

Legia Akademicka
część praktyczna – wnioski i sugestie

Redakcja naukowa:

Wiesław Lewicki
Mateusz Szpiech

Rzeszów 2020

Spis treści

OD REDAKCJI	3
ROZDZIAŁ I. Służba wojskowa studentów na przestrzeni lat 1918 – 2018. Rys historyczny.	6
ROZDZIAŁ II. Strona prawna	14
ROZDZIAŁ III. Indywidualne przygotowanie do szkolenia	21
ROZDZIAŁ IV. Proces adaptacji w szkoleniu programu Legia Akademicka.	29
ROZDZIAŁ V. Życie pododdziału.	39
ROZDZIAŁ VI. Przygotowanie fizyczne.	52
ROZDZIAŁ VII. Szkolenie na placach ćwiczeń.	63
ROZDZIAŁ VIII. Zakończenie szkolenia.	79
ROZDZIAŁ IX. Perspektywy rozwoju po ukończeniu szkolenia Legii Akademickiej.	100
Bibliografia.....	104
Akty normatywne	

OD REDAKCJI

„Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie...”

Jan Zamoyski – akt fundacyjny Akademii Zamojskiej (1600 r.)

Legia Akademicka to program przygotowany i implementowany dla studentów, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, którzy zdecydowali się na odbycie szkolenia wojskowego, uzyskania stopnia wojskowego, a także dla tych, którzy pomimo poznanych niedogodności służby wojskowej, myślą o wstąpieniu do wojska i służbie czynnej. To jednocześnie przygoda, okazja sprawdzenia samego siebie, pokonania swoich słabości, nawiązania relacji międzyludzkich na poziomie często dotychczas nieznanym. To bardzo często także unikatowa szansa praktycznego realizowania swoich (często ukrytych) pasji, szansa na zdobycie dodatkowych kwalifikacji, to w końcu prestiż, powód do dumy, że „dałem radę, choć ciężko było”.

Odkąd Ministerstwo Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego wdrożyło w 2017 roku pilotażowy program ochotniczego szkolenia wojskowego studentów pod ogólnie znaną nazwą „Legia Akademicka”, odbyły się już dwie edycje tego programu, a kolejna realizowana jest w roku akademickim 2019/2020.

Dwie minione edycje były unikatowym obszarem do zdobycia praktycznych doświadczeń, z którymi każdy student decydujący się na odbycie szkolenia praktycznego bezwzględnie powinien się zapoznać. Jak wspomniano, szkolenie w ramach programu Legii Akademickiej ma charakter ochotniczy, co sprawia, że na każdym etapie szkolenia praktycznego student-legionista ma prawo bez podawania prawdziwych przyczyn zrezygnować i wrócić do domu. Ta wiedza jest tym bardziej istotna, gdyż każdy student decydujący się na szkolenie praktyczne, jako człowiek wykształcony, znający realia funkcjonowania państwa, musi zdawać sobie sprawę, że szkolenie wojskowe studentów to także duży wysiłek finansowy dla budżetu Wojska Polskiego.

Dlatego potencjalny żołnierz-legionista, zanim podejmiesz decyzję o odbyciu praktycznego szkolenia uważnie przestudiuj to opracowanie. Pozwoli ci to zdecydować, czy jesteś gotów podjąć wyzwanie (być może swojego życia), czy może to jeszcze nie jest ten czas. Wojsku Polskiemu pozwoli to z kolei zaoszczędzić pieniądze bądź lepiej je zainwestować. Wszak po ukończeniu szkolenia praktycznego zostaniesz podoficerem, staniesz się „kręgosłupem armii”... Dlatego odpowiedz sobie już teraz, czytając tę publikację, czy jesteś gotów na takie wyzwanie? A jeśli nie, to zaoszczędź armii pieniędzy, a sobie czasu... W końcu, jak pisał Konstantyn Simonow: „nikt nie rodzi się żołnierzem”.

Wydawnictwo stanowi kompleksowe studium szkolenia praktycznego żołnierzy Legionistów. Uczestnicy dotychczasowych edycji szkolenia praktycznego (studenci Politechniki Rzeszowskiej) dzielą się z czytelnikiem spostrzeżeniami i uwagami dotyczącymi praktycznego wymiaru szkolenia Legii Akademickiej. Unikatowe doświadczenia przekazywane prostym, zrozumiałym dla studentów – rówieśników językiem są wartością dodaną wydawnictwa. Ponadto, jest rzeczą oczywistą, że każda profesja wcześniej czy później „wypracuje” swój unikatowy język, język pojęć, znaków, skrótów myślowych zrozumiałych jedynie dla swojego środowiska. Takie elementy językowej „branży” także pojawiają się w tej pracy, choć pewnie dla wielu z czytelników niektóre elementy zostaną zrozumiane dopiero po zakończeniu szkolenia.

Niniejsza publikacja stanowi pionierską próbę przybliżenia wszystkich aspektów służby wojskowej studentów. Jest także cennym kompendium dla potencjalnych kandydatów do odbycia przeszkolenia, bez patosu i „kolorowania” rzeczywistości. Powinna w każdym studencie-legionście zrodzić pytanie” Czy jestem gotów podjąć to wyzwanie?

Treści w niej zawarte pozwolą uniknąć wielu rozczarowań typu „nie tak to sobie wyobrażałem”. Siły zbrojne każdego państwa od zarania dziejów mają swoją unikatową dydaktykę, która niekiedy znacznie różni się od dydaktyki stosowanej na uczelniach, stąd takie zderzenie się z całkowicie innym podejściem do szkolonego może być dla niektórych studentów przeżyciem dość stresującym, a dyscyplina i jej „wdrażanie” przez przełożonych w szczególności. Jednak warto sobie uświadomić, że od wieków miliony młodych ludzi przechodziły podobne szkolenia i nie spowodowały one spustoszenia w ich psychice. Co więcej, stres jest nieodłącznym elementem szkolenia wojskowego. Szkolenie prowadzone w takich warunkach ma na celu uodpornienie młodego człowieka, sprawienie, że w sytuacji prawdziwego stresu pola walki będzie działał „na zimno”, zgodnie z otrzymanymi rozkazami i nie ulegnie emocjom. Jedną z zasad szkolenia wojskowego jest maksymalne zbliżenie warunków szkolenia do realiów przyszłego pola walki. Oczywiście ograniczenia czasu pokoju sprawiają, że jest to wręcz niemożliwe do wykonania zadanie, co nie oznacza jednak, że w niektórych aspektach nie można się do niego znacznie zbliżyć. W tym miejscu warto zrozumieć dygresję „nie można odporności psychicznej nauczyć przy pomocy programu PowerPoint”.

Odporność psychiczna bardzo często decyduje o tym, czy przeżyjesz na polu walki, czy przeżyją twoi towarzysze broni, którzy na ciebie liczą. Mają do tego pełne prawo, tak samo jak ty masz prawo liczyć na ich pomoc. Armia to kolektyw, to organizacja i w tym jest jej siła, a indywidualnościami są jedynie wielcy dowódcy, ale to dopiero przed Wami. Nie możesz być najslabszym ogniwem tego łańcuch. Jeśli nie jesteś gotów zaakceptować form i metod szkolenia (nie tylko tego z placów ćwiczeń), musisz poważnie zastanowić się, zanim podejmiesz decyzję o

szkoleniu praktycznym. Poznaj je, zanim rozpoczniesz służbę, unikniesz wówczas wielu frustrujących cię sytuacji.

Pamiętaj jednak cały czas, że jesteś obywatelem naszego państwa i twoje prawa obywatelskie w czasie pokoju (także w czasie służby wojskowej) nie mogą być przez kogokolwiek naruszane. W takich sytuacjach prawo zawsze będzie stało po twojej stronie. Nie ma mowy o ubliżaniu twojej godności lub naruszaniu nietykalności fizycznej. Jeśli spotkasz się z takim zachowaniem (żołnierze zawodowi to także tylko ludzie, mogą błędzić, a Ty musisz być na takie sytuacje przygotowany) reaguj natychmiast i stanowczo, w myślach powtarzając jak mantrę zasadę „a co możesz mi zrobić?, to ja mogę ci zaszkodzić, jeśli nie zmienisz postępowania”. Jak trudna jest taka postawa zrozumie każdy student-legionista już w pierwszym dniu szkolenia, kiedy to z jednej strony zobaczy „sprawnie działającą maszynę” z całą masą relacji i powiązań funkcjonalnych, a z drugiej strony zobaczy siebie, samotnego, anonimowego, takiego samego jak wielu innych – wręcz bezimiennego, bez przyjaciół, daleko od rodziny i jakiegokolwiek wsparcia. Nie martw się, twoi koledzy mają to same uczucie, wkrótce staniecie się zgranym zespołem, którego obawiać się będą wasi dotychczasowi „dręczyciele”, a związane w takich realiach przyjaźnie przetrwają próbę wielu kolejnych lat.

Projekcja wnikliwych wniosków będących rezultatem obserwacji uczestniczącej waszych rówieśników, unikatowa wiedza, która stanie się teraz także Waszym udziałem jest niewątpliwą zaletą tej publikacji.

Wiesław Lewicki¹
Mateusz Szpiech²

1

2

ROZDZIAŁ I

Służba wojskowa studentów na przestrzeni lat 1918 – 2018. Rys historyczny

Wybuch Wielkiej Wojny, podczas której do śmiertelnej rozgrywki naprzeciw siebie stanęły światowe mocarstwa, dał Polakom realne szanse na odbudowę własnego państwa. Drogi do celu jakim była niepodległa Polska były różne, stąd powstanie różnych formacji skupiających polskich żołnierzy po obydwu stronach frontu. I tak po stronie państw centralnych pojawiły się najpierw Legiony Polskie⁴, później Polnische Wehrmacht⁵ i Polski Korpus Posiłkowy⁶. Po stronie Ententy pod skrzydłami dwugłowego rosyjskiego orła Legion Puławski⁷. Na francuskiej ziemi na początku wojny sformowano pododdział nazywany bajończykami⁸, a później Błękitną Armię gen. Hallera⁹.

Wojna trwająca od 1914 roku z każdym kończącym się dniem pociągała za sobą kolejne ofiary. Front na zachodzie Europy bardzo szybko ustabilizował się. Żadna ze stron nigdy nie doprowadziła tam do przełamania. Na wschodzie zaś początkowe sukcesy Rosjan przekształciły się

---

³ Maciej Łyszczarz – magister historii, kapral rezerwy WP. Ukończył I turnus Legii Akademickiej w terminie 1 lipca do 10 sierpnia 2018 roku, w Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana Czarnieckiego w Poznaniu. Moduł szkolenia podstawowego zakończył złożeniem przysięgi wojskowej 21 lipca 2018 roku. Moduł podoficerski zakończył 10 sierpnia mianowaniem na stopień kaprała.

⁴ *Legiony Polskie* – polska formacja wojskowa utworzona w sierpniu 1914 roku. Podporządkowane były organizacyjnie Naczelnej Komendzie armii austro-węgierskiej, częściowo również Naczelnemu Komitetowi Narodowemu. Legiony składały się z 3 Brygad i jednostek wsparcia m.in. artylerii. I Brygada powstała w lipcu 1914 roku, dowodził nią Józef Piłsudski. II Brygada została powołana w maju 1915 pod dowództwem płk F. Küttnera, od 1916 roku dowodził płk J. Haller. III Brygada powołana również w maju 1915 roku. Pierwszym dowódcą był płk W. Grzesicki, a ostatnim płk B. Roja. Legiony we wrześniu 1916 roku zostały przekształcone w Polski Korpus Posiłkowy, wówczas ich liczebność wynosiła około 25 tys. żołnierzy. W kwietniu 1917 roku siły te przekazano komendzie niemieckiej (na mocy aktu 5 listopada), co wiązało się ze złożeniem nowej przysięgi przez żołnierzy. Wówczas część z nich, odmówiła przysięgać na wierność Cesarzowi niemieckiemu. Wiązało się to z internowaniem żołnierzy odmawiających przysięgi, a pochodzących z Królestwa Polskiego (zabór rosyjski), reszta odmawiających, pochodząca z Galicji, została ponownie skierowana do Polskiego Korpusu Posiłkowego lub włączeni zostali do struktur armii austro – węgierskiej. Reszta, wiernych obydwu cesarzom, kontynuowała służbę.

⁵ *Polska Siła Zbrojna (Polnische Wehrmacht)* – polskie oddziały wojskowe podporządkowane w latach 1917 – 1918 dowództwu niemieckiemu. Ich podstawą miały być Legiony Polskie, przekazane przez Austro – Węgry w 1917 roku. Po kryzysie przysięgowym wynosiła ledwie 2775 żołnierzy. Liczba ta wzrosła, kiedy oddziały te włączono pod zwierzchnictwo Rady Regencyjnej, do 9 tys. ludzi.

⁶ *Polski Korpus Posiłkowy* – formacja powstała w wyniku przekształceniu jej z Legionów Polskich, wyniku dekretu cesarza austriackiego 20 września 1916 roku.

⁷ *Legion Puławski* – podległa rosyjskiemu dowództwu polska formacja wojskowa sformowana w Puławach w 1914 roku. Inicjatywa ta wyszła od W. Gorczyńskiego, a patronat nad Legionem objął Komitet Narodowy Polski. Żołnierze Legionu Puławskiego walczyli w składzie Moskiewskiego Korpusu Grenadierów. Liczebność wynosiła około 1 tys. żołnierzy. W czasie walk liczebność spadła do 105 ludzi. W wyniku naboru ochotników, w 1915 roku, Legion Puławski rozwinęto do Brygady, by w 1917 roku przekształcić ją w Dywizję Strzelców Polskich.

⁸ *Bajończycy* – pododdział polskich ochotników sformowany w Bajonnie we Francji. Było ich około 200. Zostali wcieleni do 1 pułku Legii Cudzoziemskiej. W 1917 roku weszli w skład Armii Polskiej we Francji.

⁹ *Błękitna Armia* – inaczej Armia Polska we Francji/Armia Hallera. Formacja ta została powołana do życia w czerwcu 1917 roku na mocy dekretu prezydenta Francji. Szeregi Armii zasilali Polacy służący w armii francuskiej, jeńcy z armii niemieckiej i austro – węgierskiej, a także ochotnicy z USA i Brazylii. W październiku 1918 roku jej żołnierze weszli do akcji na froncie francuskim. Jej dowódcą był gen. J. Haller (wcześniej francuski gen. L. Archinard). Od kwietnia do czerwca 1919 roku przetransportowano ją do odrodzonej Polski. Skierowano ją na front wojny polsko – ukraińskiej.

ostatecznie w jej upadek. Sukcesy armii, zarówno Rzeszy Niemieckiej, jak i Austro-Węgier doprowadziły najpierw do obalenia caratu w wyniku rewolucji lutowej (1917), a później do podpisania pokoju z rządem bolszewickim, który władzę przejął w wyniku przewrotu w październiku 1917 roku. Gdy nastał rok 1918, tym wojennym stanem, pełnym krwawych ofiar i wielu wyrzeczeń, zmęczeni byli wszyscy. Widok ostatecznego rozstrzygnięcia wydawał się dość odległy i to mimo wejścia do akcji Stanów Zjednoczonych w kwietniu 1917 roku. Jednak rozstrzygnięcie to zbliżało się ono wielkimi krokami.

To jesień 1918 roku przyniosła ze sobą czas rozstrzygnięć, szczególnie ważnych dla Polaków. W dniu 7 października Rada Regencyjna¹⁰ wydała w Warszawie odezwę proklamującą powstanie niepodległego państwa polskiego¹¹. Było to jeszcze państwo bez granic, które dopiero zaczęto wyszarpywać zaborcom i rodzącym się innym państwom narodowym¹². Podobnie jak w początkach I wojny światowej, tak i jesienią 1918 roku sytuacja pod panowaniem austro-węgierskim najbardziej sprzyjała polskim dążeniom. Pod koniec października w krakowskim magistracie rozpoczęły się rozmowy polskich polityków różnych opcji dotyczące przejęcia władzy. Powstała Polska Komisja Likwidacyjna Galicji i Śląska Cieszyńskiego¹³, która przejęła władzę w Krakowie 31 października 1918 roku w związku z udaną akcją porucznika Antoniego Stawarza¹⁴. Komisja Likwidacyjna potrzebowała zbrojnego wsparcia swoich działań. Wiele pułków dawnej Cesarsko-Królewskiej armii w znacznej części składała się żołnierzy Polaków, jednak wielu z nich zmęczonych wojaczką wolało rozejść się do domów niż iść na kolejną wojnę¹⁵. Stąd odwoływano się do ogółu społeczeństwa, a szczególnie do młodzieży akademickiej¹⁶.

W dniu 3 listopada 1918 roku studenci krakowskich uczelni odpowiadając na apel polskich władz zwołali w Collegium Novum wiec, który miał zachęcić akademików do wstępowania w

---

¹⁰ *Rada Regencyjna* – organ władzy Królestwa Polskiego, zastępujący króla. Rada powołana została przez cesarzy Niemiec i Austro-Węgier, działała od 27 października 1917 roku. Była to najwyższa władza w Królestwie Polskim, jednak zależna od okupacyjnych władz niemieckich. W jej skład wchodził arcybiskup Aleksander Kakowski, książe Zdzisław Lubomirski i Józef Ostrowski.

¹¹ M. Klimecki, *Polsko-ukraińska wojna o Lwów i Galicję Wschodnią 1918 – 1919*, Warszawa 1992, s. 51

¹² Chodzi o Ukrainę, Czechosłowację czy Litwę

¹³ Polska Komisja Likwidacyjna – polski organ władzy dla terenów zaboru austriackiego działający w latach 1918 – 1919. Jej zadaniem było utrzymania porządku i bezpieczeństwa i zlikwidowanie stosunków zarówno państwowych jak i prawnych łączących tereny dawnego zaboru z rozpadającymi się Austro – Węgry.

¹⁴ Porucznik A. Stawarz już w styczniu 1918 roku rozpoczął konspiracyjne działania w założonej wspólnie z Józefem Badziochem polskiej organizacji niepodległościowej. Wówczas przebywał w Krakowie na urlopie. Natomiast we wrześniu 1918 roku przyjechał do Krakowa razem ze swoją kompanią CKM z batalionu asystencyjnego 93 pułku piechoty. Organizacja zaczęła się rozrastać. Wyzwalanie Krakowa rozpoczęło się już 30 października 1918 roku. Tego wieczora żołnierze polskiego pochodzenia pełniący wartę na dworcu kolejowym w Płaszowie zostali poinformowani o rewolucji i przejęciu władzy w Krakowie przez rząd polski. Taka informacja została też nadana telegrafem do innych części Galicji. 31 października Stawarz wraz z 30 żołnierzami podstępem rozbroił żołnierzy 400 żołnierzy austriackich z koszar przy ul. Kalwaryjskiej. Z Podgórza tłum żołnierzy z białą – czerwonymi kokardami na czapkach i cywile ruszyli do Krakowa. Po drodze rozbrajano Austriaków, symbolicznym momentem było zawieszenie białą – czerwonej flagi na Wieży Ratuszowej na Rynku Głównym Krakowa. W efekcie władzę nad Krakowem przejęła Polska Komisja likwidacyjna.

¹⁵ K. Pięciak, *Listopad 1918. W Małopolsce powstają nowe oddziały wojskowe*, „Gazeta Krakowska” z 14.11.2019 r.

¹⁶ *Ibidem*.

szeregi rodzącej się siły zbrojnej tak długo wyczekiwanej Polski¹⁷. Po tym wiecu utworzono Legię Akademicką, która formowana była w dawnych koszarach austriackich przy ulicy Rajskiej¹⁸. Ochotnicy tam niezwłocznie otrzymywali mundury (zwykle niekompletne) i broń. Od razu skierowano ich do służby patrolowej i wartowniczej w szczególnie ważnych punktach miasta takich jak dworzec kolejowy i wojskowe magazyny. Ponadto patrolowali ulice zapewniając ład i porządek¹⁹. W bardzo krótkim czasie liczebność Legii rozrosła się na tyle, że 11 listopada 1918 roku Legia Akademicka rozwinięta została na 1. Batalion Akademicki Wojska Polskiego²⁰. Żołnierze studenci zostali następnie skierowani na front wojny polsko-ukraińskiej, stanowiąc jeden z pierwszych oddziałów ruszających na odsiecz Lwowa. W większości obsadzili oni obronę Gródka Jagiellońskiego²¹. Ponadto studenci weszli w skład kompanii szturmowych pociągów pancernych „Smok” i „Śmiały”. Mniej znany „Smok”, jako jeden z wielu, patrolował jedyne połączenie z oblężonym Lwowem, czyli linię kolejową łączącą to miasto z Krakowem, na odcinku Przemysł – Sądowa Wisznia²². Batalion Akademicki rozwiązano w marcu 1919 roku.

Tego samego dnia (11 listopada), kiedy krakowscy żołnierze Batalionu Akademickiego wyruszyli na odsiecz Lwowa, w Warszawie, na ścianach m.in. Uniwersytetu i Politechniki pojawiły się odezwy Akademickiego Komitetu Wykonawczego zachęcające młodzież do zasilania Legionu Akademickiego²³. Warszawscy studenci niezawodnie odpowiedzieli na wezwanie licznie stawiając się do punktu werbunkowego ulokowanego w murach Uniwersytetu. Tam ochotnicy otrzymywali mundury i broń. Dowództwo początkowo zostało powierzone porucznikowi Kazimierzowi Sawickiemu²⁴. Niezwłocznie rozpoczęto szkolenie wojskowe studentów – ochotników, równolegle kierując ich do służby wartowniczej przy magazynach wojskowych przejętych po Niemcach²⁵. Żołnierzy Legii Akademickiej ostatecznie zakwaterowano w koszarach przy ul. Nowowiejskiej,

---

¹⁷ Archiwum Nauki PAN i PAU, K III 114 j.a. 100

¹⁸ *Ibidem*

¹⁹ K. Pięciak, *Listopad 1918...*

²⁰ *Ibidem*.

²¹ *Ibidem*.

²² M. Łyszczarz *Wojenne Losy Kazimierza Mityry na froncie polsko-ukraińskim w 1919 roku*, s. 34 [w:] *Niepodległej... 100. rocznica odzyskania niepodległości 1918 – 2018*, red. A. Górski, Kraków 2018.

²³ S. Pomarański. *Zarys historii wojennej 36 pułku piechoty Legii Akademickiej*, Warszawa 1930, s. 5.

²⁴ Kazimierz Sawicki – ur. 2 czerwca 1888 roku, zm. 2 marca 1971 roku. Był członkiem PPS i Organizacji Bojowej PPS od 1905 roku. Więziony w 1906 roku przez władze rosyjskie. Później studiował medycynę w Krakowie i Pradze. Przed I wojną światową służył w Związku Strzeleckim i Związku Walki Czynnej. W latach 1914–1915 był dowódcą kompanii w 1., a później w 5. Pułku Piechoty Legionów. W listopadzie 1918 roku był współorganizatorem Legii Akademickiej w Warszawie i 36. Pułku Piechoty Legii Akademickiej, którego został dowódcą w styczniu 1919 roku. W 1927 roku został dowódcą piechoty dywizyjnej w 29. DP w Grodnie. Następnie objął stanowisko dowódcy 16. DP. W 1938 roku został dyrektorem Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, a od 1939 roku także sprawował pieczę nad jednostkami Obrony Narodowej. W czasie walk w kampanii jesiennej 1939 roku miał opanować chaos na tyłach frontu na odcinku „Włodzimierz”. Następnie bronił przepraw na Bugu. Został internowany na Węgrzech skąd uciekł do okupowanego Kraju. Służył w Armii Krajowej, brał udział w Powstaniu Warszawskim, po upadku którego dostał się do niewoli. Po wyzwoleniu z niewoli przebywał w Nicei, a później w Wielkiej Brytanii. Zmarł w Londynie.

²⁵ S. Pomarański dz. cyt. s. 5

gdzie uzupełniano braki w wyposażeniu i kontynuowano podstawowe szkolenie w oparciu o przenoszona z innych pododdziałów kadre instruktorską²⁶.

W tym samym czasie organy decyzyjne Wojska Polskiego rozważały przydzielenie Legionu Akademickiego do jednego z istniejących już pułków piechoty (mówiło się o 5. Pułku). Ostatecznie Naczelnny Wódz Piłsudski wydał rozkaz o utworzeniu na tej bazie kolejnego Pułku Piechoty. 26 listopada 1918 roku dowództwo przejął płk Zygmunt Bobrowski²⁷. Pułk otrzymał 3 grudnia numer 36, a 13 grudnia na Placu Saskim jego żołnierze złożyli przysięgę wierności Rzeczypospolitej na ręce Józefa Piłsudskiego²⁸. W dniu 4 stycznia 36. Pułk Piechoty Legii Akademickiej ruszył na front polsko-ukraiński do Rawy Ruskiej²⁹. Żołnierze – studenci, podobnie jak ich krakowscy koledzy, wykazali bardzo wiele zaangażowania i zapału do służby odradzającej się ojczyźnie. Młodzież akademicka w momencie dziejowej próby stanęła na wysokości zadania.

Po zakończeniu walk o kształt granic niepodległej Polski zdemobilizowani żołnierze, w tym liczne grono studentów, wracało do normalnego pokojowego życia. Czekala na nich ogromnie ważna misja budowy państwa.

Reaktywacje Legii Akademickiej w dwudziestoleciu międzywojennym

W zupełnie innych warunkach, niż jesienią 1918 roku, pod koniec lat 20. XX wieku wracano do pomysłów zaangażowania młodzieży akademickiej w sprawy obronności Polski. W październiku 1929 roku w Państwowym Urzędzie Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego³⁰ zdecydowano reaktywować Legię Akademicką. Powstał wtedy również projekt organizacji zajęć z zakresu przystosowania wojskowego. Nabór prowadzono w Warszawie, Wilnie, Lwowie, Krakowie i Poznaniu. Niestety, odzew był zaskakująco niski. We wszystkich miastach gdzie prowadzono rekrutację uzyskano ledwie 1000 zgłoszeń³¹. W związku z tak niewielkim zainteresowaniem inicjatywę zarzucono i Legia Akademicka przestała działać w 1932 roku³².

---

²⁶ *Ibidem*

²⁷ Zygmunt Bobrowski – ur. 15 października 1885 roku, zm. 12 stycznia 1919 roku. Młodość spędził w Warszawie. Będąc uczniem Szkoły Mechaniczno – Technicznej Wawelberga i Rotwanda włączył się w działalność konspiracyjną. W 1903 roku ujęty przez władze rosyjskie i zesłany na Syberię, z której po kilku latach zbiegł. Udał się do Lwowa, gdzie studiował. W 1907 roku wstąpił do „Strzelca”. W 1914 roku rozpoczął służbę w Legionach Polskich. W listopadzie 1918 roku zajął się organizacją Legii Akademickiej w Warszawie, a później został dowódcą 36 pułk piechoty Legii Akademickiej. 4 stycznia 1919 roku na czele swojego pułku ruszył z odsieczą dla Lwowa. Zginął w czasie walk o Macoszyn 12 stycznia 1919 roku.

²⁸ S. Pomarański dz. cyt. s. 6

²⁹ *Ibidem*

³⁰ Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego – powstał w 1927 roku jako instytucja podległa Ministerstwu Spraw Wojskowych, której zadania polegały na koordynacji działań organizacji społecznych w dziedzinie obronności i kultury fizycznej.

³¹ P. Rozwadowski *Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego*, Warszawa 2000 s.112

³² *Ibidem*.

Władze wojskowe przykładały wielką wagę do wyszkolenia wojskowego całego polskiego społeczeństwa. Nie można było pozwolić sobie na całkowite pominięcie w tych przedsięwzięciach ludzi stanowiących przyszłą elitę intelektualną kraju, tym bardziej pod koniec lat 30., kiedy sytuacja w Europie stawała się coraz bardziej napięta. Troska o bezpieczeństwo państwa wyrażała się na wielu płaszczyznach, w tym w nowelizacji aktów prawnych dotyczących obronności.

Nowa ustawa z 9 kwietnia 1938 roku O powszechnym obowiązku wojskowym przewidywała, poza czynną służbą wojskową, również jej uzupełniające formy. Dotyczyły one osób przed odbyciem służby czynnej oraz ludzi będących w rezerwie. Na podstawie powyższej ustawy (artykuły od 107 do 112³³) powołano do życia Legie Akademickie we wszystkich najważniejszych ośrodkach akademickich II RP, czyli na uczelniach Warszawy, Krakowa, Poznania, Wilna i Lwowa. Podobnie jak w 1929 roku funkcjonowanie tej formacji nadzorował PUWFiPW. Na potrzeby funkcjonowania formacji przygotowane zostały „Tymczasowe wytyczne organizacji i regulaminu Legii Akademickich”³⁴. Cele, jakie przyświecały tworzeniu Legii Akademickich, to zapewnienie podstawowego przeszkolenia wojskowego słuchaczom uczelni wyższych, ich rozwój fizyczny, uzupełnienie programów studiów o wiedzę z zakresu funkcjonowania państwa w czasie wojny, a także zagadnienia związane z ekonomiką obronną i pracą zaplecza na rzecz frontu. Co bardzo istotne zajęcia te stały się obowiązkowe³⁵.

Legie Akademickie poszczególnych uczelni miały swoje komendy, a te wspólnie tworzyły Legię Akademicką danego miasta. Każdy wydział uczelni tworzył oddzielną kompanię, ewentualnie samodzielny pluton. Kompanie te dzielone były na plutony. Do służby w ramach Legii zobowiązani byli studenci I i II roku studiów, bez względu na to, czy wcześniej w wojsku służyli, czy też nie. Ochotniczo w szeregi mogły wstępować natomiast studentki. Zajęcia odbywały się w wymiarze 72 godzin w roku akademickim³⁶. Służba w Legii polegała na odbywaniu ćwiczeń przygotowawczych i doskonalących. Dla studentów bez przeszkolenia wojskowego prowadzono ćwiczenia o charakterze przygotowawczym. Ponadto przed właściwym rozpoczęciem roku akademickiego kierowani byli na 7-dniowy kurs wstępny, zgodnie z rozporządzeniem ministra spraw wojskowych z 25 maja 1938 roku³⁷. Dla słuchaczy, którzy byli oficerami, podchorążymi, podoficerami, czy żołnierzami rezerwy prowadzone były ćwiczenia doskonalące.

Na początku każdego roku akademickiego studenci roczników zobowiązanych do odbycia służby zgłaszali się do komend swoich uczelni w wyznaczonych wcześniej terminach. Zobowiązani

---

³³ ISAP: Dz.U. 1938 nr 25 poz. 220 [prawo.sejm.gov.pl dostęp 12.01.2020]

³⁴ P. Rozwadowski *Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego...*, s. 113.

³⁵ *Ibidem*.

³⁶ Archiwum UJ (AUJ), sygn. O 170/I.

³⁷ *Ibidem*, ISAP: Dz.U. 1938 nr 39 poz. 330 [prawo.sejm.gov.pl dostęp 12.01.2020]

byli tam do rejestracji swojej osoby w strukturach Legii Akademickiej, po czym wciągano ich na stan odpowiedniej kompanii i plutonu. Student, który nie dopełniłby tego obowiązku nie mógł otrzymać indeksu, a co za tym idzie – rozpocząć studiów³⁸. Następnie kierowano ich do odpowiednich koszar celem wydania mundurów i butów. Te elementy były wydawane studentom do domów. Ich oczywistym obowiązkiem było odpowiednie przechowywanie i konserwowanie wszystkich elementów umundurowania na własną rękę. Powinni oni także wykonywać ewentualne drobne naprawy tych elementów (odprute guziki itp.). W mundurach mogli chodzić jedynie w dniach w których odbywały się ćwiczenia Legii. Kategorycznie zabraniano używania mundurów podczas zebrań politycznych i prac zarobkowych. Do takich sytuacji zapewne dochodziło, ponieważ kwestie te przewijają się w rozkazach dziennych³⁹.

Dni, w których prowadzone były ćwiczenia przygotowawcze i doskonalące były podawane na początku roku akademickiego. W tych dniach nie prowadzono na uczelniach żadnych innych zajęć dla studentów I i II roku. Ćwiczenia te były półdniowe (6 razy w ciągu roku) i całodzienne (4 razy w ciągu roku)⁴⁰.

„Krótszy” dzień ćwiczeń wyglądał następująco⁴¹:

- godz. 7.30–7.45 – sprawdzenie stanów osobowych;
- godz. 7.45–8.00 – pobieranie broni (15 minut na kompanię!);
- godz. 8.00–13.00 – ćwiczenia zgodne z programem.

Całodzienne ćwiczenia zaplanowane były następująco⁴²:

- godz. 6.30–6.45 sprawdzenie stanów osobowych;
- godz. 6.45–7.00 pobieranie broni;
- godz. 7.00–12.00 zajęcia programowe;
- godz. 12.00–14.00 przerwa;
- godz. 14.00–18.00 zajęcia programowe.

W dniach ćwiczeń obowiązywał studentów regulamin ten sam, który dotyczył żołnierzy służby czynnej, a więc odpowiadali za swoje postępowanie w mundurze karnie dyscyplinarnie i honorowo⁴³. Niestawienie się na ćwiczenia skutkowało pociągnięciem do odpowiedzialności, w

---

³⁸ AUJ sygn. S II 669.

³⁹ AUJ sygn. O 170/I.

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ *Ibidem*.

⁴² *Ibidem*.

⁴³ *Ibidem*.

tym do odpowiedzialności karnej. Groził za to przewinienie sąd wojskowy i kara nawet do 10 lat pozbawienia wolności⁴⁴.

Oprócz typowych ćwiczeń wojskowych w ramach Legii Akademickie odbywały się także wykłady. Prowadzone były przez oficerów danego garnizonu. Ich tematyka dotyczyła m.in. gospodarki państwa z kwestiami wojennymi, czy roli propagandy⁴⁵ w systemie obronnym państwa⁴⁶. Prowadzono również zajęcia z wychowanie fizycznego, ale nie istniały przepisy sankcjonujące ich prowadzenie.

Legia Akademicka organizowała także od początku 1939 roku dla swoich żołnierzy kursy tłumaczy języka niemieckiego dla potrzeb wojskowych. Prowadzono również szkolenia szybowcowe i narciarskie. Były to już zajęcia ponadprogramowe⁴⁷.

Co ciekawe od 1 września 1938 roku Legie Akademickie zaliczane były do odpowiednich terytorialnie jednostek organizacyjnych Obrony Narodowej. W związku z tym część studentów w okresie wakacyjnym odbyła 10 tygodniowe ćwiczenia przy Batalionach Obrony Narodowej. Uczestniczyli w nich najprawdopodobniej tylko ochotnicy. Studenci po tych ćwiczeniach w toku zajęć w ramach Legii w kolejnym roku akademickim pełnili role pomocników instruktorów i instruktorów⁴⁸.

Również w okresie wakacyjnym część członków Legii Akademickich kierowana była na obozy wojskowo – społeczne organizowane dla ludności kresów⁴⁹.

Po roku działalności Legii Akademickich w opisanym powyżej kształcie pojawiły się pewne postulaty, głównie ze środowisk akademickich, aby zmodyfikować ich funkcjonowanie. W związku z dużym problemem z frekwencją na ćwiczeniach wojskowych proponowano prowadzenie ich w trybie skoszarowanym w wymiarze 4 dni na koniec każdego trymestru. Wnoszono także o prowadzenie obowiązkowych zajęć wojskowych na I i III roku studiów, a dla pozostałych roczników wprowadzić możliwość dobrowolnego uczestnictwa w tych ćwiczeniach. Wobec fatalnej kondycji fizycznej studentów sugerowano wprowadzenie przepisów wykonawczych dla zajęć wychowania fizycznego⁵⁰. W praktyce postulatów tych nie udało się zrealizować.

W związku z wybuchem, 1 września 1939 roku, II wojny światowej Legia Akademicka przestała funkcjonować na bardzo długi okres. Nie reaktywowano jej po zakończeniu wojny.

---

⁴⁴ Podstawa prawna: Dz. Rozkazów Wojskowych M.S.Wojsk. Poz. 108 nr 10 z 27 lipca 1938 roku.

⁴⁵ Propaganda rozumiana, nie pejoratywnie jak współcześnie, ale raczej jako polityka informacyjna.

⁴⁶ AUJ sygn. S II 669.

⁴⁷ *Ibidem*.

⁴⁸ AUJ O 170/I.

⁴⁹ AUJ sygn. S II 669.

⁵⁰ *Ibidem*.

Wojsko jednak o studentach nie zapominało. Na mocy rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z 12 września 1949 roku powoływano do życia instytucję Studium Wojskowego⁵¹. Były to integralne części każdej wyższej uczelni w Polsce mające za zadanie prowadzić szkolenie wojskowe studentów. Program szkolenia początkowo miał wymiar 4 godziny tygodniowo przez I, II i III rok studiów. Z czasem jednak wymiar ten zwiększono do 6 godzin tygodniowo przez I, II, III i dodatkowo IV rok studiów. Tłumaczono to rozwojem techniki wojskowej i wzrostem wymagań w zakresie obronności. Po odbyciu studiów w latach 50 absolwentów kierowano na miesięczne szkolenie poligonowe⁵². W latach 60 zmieniono ten tok na ciągłe 2 tygodniowe ćwiczenia w każdym semestrze, a po I i IV roku studiów kierowano studentów na letnie obozy⁵³. Po odbytych obozie i zdaniu egzaminów słuchacze awansowani byli na stopnie podoficerskie (do plutonowego włącznie) w zależności od wyników tychże egzaminów. Ponadto otrzymywali tytuł podchorążego i przenoszono ich do rezerwy. W ten sposób studenci odbywali zasadniczą służbę wojskową. Po studiach byli powoływani na ćwiczenia rezerwy, a po nich czekały ich kolejne awanse. Możliwe było także uzyskanie mianowania na stopień podporucznika.

W 1973 roku nastąpiła istotna zmiana szkoleniu wojskowym studentów. Powołane zostały do życia Szkoły Oficerów Rezerwy, do których kierowano absolwentów cywilnych szkół wyższych. Nie zrezygnowano jednak całkowicie ze szkolenia studentów w trakcie odbywania studiów, czas ten jednak znacząco skrócono. Zajęcia na uczelniach w ramach studium wojskowego odbywały się jeden dzień w tygodniu przez dwa semestry. Po uzyskaniu dyplomu absolwent powoływany był do Szkoły Oficerów Rezerwy na okres 6 miesięcy, a później odbywał 6 miesięczną praktykę. W ciągu pierwszych 6 miesięcy słuchacze SOR zdobywali stopnie podoficerskie, najlepsi mogli uzyskać nawet sierżanta. Natomiast po odbytej praktyce dowódczej w jednostce wojskowej byli mianowani na stopień podporucznika i przenoszani do rezerwy⁵⁴.

W 1980 roku Szkoły Oficerów Rezerwy zastąpiono Szkołami Podchorążych Rezerwy. Pobyt w Szkole skrócono do 4 miesięcy, ale praktykę wydłużono do 8 miesięcy. Szkolenie takie kończyło się tylko uzyskaniem stopnia podoficerskiego z tytułem podchorążego, bez mianowania na stopień oficerski⁵⁵. W 1989 roku służbę w SPR skrócono do 6 miesięcy, nie istniał także podział na naukę w Szkole i praktykę. Szkolenie wojskowe studentów zostało zlikwidowane w 1991 roku.

Na reaktywację Legii Akademickiej i powrót do szkolenia wojskowego studentów musieliśmy czekać aż do 2018 roku.

---

⁵¹ Dz.U. RP z 1949 r., nr 25, poz. 173.

⁵² Z. Ogonowski *Studium wojskowe*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny” 1965, s. 298.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ Z. Ogonowski *Studium wojskowe...*, s. 301–302.

⁵⁵ B. Lewczuk, *Studia wojskowe w systemie szkolenia rezerw kadrowych*, „Przegląd Wojsk Lądowych” 1983, nr 9, s. 113–117.

ROZDZIAŁ II

Strona prawna

WSTĘP

Legia Akademicka jest ochotniczym szkoleniem skierowanym do studentów organizowanym przez Ministerstwo Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Powstała w 2017 roku Decyzją Nr 146/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 lipca 2017 r. w sprawie wdrożenia programu pilotażowego edukacji wojskowej studentów w ramach Legii Akademickiej podpisaną przez Antoniego Macierewicza. Obecnie podstawą prawną jest Decyzja Nr 48/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie programu edukacji wojskowej studentów w ramach Legii Akademickiej podpisana przez Mariusza Błaszczaka. Program składa się z części teoretycznej i praktycznej. Część teoretyczna realizowana jest w trakcie roku akademickiego przez uczelnie zgodnie z programem szkoleniowym opracowanym przez Ministra Obrony Narodowej. Części praktyczna natomiast realizowana jest podczas przerwy wakacyjnej w dwóch turnusach w formie ćwiczeń wojskowych i organizowana jest przez Ministra Obrony Narodowej. Legia akademicka powstała w celu odbudowy potencjału rezerw osobowych Sił Zbrojnych RP, w szczególności w korpusach osobowych szeregowych rezerwy – pierwszy etap szkolenia oraz podoficerów rezerwy – drugi etap szkolenia. W planach jest również trzeci etap szkolenia, który będzie kształcił przyszłych oficerów rezerwy.

Z ustawy z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej⁵⁷ wynika, że minister ON w zakresie swojej działalności kieruje całokształtem działań sił zbrojnych w czasie pokoju, administracją rezerw osobowych w celu powszechnego obowiązku obrony oraz wykonaniem służby wojskowej, wychowaniem żołnierzy i wszelkimi sprawami związanymi z zaspokajaniem ich potrzeb socjalno-bytowych. Dodatkowo może on sprawować nadzór nad przeszkalaniem wojskowych absolwentów szkół wyższych, naborem do szkół wojskowych a także nadawaniem przydziałów mobilizacyjnych. W ramach ww. kompetencji i na podstawie przepisów zawartych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 lipca 1996 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Obrony Narodowej, wydał decyzję o utworzeniu Legii Akademickiej. Program ten jest finansowany z budżetu państwa.

---

⁵⁶ Jakub Borkowski – uczestnik pierwszego turnusu Legii Akademickiej w okresie od 01.07.2018 r. do 10.08.2018 r. w Centrum Szkolenia Inżynieryjno-Lotniczego w Dęblinie (szkolenie ukończył w stopniu kaprała).

⁵⁷ Ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 196).

KTO MOŻE WZIĄĆ UDZIAŁ W SZKOLENIU?

Do programu Legii Akademickiej przystąpić mogą studenci uczelni wyższej publicznej oraz niepublicznej dowolnego roku studiów, którzy posiadają obywatelstwo polskie oraz przeszli kwalifikację wojskową i posiadają kategorię zdolności do czynnej służby wojskowej A czyli zdolność do odbywania lub pełnienia określonego rodzaju czynnej służby wojskowej, a także zdolność do odbywania służby w obronie cywilnej oraz służby zastępczej⁵⁸. Jeżeli student lub studentka nie posiada kwalifikacji wojskowej musi wyrazić gotowość do jej odbycia.

Aby wziąć udział w szkoleniu należy kolejno:

- złożyć wniosek⁵⁹ do rektora uczelni, która zgłosiła się do programu Legii Akademickiej, przy czym może być to dowolna uczelnia biorąca udział w programie jeżeli akurat ta, na której studiuje student ochotnik nie bierze w nim udziału,
- uczestniczyć w części teoretycznej realizowanej w trakcie roku akademickiego na uczelni wyższej w formie wykładów – około 30 godzin lekcyjnych z zakresu obronności i wiedzy wojskowej,
- zaliczyć egzamin z części teoretycznej, a następnie odebrać zaświadczenie o ukończeniu części teoretycznej⁶⁰,
- złożyć na uczelni wniosek o powołanie w trybie ochotniczym do odbycia ćwiczeń wojskowych⁶¹,
- odebrać kartę powołania na ćwiczenia wojskowe,
- odbyć szkolenie praktyczne, czyli stawić się w jednostce wojskowej, odbyć szkolenie podstawowe, zdać egzamin (pętla taktyczna) i złożyć przysięgę wojskową. Na tym etapie, trwającym 21 dni, można zakończyć szkolenie zasilając zasoby rezerw osobowych korpusu szeregowych w stopniu starszego szeregowego. Można również kontynuować szkolenie modułem podoficerskim przez kolejne 21 dni i po jego zakończeniu, czyli zdaniu egzaminu podoficerskiego teoretycznego i praktycznego zasilić zasoby rezerw osobowych korpusu podoficerów w stopniu kaprała rezerwy⁶².

Zgodnie z art. 59. ust 1. pkt 4 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej student rozpoczynający szkolenie praktyczne, a więc ćwiczenia wojskowe w ramach programu Legii Akademickiej staje się żołnierzem w czynnej służbie

---

⁵⁸ Art. 30a 1.1. ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1541).

⁵⁹ Załącznik nr 1 do decyzji nr 48/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 marca 2019 r. (poz. 57).

⁶⁰ *Ibidem*.

⁶¹ *Ibidem*.

⁶² legiaakademicka.wp.mil.pl/jak-aplikowac/ (dostęp: 26.12.2019 r.).

wojskowej. Powołaniem do czynnej służby wojskowej jest odebrana przez studenta ochotnika karta powołania na ćwiczenia wojskowe, która jest decyzją administracyjną. Natomiast dniem powołania do służby jest określony w tej karcie dzień stawienia się do ćwiczeń⁶³. Oznacza to, że podczas odbywania części praktycznej programu Legii Akademickiej studenci – żołnierze nie tylko są obowiązani przestrzegać zarówno Regulaminu Ogólnego Sił Zbrojnych RP oraz licznych innych dokumentów ale również przepisów aktów prawnych, które są wobec nich stosowane.

Warto podkreślić, że osoby będące żołnierzami Wojsk Obrony Terytorialnej nie mogą przystąpić do programu Legii Akademickiej, ponieważ żołnierze odbywający Terytorialną Służbę Wojskową są już w trakcie odbywania czynnej służby wojskowej⁶⁴.

Studenci, którzy odbyli już służbę wojskową, zostali przeniesieni do rezerwy i posiadają stopień szeregowego bądź starszego szeregowego, również mogą wziąć udział w szkoleniu Legii Akademickiej rozpoczynając szkolenie od modułu podoficerskiego. Biorąc pod uwagę zakres zajęć teoretycznych, które dotyczą tylko modułu podstawowego nie jest od nich wymagane odbywanie zajęć teoretycznych na uczelni. W takim przypadku składają oni wniosek o przystąpienie do programu na uczelni, która następnie przekazuje wykaz studentów, którzy zgłosili się do programu do WSzW oraz w odpowiednim terminie składają wniosek o powołanie na ćwiczenia wojskowe. Mogą to zrobić na uczelni bądź bezpośrednio w macierzystym WKU⁶⁵.

UBEZPIECZENIE

Będąc żołnierzem w czynnej służbie wojskowej odbywającym ćwiczenia wojskowe legionista objęty jest obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego o ile nie podlega obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu. Wynika to bezpośrednio z art. 66 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Ubezpieczenie to obowiązuje od dnia powołania na ćwiczenia wojskowe do dnia zwolnienia ze służby, a składki opłacane są z budżetu państwa z części, która pozostaje w dyspozycji Ministra ON⁶⁶. W czasie odbywania ćwiczeń wojskowych żołnierzom przysługują bezpłatne leki, także te recepturowane. Szczegóły dotyczące limitu finansowania, leków objętych wykazem oraz zakres kategorii dostępności refundacyjnej znajdują się w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych⁶⁷.

---

⁶³ Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1541, 2020), art. 59, art. 60.

⁶⁴ *Ibidem*.

⁶⁵ wkuwloclawek.wp.mil.pl

⁶⁶ Art. 66. ust. 1 pkt 2, art. 70 ust. 1, art. 86. ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2019 r., poz. 1373).

⁶⁷ Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 784, 999, 1096, 1590, 1905.) art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. A, ust. 2, art. 37 ust. 1.

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych żołnierze niezawodowi pełniący czynną służbę wojskową podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu, ale tylko jeśli nie posiadają innych tytułów, które powodują obowiązek ubezpieczeń społecznych⁶⁸. Obowiązek tych ubezpieczeń obowiązuje przez cały okres odbywania ćwiczeń, a składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tak jak w przypadku ubezpieczenia zdrowotnego finansowane są z budżetu państwa z części, którą dysponuje Minister Obrony Narodowej⁶⁹.

UPOSAŻENIE

Udział w ćwiczeniach wojskowych w ramach LA wiąże się z otrzymaniem uposażenia, które jest regulowane przez szereg aktów prawnych. Informacje dotyczące wysokości uposażenia podawane są na spotkaniach dotyczących programu ale można je również znaleźć w Internecie, a także policzyć wysokość uposażenia samemu zapoznając się z odpowiednimi dokumentami.

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy niezawodowych, rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie stawek uposażenia zasadniczego żołnierzy niezawodowych oraz dodatków do uposażenia zasadniczego żołnierzy niezawodowych⁷⁰ wyliczana jest stawka dzienna uposażenia zasadniczego uzależniona od stopnia wojskowego i jest to procent stawki najniższego uposażenia zasadniczego jakie otrzymują żołnierze zawodowi. Procent stawki najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego wynosi 2,85 dla szeregowego i 2,95 dla starszego szeregowego. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 stycznia 2019 r. w sprawie stawek uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych w grupie 0 stawka uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych wynosi 3650,00 złotych⁷¹. Oznacza to, że biorąc udział w szkoleniu praktycznym, w trakcie odbywania ćwiczeń wojskowych w ramach modułu podstawowego w stopniu szeregowego student otrzyma za każdy dzień 2,85% z kwoty 3650,00 złotych, natomiast podczas odbywania ćwiczeń wojskowych w ramach modułu podoficerskiego w stopniu starszego szeregowego będzie to 2,95% z tej kwoty. Ustawy i rozporządzenia mogą być zmieniane, a więc zarówno procent stawki, jak i sama stawka uposażenia zasadniczego może ulec zmianie, natomiast posiadając wiedzę, w jakich aktach prawnych znajdują się te informacje można łatwo sprawdzić aktualnie obowiązujące przepisy.

---

⁶⁸ Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300, 303, 730, 1495, 1553, 1590, 1655, 1818, 2020, 2070.), art. 6 ust. 1 pkt 11, art. 9 ust. 6a.

⁶⁹ *Ibidem*, art. 13 pkt 11, art. 16. ust. 5.

⁷⁰ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie stawek uposażenia zasadniczego żołnierzy niezawodowych oraz dodatków do uposażenia zasadniczego żołnierzy niezawodowych (Dz. U. poz. 171).

⁷¹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 stycznia 2019 r. w sprawie stawek uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych (Dz. U. poz. 135).

Oprócz uposażenia już wspomnianego, legioniście przysługuje również zwrot kosztów dojazdu do miejsca gdzie będzie odbywał ćwiczenia wojskowe oraz zwrot kosztów powrotu do miejsca zamieszkania⁷².

Osobom, które odbyły ćwiczenia wojskowe m.in. w ramach programu LA i otrzymały z tego tytułu uposażenie mają także prawo do rekompensaty za utracone wynagrodzenie wynikające ze stosunku pracy, stosunku służbowego lub za dochód z prowadzonej działalności gospodarczej bądź rolniczej, które mogliby pozyskać w czasie odbywania ćwiczeń wojskowych o ile takie utracone wynagrodzenie jest wyższe od kwoty uzyskanego uposażenia. Świadczenie ustalane i wypłacane jest przez wójta bądź burmistrza (prezydenta miasta) na wniosek uprawnionego i pomniejszane jest o uposażenie jakie żołnierz otrzymał za odbyte ćwiczenia wojskowe⁷³.

W okresie trwającym od dnia otrzymania przez pracownika karty powołania na ćwiczenia do dnia zakończenia tych ćwiczeń pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać stosunku pracy. Ponadto ma obowiązek usprawiedliwić nieobecność pracownika bądź udzielić mu na ten czas bezpłatnego urlopu i nie ma obowiązku wypłacenia pracownikowi wynagrodzenia za czas odbywania ćwiczeń wojskowych.

Wszelkich informacji dotyczących szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin, wysokości świadczeń rekompensujących, a także obowiązków wynikających ze stosunku pracy czy usprawiedliwiania nieobecności w pracy należy szukać m.in. w ustawie z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2015 r. w sprawie sposobu ustalania i trybu wypłacania świadczenia pieniężnego żołnierzom rezerwy oraz osobom przeniesionym do rezerwy niebędącym żołnierzami rezerwy, ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy oraz innych.

Warto również dodać, że na podstawie ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych zgodnie z art. 21. ust. 1 pkt 15 stwierdza się, że zwolnione z podatku dochodowego są świadczenia osób otrzymywane z tytułu odbywania niezawodowej służby wojskowej czyli ćwiczeń wojskowych jakie odbywają legioniści nie będący żołnierzami zawodowymi. Oznacza to, że pieniądze, a dokładnie uposażenie za część praktyczną otrzymywane przez legionistów objęte są zwolnieniem podatkowym⁷⁴.

---

⁷² Art. 72 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

⁷³ Art. 119a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

⁷⁴ Art. 21 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

PRZYSIĘGA WOJSKOWA

Każdego legionistę chcącego ukończyć program LA czeka przysięga wojskowa. Złożenie przysięgi wojskowej następuje w uroczystej formie, która ustalona jest w ceremoniale wojskowym w terminie określonym przez organy wojskowe⁷⁵. Jest to bardzo ważny i uroczysty dzień w życiu każdego żołnierza, a dla legionisty jest to ostatni dzień szkolenia podstawowego, który równocześnie wiąże się z dniem awansu na stopień starszego szeregowego. Dla osób, które zakończą szkolenie na etapie podstawowym jest to dzień rozliczenia się z armią, zwolnienia z czynnej służby wojskowej, a także przeniesienia do rezerwy. Natomiast dla tych, którzy będą realizowali drugi etap szkolenia jest to jednocześnie dzień, w którym będą mogli udać się na dwudniową przepustkę po czym rozpoczną realizację modułu podoficerskiego przez kolejne 21 dni.

REZERWA

Kim jest żołnierz rezerwy i co dla legionisty będzie oznaczało przeniesienie do rezerwy? Odpowiedzi należy szukać w aktach prawnych. Art. 99 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej definiuje żołnierza rezerwy jako osobę, „która złożyła przysięgę wojskową i została przeniesiona do rezerwy po zwolnieniu z czynnej służby wojskowej, w tym z zawodowej służby wojskowej lub ze służby kandydackiej, jeżeli w dalszym ciągu podlega obowiązkowi służby wojskowej”⁷⁶. Fakt złożenia przysięgi wojskowej przez legionistów ma tutaj widoczny wpływ na posiadany przez nich status żołnierzy rezerwy. Bycie żołnierzem rezerwy oznacza spełnianie formalnych warunków do odbycia wybranej formy czynnej służby wojskowej.

Po odbyciu szkolenia legionista zostanie zaszeregowany do zasobów żołnierzy rezerwy, przeznaczonych do nadania w jednostkach wojskowych SZ RP przydziałów mobilizacyjnych. Z uwagi na dalsze pobieranie nauki, w trakcie trwania studiów nadawanie przydziałów mobilizacyjnych nie jest przewidywane. W tym okresie nie przewiduje się również powoływania studentów na ćwiczenia wojskowe.

PRZEPUSTKA

Legioniści w trakcie odbywania ćwiczeń wojskowych mają prawo do uzyskania przepustki na przykład w celu wyjścia do sklepu bądź w przerwie między modułem podstawowym a podoficerskim w celu udania się do miejsca zamieszkania najbliższej rodziny i z powrotem.

Warto zwrócić uwagę na wspomnianą wcześniej przepustkę, a mianowicie na to, że żołnierza przebywającego na przepustce obowiązują pewne zasady postępowania w określonych sytuacjach i tak opuszczając jednostkę czy ośrodek w celu udania się na przepustkę należy pamiętać o

⁷⁵ Art. 3 ustawy z dnia 3 października 1992 r. o przysiędze wojskowej (Dz.U. 1992 nr 77 poz. 386).

⁷⁶ Art. 99 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.

przestrzeganiu tych zasad. Znaleźć je można m.in. w Regulaminie Ogólnym Sił Zbrojnych RP z 2014 roku oraz rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 31 grudnia 2014 r. w sprawie rodzajów, zestawów i wzorów oraz noszenia umundurowania i oznak wojskowych przez żołnierzy zawodowych i żołnierzy pełniących służbę kandydacką. Przykładem może być punkt 85 regulaminu, który informuje, że żołnierz niezawodowy przebywający w podróży służbowej, na urlopie czy przepustce zawsze musi mieć przy sobie dokument, który go do tego uprawnia oraz książeczkę wojskową⁷⁷. Na przepustkę żołnierz może udać się zarówno w ubiorze cywilnym jak i w umundurowaniu, przy czym należy pamiętać o przestrzeganiu przepisów określających zasady noszenia umundurowania na przykład, że nie można łączyć przedmiotów zaopatrzenia mundurowego z elementami ubioru cywilnego oraz elementami umundurowania innych państw⁷⁸. Legionistów dotyczyć będą zasady noszenie ubioru polowego. Ponadto o wyjściu, a także po powrocie z przepustki żołnierz niezawodowy, w tym przypadku legionista musi zameldować podoficerowi dyżurnemu pododdziału, który fakt ten odnotowuje w „Książce opuszczających miejsce przebywania”⁷⁹.

---

⁷⁷ Decyzja Nr 445/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia do użytku Regulaminu Ogólnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, pkt 85.

⁷⁸ *Ibidem*, pkt 92, 96, 99.

⁷⁹ *Ibidem*, pkt 103, 106.

ROZDZIAŁ III

Indywidualne przygotowanie do szkolenia

Program Legia Akademicka skierowany jest do studentów zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia studiów, stacjonarnych i niestacjonarnych. Realizacja programu edukacji wojskowej dla studentów w ramach Legii Akademickiej nastąpiła po podpisaniu porozumienia w dniu 4 grudnia 2017 r. przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Ministra Obrony Narodowej.

Indywidualne przygotowanie do szkolenia rozpoczyna się wraz z przystąpieniem do części teoretycznej szkolenia wojskowego, która odbywa się w polskich uczelniach wyższych. Wykłady prowadzi doświadczona kadra dydaktyczna uczelni. W roku akademickim 2017/2018 w Politechnice Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza za przeprowadzenie szkolenia teoretycznego odpowiadali: płk. dypl. rez. dr inż. Wiesław Lewicki oraz ppłk. rez. dr inż. Marek Barć, który podkreśla, że przed Siłami Zbrojnymi RP stoi ważne zadanie odbudowy rezerw osobowych, co zapewni większy dopływ młodszych wiekiem żołnierzy rezerwy, głównie oficerów i podoficerów⁸¹. Wykłady odbywają się w wymiarze ok. 30 godzin, a za ich główny cel uważa się przygotowanie w podstawowym zakresie teoretycznym do wykonywania zadań w obszarze działań piechoty w korpusie szeregowych oraz podoficerskich⁸².

Podczas pilotażowej edycji programu Legia Akademicka w 2017 roku, w czasie części teoretycznej zrealizowane zostały m.in. następujące zagadnienia⁸³:

- Regulaminy;
- Kształcenie obywatelskie;
- Profilaktyka i dyscyplina wojskowa;
- Taktyka;

---

⁸⁰ Jadwiga Korszniak – studentka Wydziału Zarządzania Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza. Część praktyczna – Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej im. Admirała floty Józefa Unruga (CS MW), Osiedle-Lędowo 1N, 76-271 Ustka, turnus II, 12 sierpnia – 2 września 2020 r., stopień st. szer.

⁸¹ M. Barć *Legia akademicka Wymiar ogólny*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów 2018.

⁸² Załącznik nr 1 do umowy nr MNiSW/DSW/2017/16, Warszawa 2017.

⁸³ *Ibidem*.

- Szkolenie strzeleckie;
- Budowa i eksploatacja uzbrojenia i sprzętu wojskowego;
- Zabezpieczenie logistyczne;
- Szkolenie prawne;
- SERE – Przetrawianie, unikanie, opór w niewoli oraz ucieczka;
- Szkolenie medyczne.

Zakres omawianych treści był bardzo szeroki, a każde z zagadnień zostało przedstawione w sposób rzeczowy i konkretny. Pozwoliło to studentom-ochotnikom na zdobycie niezbędnej wiedzy i umiejętności, dotyczących systemu obronnego RP, funkcjonowania i działania Sił Zbrojnych RP, zasad działań taktycznych oraz obowiązujących aktów prawnych i innych przepisów, regulujących działanie w czasie pokoju. Nabyta wiedza powinna stanowić podstawę do świadomej realizacji zadań w różnych uwarunkowaniach, wynikających z zagrożeń militarnych i niemilitarnych⁸⁴. Szkolenie teoretyczne zakończone zostało wydaniem zaświadczenia o ukończeniu części teoretycznej projektu. Treści ze szkolenia teoretycznego obowiązywały studentów podczas części praktycznej, która odbywała się w centrach szkolenia/jednostkach wojskowych na terenie całego kraju w okresie wakacyjnym. Moduł podstawowy trwał 21 dni i zakończony był przysięgą wojskową, natomiast po jednodniowej przepustce, rozpoczynał się drugi moduł – podoficerski. Weryfikacja wiedzy uzyskanej w uczelniach następowała w czasie pisemnych testów np. z budowy i podstawowych danych taktyczno-technicznych kbk AK oraz z podstawowych zasad strzelania.

Przygotowanie teoretyczne jest podstawą do przystąpienia do części praktycznej, jednak obok wiedzy i umiejętności jest wiele innych, niezbędnych kwestii, które należy zrealizować przed wstąpieniem do jednostki wojskowej lub centrum szkolenia.

PRZYGOTOWANIE FIZYCZNE

W trakcie zajęć w uczelni stawało się zrozumiałe, że wszystkim czeka wysiłek fizyczny, do którego już dobrze byłoby zacząć się przygotowywać z odpowiednim wyprzedzeniem, z tego względu, że kondycji fizycznej nie da się zbudować w kilka dni – wymaga to czasu, a odpowiednie przygotowanie organizmu pozwoli na zminimalizowanie zakwasów, bólu mięśni i stawów. W trakcie części praktycznej codziennie rano od godz. 6:00 odbywał się poranny rozruch fizyczny, podczas którego jest rozgrzewka oraz bieg (zwykle) na dystansie trzech kilometrów.

Sugestia:

---

⁸⁴ *Poradnik szeregowego, poradnik szeregowego zawodowego oraz szeregowego Narodowych Sił Rezerwowych*, Warszawa 2011.

Zadbaj o swoją sprawność i kondycję fizyczną. W sposób aktywny spędzaj wolny czas – jeżdżąc na rowerze/rolkach, grając w piłkę, ćwicząc na siłowni lub w domowych warunkach, wykonuj ćwiczenia na wzmocnienie siły mięśni. Zwiększ wydolność organizmu poprzez bieg na dystansach krótkich oraz długich. Zadbaj o swoje przygotowanie fizyczne, bo doświadczenie pokazuje, że podczas zajęć, wymagane było ewakuowanie rannego człowieka, a wówczas niezbędna jest odpowiednia siła i tężyzna fizyczna.

W czasie szkolenia odbył się dziesięciokilometrowy marsz z obciążeniem, który miał na celu zweryfikowanie wiedzy w teoretycznej w praktyce. Wędrówka w obuwiu taktycznym wraz z bronią i uposażeniem stanowiła dla niejednej osoby duże wyzwanie, a pododdział zobowiązany jest iść tak długo, dopóki nie zostanie wydana komenda „do odpoczynku”.

Sugestia:

Warto spróbować pokonać dystans dziesięciu kilometrów wraz obciążeniem przed wyjazdem na drugą część szkolenia. Pozwoli Ci to na sprawdzenie, jak się czujesz podczas takiego wysiłku.

WYGLĄD ŻOŁNIERZA

Regulamin Ogólny Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że: „Żołnierz – mężczyzna, ma mieć krótko ostrzyżone włosy i ogoloną twarz. Może mieć krótko przystrzyżone wąsy. Krótko przystrzyżoną brodę może nosić ze względu na wskazania lekarza odnotowane pisemnie lub za zgodą dowódcy jednostki wojskowej. Żołnierz – kobieta, na czas wykonywania zadań służbowych ma mieć włosy krótkie lub krótko upięte i nie może stosować wyrazistego makijażu oraz jaskrawo pomalowanych paznokci”⁸⁵.

Sugestia:

Oprócz wzmocnienia tężyzny fizycznej, warto udać się do fryzjera (w przypadku kobiet), aby skrócić włosy oraz do barbera (w przypadku mężczyzn), aby ostrzyć włosy i przystrzyć wąsy oraz brodę. Konieczność ta wynika z obowiązujących aktów prawnych, a jednocześnie warto mieć świadomość, że szkolenie odbywa się podczas ciepłych, letnich miesięcy wakacji. Codziennie na głowę należy nakładać beret lub hełm, a długie włosy nie ułatwiają w noszeniu wymienionych nakryć głowy. Należy pamiętać o tym, że włosy nie mogą dotykać kołnierzyka munduru. W przypadku długich włosów, niezbędna okaże się szczotka lub grzebień do włosów oraz gumki do włosów lub wsuwki. Kobietom sugeruje się skrócenie paznokci oraz zmycie z nich lakieru przed wstąpieniem za bramę koszar oraz nie zaleca się brania ze sobą jakichkolwiek kosmetyków do

---

⁸⁵ Decyzja Nr 445/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia do użytku Regulaminu Ogólnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

makijażu. Nikt nie zwraca uwagi na piękne paznokcie, czy idealny makijaż – to nie jest celem szkolenia. Dla mężczyzn niezbędne okażą się maszynki do golenia oraz maszynki do włosów lub nożyczki fryzjerskie, dzięki którym będzie możliwość utrzymania włosów oraz brody, bądź wąsów w odpowiedniej długości.

W Regulaminie Ogólnym SZ RP jest zapis: „Żołnierzom występującym w mundurze zabrania się noszenia wszelkiego rodzaju biżuterii oraz ozdób. Zezwala się jedynie na noszenie zegarka, obrączki oraz sygnetu lub pierścionka”⁸⁶.

Sugestia:

Na część praktyczną nie warto brać ze sobą biżuterii, oprócz zegarka, obrączki, sygnetu lub pierścionka. Wynika to z przepisów prawa, a jednocześnie istnieje ryzyko zgubienia niekiedy cennych części biżuterii lub ozdób.

PRZYGOTOWANIE PSYCHICZNE

Obecność w wojsku, to świadomość przebywania w specyficznym środowisku, które ma swój język, zwyczaje oraz specyfikę. Znajdowanie się w jednostce to próba akceptacji środowiska i jego charakteru.

Sugestia:

Sprawdź, czy jesteś odporny na stres. W jednostce przełożeni niekiedy będą krzyczeć i poganiać i używać słów ogólnie uznanych za obraźliwe. Możesz odczuwać z tego powodu dyskomfort, ale nie możesz podświadomie brać tego do siebie. Będąc w jednostce/centrum szkolenia spróbuj odnaleźć się w nowym środowisku i potraktuj to jako wyzwanie. Jeżeli ktokolwiek z kadry personalnie zwróci się do Ciebie używając niecenzuralnych słów, zareaguj i zgłoś to przełożonemu. Pamiętaj, że jesteś ochotnikiem i nikt personalnie nie może Cię obrażać.

Przygotowanie psychiczne sprawdza się również w czasie zaliczania norm na czas, a także w czasie ścielenia wozu (tzn. łóżko żołnierza) co najmniej dwa razy dziennie, według określonego wzoru. **Odporność psychiczna wiąże się z wykonywaniem wielu niezrozumiałych i nielogicznych poleceń, które są rozkazami i jest obowiązek ich wykonania.**

Sugestia:

---

⁸⁶ *Ibidem*

Sprawdź w dalszej części publikacji, w jaki sposób ścieli się wozy. Spróbuj sam kilkakrotnie pościelić swoje łóżko na czas – będąc w wojsku czeka Cię to kilkakrotnie w czasie każdego dnia.

W czasie szkolenia praktycznego dochodzi do łamania indywidualności. W wojsku każdy ma taki sam mundur, a każdy żołnierz otrzymuje jeden z dwóch rozmiarów munduru – zbyt duży lub zbyt mały (dopasowany mundur – szyty na miarę jest wówczas, gdy zostaje się żołnierzem zawodowym).

Sugestia:

Musisz mieć świadomość, że w zespole nie możesz być indywidualistą, bowiem wojsko pracuje na zasadzie zespołu, a armia jest tak silna, jak jej najslabsze ogniwo. Jeśli jesteś najslabszym ogniwem i masz pociągnąć w dół swój pluton, to trzeba się dostosować do poziomu grupy i należy nad sobą popracować. Dyscyplina w wojsku (meldowanie na czas, wykonywanie zadań szybko i sprawnie) kształtuje ducha zespołu, a jednocześnie zacieśnia więzy pomiędzy plutonem. Przygotuj się na otrzymanie niewygodnych butów lub zbyt dużego bądź małego munduru, czy brak możliwości zdjęcia hełmu w czasie szkoleń podczas upału.

DOSTĘP DO TECHNIKI

Czas w jednostce/centrum szkolenia obfituje w wiele rozmaitych punktów harmonogramu, począwszy od porannego rozruchu, na capstrzyku⁸⁷ skończywszy. Są przerwy w szkoleniu, jednak jest to czas na posiłek lub zregenerowanie sił. Pomimo że szkolenie odbywa się w czasie wakacji, to samo pojęcie wakacji w wojsku nie istnieje. Wobec tego, należy mieć świadomość tego, że napięty grafik nie pozwala na korzystanie z laptopa czy tabletu. Nie ma również czasu na korzystanie z telefonu komórkowego, choć warto zabrać go ze sobą, aby wieczorem, po capstrzyku skontaktować się z najbliższymi.

Sugestia:

Spróbuj choć przez jeden dzień nie korzystać z telefonu. Sprawdź, jak będziesz się czuł bez komórki i dostępu do Internetu. Będąc w jednostce/centrum szkolenia nie będziesz korzystał z telefonu w ciągu dnia, ze względu na to, że nie będzie na to czasu. Jednocześnie ryzykownie jest brać telefon na pas taktyczny, gdzie bardzo łatwo może dojść do jego zniszczenia. Z telefonu można korzystać po capstrzyku, aby skontaktować się z najbliższymi lub użyć go jako latarki, kiedy w izbie (tzn. w pokoju) nie można zapalać światła.

---

⁸⁷ Capstrzyk – sygnał, wykonywany najczęściej na trąbce, oznaczający koniec zajęć dziennych w wojsku, na obozie harcerskim itp. (<https://sjp.pwn.pl/sjp/capstrzyk>).

Czas bez dostępu do Internetu oraz laptopa, czy telefonu komórkowego może stanowić nowe doświadczenie. Kolejnym sprawdzianem może okazać się brak możliwości spożywania alkoholu lub środków odurzających. Zapisy Regulaminu Ogólnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej stanowią, iż: „Żołnierz przebywający na terenie obiektów zajmowanych przez organy wojskowe, jak również obiektów koszarowych i zakwaterowania przejściowego jednostki wojskowej, nie może:

- 1) wnosić, posiadać alkoholu lub środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych lub innych podobnie działających środków i substancji, o których mowa w odrębnych przepisach;
- 2) spożywać alkoholu, używać środków odurzających, substancji psychotropowych i środków zastępczych lub innych podobnie działających środków i substancji, o których mowa w odrębnych przepisach;
- 3) pozostawać w stanie po użyciu alkoholu albo nietrzeźwości lub odurzenia. Dotyczy to również żołnierza przybywającego do miejsca pełnienia służby lub zakwaterowania po powrocie z urlopu, przepustki, podróży służbowej, leczenia itp.
- 4) używać wyrobów tytoniowych i e-papierosów, z wyjątkiem miejsc do tego wyznaczonych (palarni) zgodnie z odrębnymi przepisami⁸⁸.

Przepisy są rygorystyczne, jednak będąc w wojsku, należy kierować się zasadami żołnierskiego zachowania. Należy brać pod uwagę fakt, iż za nieprzestrzeganie obowiązujących norm i zasad, stosuje się dyscyplinarne środki zapobiegawcze.

Sugestia:

Podobnie, jak z telefonem komórkowym, spróbuj zrezygnować z alkoholu i używek na okres 21 lub 42 dni. To z pewnością pozwoli Ci sprawdzić, jak zachowuje się Twój organizm oraz czy jesteś w stanie podolać wyzwaniu bez dostępu do używek podczas skoszarowania. Palenie w miejscach do tego przeznaczonych nie jest zabronione, jednak ilość możliwości do spalenia choć jednego papierosa jest niewielka. Jeśli palisz papierosy, próbuj zminimalizować liczbę wypalanych papierosów w ciągu dnia. Z pewnością ułatwi Ci to podporządkowanie się realiom za bramą koszar.

---

⁸⁸ Decyzja Nr 445/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 grudnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia do użytku Regulaminu Ogólnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej

CODZIENNA TOALETA

W jednostce wojskowej/centrum szkolenia harmonogram dnia jest dokładnie zaplanowany, a na każdy punkt programu należy stawić się bez spóźnienia. Zarówno toaleta wieczorna, jak i poranna mają swój określony czas. W izbach nie ma łazienek, są wspólne na każdym piętrze bloku (dla kobiet i mężczyzn osobno). Dla kilkudziesięciu osób jest zaledwie ok. 5–10 minut na poranną toaletę i ok. 15–20 minut na toaletę wieczorną. Wszystko robi się na czas, którego nie ma zbyt wiele.

Sugestia:

Zmierz, jak długo trwa Twoja poranna i wieczorna toaleta. Czas porannej toalety dla kobiet jest krótszy, z tego względu, że będąc w wojsku nie wykonuje się makijażu, a wieczorem nie trzeba dokonywać demakijażu.

PRZYGOTOWANIE BAGAŻU

Przed wyjazdem na część praktyczną warto dowiedzieć się, jakie uposażenie otrzyma każdy student. Do ośrodka szkolenia warto zabrać przedmioty, w które należy zaopatrzyć się we własnym zakresie, m.in.:

- przybory do higieny osobistej (szczoteczka i pasta do zębów, mydło lub żel pod prysznic, szampon, krem do twarzy, krem do rąk, krem z filtrem UV);
- apteczkę (plastry, woda utleniona, bandaż, maści/preparaty na odciski, magnez, tabletki przeciwbólowe, elektrolity – najlepiej w formie tabletek do rozpuszczania w wodzie, preparat na komary, kleszcze i inne owady);
- bieliznę;
- środki do prania (zarówno do prania ręcznego, jak i do pralki, tj. proszek lub płyn do prania, kapsułki);
- czarne, długie bawełniane skarpety;
- przybory do czyszczenia i konserwacji obuwia (czarna pasta, szczotka do butów, szmatki do polerowania);
- woreczek na książeczkę wojskową;
- mini zestaw do szycia;
- notatnik (mieszczący się w kieszeni) i długopis;
- latarkę ze zmiennym światłem wraz z zapasowymi bateriami;
- ładowarkę do telefonu;

- pieniądze w gotówce (ok. 50 zł);
- cywilne ubrania (z pewnością przydadzą się podczas przepustek na drugim module szkolenia).

ZAKOŃCZENIE

Uczestnictwo w programie Legia Akademicka daje możliwość zwiększenia swojej wiedzy w zakresie wojskowości i obronności i skonfrontowanie jej w praktyce. Odpowiednie przygotowanie do szkolenia praktycznego umożliwi lepszą realizację wykonywanych zadań w jednostce wojskowej/centrum szkolenia w czasie wakacji. Z chwilą zakończenia szkolenia można było odczuć tęsknotę za każdym dniem, przepełnionym licznymi punktami programu i za ludźmi, z którymi każdego dnia podejmowało się wyzwania. Świadomość sfinalizowania jednego z etapów w życiu, choć trudnego, dawała satysfakcję z możliwości poznania nowych osób z różnych regionów Polski. Zakończenie turnusu szkoleniowego pozwoliło na spostrzeżenia dotyczące siły i potęgi zespołu. Pomimo niedogodności jedno jest pewne – warto skończyć szkolenie, aby przezwyciężyć własne trudności i słabości, zyskać nową wiedzę, umiejętności i kompetencje oraz poznać nowych ludzi. A przede wszystkim – złożyć przysięgę wojskową!!!

ROZDZIAŁ IV

Proces adaptacji w szkoleniu programu Legia Akademicka

WSTĘP

Każdy student, który ma zamiar przejść szkolenie w ramach Legii Akademickiej na samym początku zadaje sobie pytanie jak wojsko wygląda w praktyce. Osoby, które nigdy nie odbywały szkolenia w wojsku, lub też nie miały styczności z wojskowością, w różnego rodzaju organizacjach paramilitarnych wiedzę na ten temat czerpią od znajomych, znajdują ją w Internecie, czytają różnego rodzaju publikacje. Niejednokrotnie zebrane opinie są bardzo zróżnicowane, przez co potrafią budzić niepokój. Po odbyciu szkolenia teoretycznego autor rozważał, jak to jest w tym „słynnym wojsku” i co może czekać każdego, kto zdecyduje się wziąć udział w programie Legii Akademickiej. Za pomocą obserwacji uczestniczącej, zaprezentowane zostaną wrażenia, jak z perspektywy studenta wojsko wygląda od środka.

PRZYGOTOWANIE DO WYJAZDU

Jednostka wojskowa, w której autor odbył szkolenie, to Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej im. Wiceadmirała Józefa Unruga w Ustce. Zanim studenci znajdą się w wybranej jednostce, należy pamiętać o tym, żeby odpowiednio wcześniej kupić bilety, zwłaszcza że terminy szkoleń pokrywają się z wakacjami, tak że do znacznej liczby miejscowości nie da się znaleźć transportu z dnia na dzień. Odpowiednio zaplanowana trasa pozwala zaoszczędzić czas, pieniądze i co najistotniejsze – stres, który w wielu wypadkach tego pierwszego dnia będzie nieunikniony. Przykładowo z miejscowości, w której autor mieszka do centrum szkolenia najkrótsza trasa wynosiła 951 km, dlatego dobra organizacja podróży jest kluczowa. Kolejnym poruszonym aspektem jest to, w jaki sposób pakować rzeczy i co zabrać. W opisywanym przypadku autor zabrał plecak (na rzeczy osobiste, dokumenty, elektronikę, jakieś drobne jedzenie na drogę) oraz torbę podróżną. Wydawało mu się, że to mało – mylił się. W dalszej części zostanie wymienione to, czego można się spodziewać od armii, a na co nie można liczyć, jednak już teraz warto poruszyć, jakie przedmioty będą nam niezbędne. Są to: dokumenty, kosmetyczka (armia nas w nią nie

---

⁸⁹ Brunon Pyzocha – uczestnik programu Legia Akademicka od 18.08.2019 r. do 07.09.2019 r. (II turnus), w Centrum Szkolenia Marynarki Wojennej im. admirała floty Józefa Unruga w Ustce; ukończył szkolenie ze stopniem starszy szeregowy.

zaopatrzy), telefon wraz z ładowarką oraz powerbank (głównie podczas podróży i na wolny czas, ponieważ w momencie szkolenia i tak nie wolno korzystać z telefonów), butelki z filtrem (warto wziąć większe, najlepiej dwie wraz z zapasowymi filtrami, ponieważ wojsko nie w każdy dzień jest zobowiązane wydać nam odpowiednią rację wody), różnego rodzaju elektrolity, witaminy do wody (woda szybko przelatuje przez nasz organizm, „kolorowa woda” pozwala nam zmniejszyć pragnienie), różnego rodzaju medykamenty, zwłaszcza plastry oraz kremy do stóp, ponieważ stopy w większości przypadków na samym początku zostaną dotkliwie potraktowane przez MON-owskie obuwie oraz jeden komplet ciuchów cywilnych na przebranie (drugi i tak ma się na sobie); warto też pomyśleć o płynie do prania, mydle, czy czymś innym, co pomaga w utrzymaniu czystości ciuchów, munduru i bielizny. Istotnym elementem dla naszych jest też matowa pasta do butów, ponieważ każdego dnia trzewiki muszą być dokładnie wypastowane. Te rzeczy pozwalają na bezproblemowe przetrwanie trzech tygodni.

PIERWSZY DZIEŃ W JEDNOSTCE

Po znalezieniu się na miejscu student od razu zdaje sobie sprawę, że wojsko to zorganizowana organizacja. Żeby wejść na jej teren należy poczekać, aż zbierze się odpowiednio duża grupa osób, gdzie po okazaniu dokumentów przechodzi się przez bramę, ustawia w dwuszeręgu, a później jeden z żołnierzy zabiera grupę do budynku, w którym zaczyna się przygoda z jednostką. Po przejściu i zamknięciu bramy następuje zderzenie wyobrażeń z rzeczywistością. Wchodzi się w nowe środowisko, zaczyna nowe życie, bez rodziny, znajomych, wakacyjnych planów. Nie wiadomo, co będzie się działo, ale poznanie przed bramą wejściową nowych znajomych oraz wspólny cel – ukończenie szkolenia był budujący i pozwolił poczuć się pewniej. Pierwszym przystankiem była stołówka, w której elewom było dane zjeść pierwsze, wojskowe śniadanie. Po posiłku zgromadziła się większa grupa osób, z której wydzielono podgrupy. W kolejnym budynku nastąpiło zebranie książeczek wojskowych, po którym uczestnicy szkolenia zaczęli wypełniać różnego rodzaju dokumenty. Wszystko było bardzo sprawnie zorganizowane, już na początku można było dostrzec, jak wygląda dobra organizacja. Następnym elementem była rozmowa wstępna, którą w tym samym czasie przeprowadzało kilku oficerów. Nie należy się nią stresować, dostaje się tam łatwe pytania, takie jak, dlaczego tutaj jesteśmy i co później chcemy robić.

Autor bardzo pozytywnie zapamiętał tę rozmowę, co zwiastowało dobry początek. Po zakończeniu rozmowy zwrócono książeczki wojskowe z wbitą datą przybycia, po czym nastąpiło przejście do budynku przychodni. Tam przeprowadzano badania lekarskie, zadano kilka pytań na temat stanu zdrowia, po czym podgrupę skierowano do magazynu, w celu pobrania wyposażenia.

W tym miejscu zostają wydane: dwie koszulki polowe wz. 518/MON, 2 pary spodenek letnich koloru khaki wz. 529/MON, 2 pary skarpetek wz. 538/MON, jedne sportowe wz. 545A/MON, bluza oraz spodnie polowe wz. 123UP/MON, wkładki do spodni i bluzy.

Kolejnym istotnym elementem były buty wojskowe (trzewiki) wz. 919/MON. Tutaj warto zwrócić uwagę na to, jaki rozmiar się wybierze, bo później z takim zostaje się do końca pobytu (chyba że ktoś się wymieni, tak też można sobie poradzić).

Fot. 1. Trzewiki wz. 919/MON

Buty są najważniejszą rzeczą z wyposażenia, źle dopasowane mogą doprowadzić do uszkodzeń stóp (obszerne obtarcia sprawiły, że niektórzy już po kilkudziesięciu godzinach rezygnowali ze szkolenia). Na kolejnych punktach wydane zostają: beret, klapki pod prysznic wz. 906/MON, strój sportowy, w którego skład wchodzi koszulka sportowa wz. 504A/MON, krótkie spodenki wz. 307A/MON oraz buty sportowe wz. 904A/MON. Część z tego wyposażenia dostajemy na własność (trzewiki, buty sportowe, klapki pod prysznic, koszulki, spodenki, bielizna), z reszty rozliczamy się pod koniec szkolenia.

Ale to nie koniec wyposażenia, w następnym punkcie każdy pobrał: plecak wojskowy wz. 93 978/MON, hełm wraz z pokrowcem, pas żołnierski wz. 957/MON, kamizelkę taktyczną Wojska Polskiego wz. 988/MON (lubawa), pałatkę przeciwdeszczową (za pomocą których można złożyć prowizoryczny namiot), łopatkę piechoty WP, maskę przeciwgazową MP-5 z filtropochłaniaczem FP-5, oraz bidonem (całość znajdowała się w torbie), filtrosorpcyjną odzież ochronną FOO-1.

Fot. 2. Koszulka wz. 518/MON

Fot. 3. Koszulka wz. 504A/MON

Fot. 4. Spodenki letnie koloru khaki wz. 529/MON

Fot. 5. Spodenki sportowe wz. 307A/MON

Fot. 6. Skarpetki letnie wojskowe wz. 538/MON

Fot. 7. Mundur polowy wzór 2010 wz. 123UP/MON

Fot. 8. Kamizelka taktyczna Wojska Polskiego wz.988/MON

Fot. 9. Pas żołnierski wz.957/MON

Fot. 10. Plecak zasobnik wojskowy wz. 93 978/MON

Fot. 11. Wojskowe buty sportowe wz.904A/MON

Fot. 12. Pantofle kąpielowe wz.906/MON

Oczywiście nieodłącznym elementem każdego żołnierza jest broń, której uroczyste wręczenie nastąpiło kilka dni później, po uprzednim zaliczeniu egzaminu z zakresu zasad używania oraz budowy broni palnej.

Po zgromadzeniu całego sprzętu niezbędnego do przyszłego funkcjonowania przyszedł czas na przydzielenie żołnierskich izb mieszkalnych. Każdy z uczestników pojedynczo wchodził do pokoju, w którym podawano się kilka informacji, po czym otrzymywało się numer bloku wraz z numerem izby. Tam również nadawano numer porządkowy oraz przydzielony pluton. Po tym autor przemieścił się do odpowiedniej izby, gdzie miał trochę czasu na rozpakowanie i poznanie innych osób. Należy pamiętać, że te wszystkie czynności były prowadzone dla kilku grup, dlatego im szybciej znajdzie się w jednostce, tym szybciej załatwi się wszystkie, niezbędne formalności.

Kolejnym elementem było wypełnienie deklaracji, dzięki której można uzyskać zwrot kosztów za dany środek transportu. I tutaj bardzo istotna uwaga, warto mieć wydrukowany bilet lub bilety, jeżeli nie przyjechało się samochodem, aby potwierdzić poniesione koszty związane z dojazdem.

Po wypełnieniu deklaracji wydano zeszyty, długopisy oraz inne materiały do nauki. Prowadzenie notatek pomaga usystematyzować zdobytą wiedzę i staje się doskonałym elementem podczas powtórek. W tym miejscu nastąpiła luźniejsza rozmowa z kapralami, którzy już za chwilę mieli zostać przełożonymi poszczególnych plutonów. Obiad był zwieńczeniem działań, które przy sporej liczbie osób zajęły mnóstwo czasu. Trochę przerwy, po czym zaczęliśmy naukę regulaminów oraz innych elementów zawartych w rozdanych wcześniej materiałach. Oczywiście wiedzę najlepiej poznaje się w praktyce, także już pierwszego dnia przekazano wiele rzeczy, które nie były dla większości oczywiste. Po jednym z wyjść na naukę regulaminów dowódcy drużyn pokazali, czym jest „przeciąg” wywracając do góry nogami cały pokój. Po tym wydarzeniu zaznajomiono cały pluton z różnymi sposobami ścielenia łóżka (w wojsku zwanego wozem). Pokazano również, jak w praktyce oddawać honory i w jakim przypadku należy to robić. Meldowanie było kolejnym elementem nauki w pierwszym dniu, warto dobrze opanować tę czynność. Wieczorem wszyscy podnosili poziom tężyzny fizycznej na zbiórce przeprowadzonej przez kaprała. Kąpiel była ostatnią czynnością realizowaną tego dnia (przeznaczono na nią 5 minut). Jednak, jak to w wojsku bywa, czas leci na skrót, przez co od razu po jej ogłoszeniu zostało 2 minuty i tym sposobem ponad 20 osób (na 2 prysznic w wypadku naszego bloku) musiało znaleźć rozwiązanie wspólnego problemu. Dlatego kąpiel w kilka osób, czy też mycie w umywalkach nie było niczym nadzwyczajnym. Wtedy to po raz pierwszy pokazano, na czym polega jedność pododdziału, uczono tego od samego początku aż do końca wojskowej lekcji życia. Tym sposobem dzień pierwszy dobiegł końca. Podoficer dyżurny ogłosił capstrzyk, po czym można było położyć się do łóżek w oczekiwaniu na kolejny dzień.

Drugi dzień zaczął się od pobudki. W tamtym momencie nikt nie zdawał sobie sprawy, że czasu przeznaczonego na przygotowanie będzie za mało, dlatego większość wstawała w momencie usłyszenia komunikatu. Uczestnicy zaścielili łóżka, ubrali strój sportowy, po czym zebrali się na zbiórce przed budynkiem. Armia jest wysoce sformalizowaną instytucją, podstawy zachowań są zawsze przestrzegane. Po sprawdzeniu stanu osobowego drużyny kaprał zabrał pluton na plac apelowy w celu przeprowadzenia porannego rozruchu. Po kilku minutach ćwiczeń nastąpił powrót przed budynek, zliczenie osób, a na koniec został podany czas na przygotowanie się do dnia, po czym nastąpił powrót do izb. Po przebraniu się w mundury nastąpiło przejście na śniadanie, a po powrocie należało zająć się poprawianiem porządku w salach. Następnie cała kompania przeszła na plac apelowy w celu wysłuchania apelu porannego, gdzie został odczytany rozkaz dzienny.

Kolejnym etapem była realizacja porządku dnia. Autor zaznacza, że porządek podczas pierwszego dnia, w stosunku do kolejnych dni wygląda nieco inaczej, jednak szczegółowo będzie to opisane w innym rozdziale. W taki sposób przebiegał proces adaptacji do szkolenia.

PODSUMOWANIE

Pobyty w wojsku w ramach programu Legia Akademicka to świetna okazja do sprawdzenia samego siebie. Dużo osób myśli o pracy w formacjach mundurowych, a do momentu podjęcia pracy nie jest w stanie sprawdzić, czy to zajęcie jest właśnie dla nich. Udział w szkoleniu to doskonały sposób, aby sprawdzić, czy nadajemy się do służby. Zawód żołnierza, często przez wielu uznawany za służbę jest bardzo specyficzny i bez odpowiednich warunków psychofizycznych, odporności na stres i samozaparciu byłby trudny do wykonywania przez wiele lat. W naszym przypadku mamy 3 albo 6 tygodni, żeby zobaczyć, „z czym to się je”. Wiele decyzji, ich ciągłe zmiany (jednak jak to się w wojsku mówi: „zmiennosc decyzji świadczy o ciągłości dowodzenia”), różne rozkazy, polecenia, które wydają się nie mieć sensu (przykładowe kopanie okopu przez godzinę, tylko po to żeby go zaraz zakopać). To nie jest miejsce dla indywidualistów, wszystko skupia się na sile grupy (a jesteśmy tak silni jak najsłabsza jednostka). Trzeba być świadomym tego, że musimy się podporządkować, w wojsku nie ma miejsca na samowolkę. Ale kiedy zaakceptujemy to wszystko, zobaczymy wiele pozytywnych stron, takich jak możliwość poznania czegoś, czego cywil prawdopodobnie nigdy nie będzie w stanie zaznać, poznamy pewien system, żargon, który nawet po latach będzie wywoływał uśmiech na naszej twarzy, zobaczymy jak ta niewątpliwie interesująca grupa zawodowa funkcjonuje na co dzień. Możemy poznać wielu świetnych ludzi, nawiązać relacje, zyskamy setki wspomnień.

Wojsko to doskonała szkoła życia, pokazuje, że często problem nie wynika z powodu braku tężyzny fizycznej, ale z problemów psychicznych. Jeżeli już na początku wiesz, że nie chcesz zostać do końca szkolenia, zrezygnuj z niego od razu, albo zaciśnij zęby i postaraj się wytrwać – wszystko znajduje się w Twojej głowie i zależy tylko od Ciebie. Pod koniec programu zaczyna się tęsknić za tym wszystkim, co wcześniej nas irytowało, przez co mieliśmy wątpliwości, ogarnia nas smutek z powodu nadchodzącej rozłąki z naszymi przyjaciółmi z plutonu. Przez ten czas staliśmy się jednością, każdy się wspierał i walczył za swojego kolegę.

Według autora, przygoda ta pozostanie wielkim sentymentem, Każdy, kto czuje się na siłach powinien wziąć w niej udział. Powodzenia!

ROZDZIAŁ V

Życie pododdziału

ZAKWATEROWANIE I WYPOSAŻENIE KWATER⁹¹

W zależności od wyposażenia socjalnego jednostki wojskowej, w której odbywa się szkolenie, istnieją pewne wytyczne co do porządku w izbach żołnierskich oraz sposobu zakwaterowania żołnierzy – może się to różnić. Aby zobrazować funkcjonowanie pododdziału na jednostce wojskowej posłużę się metodą obserwacji uczestniczącej i przytoczę jako przykład 2. Kompanię Szkolną w Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych (CSWL) im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana Czarnieckiego w Poznaniu (jedna z jednostek szkolących, która na obecną chwilę (2019 r.) przeprowadziła I i II turnus szkoleń modułu podstawowego i podoficerskiego dwóch pierwszych edycji Legii Akademickiej).

2. Kompania Szkolna była miejscem zakwaterowania dla 3 plutonów, na które składały się po 3 drużyny każdy. Każda drużyna zajmowała jedną izbę żołnierską – było to zazwyczaj około 10 osób. Do ich dyspozycji w izbie były m.in.: łóżka jednoosobowe wz. WP 2-27, szafki przyłóżkowe żołnierskie metalowe wz. WP 2-24 czy szafa na odzież metalowa wz. WP 2-34.

Każdy z studentów-ochotników miał przydzielone swoje łóżko, odpowiadające numerowi przy nazwisku na liście porządkowej osób korzystających z izby. Lista porządkowa wisiała przy wejściu bądź na drzwiach, tak aby bez wchodzenia do izby można było sprawdzić, kto w niej powinien się znajdować. Przy każdym „wozie”⁹² (leżąc) po prawej stronie była szafka, a przed nim taboret. Na ścianie drzwi znajdowały się duże szafy metalowe, przeznaczone dla dwóch osób każda. Łóżka metalowe uniwersalne mają możliwość piętrowania, przez co zdarzało się że przy liczbie przekraczającej 10 osób na izbę, kolejnym żołnierzom przydzielano miejsca na łóżkach piętrowych. Łóżko jest na pozór niezachęcające, metalowe, ze spodem sprężynowym, materacem, dwoma kocami, dwoma prześcieradłami i zagłówkiem w poszewce – po całym dniu ćwiczeń jak wymarzone (fot. 1).

---

⁹⁰ Kpr. inż. Piotr Szewczyk – szkolenie odbyte w Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana Czarnieckiego w Poznaniu w okresie 12.08.2018 - 22.09.2018 (II tura, 1 edycji Legii Akademickiej). Przysięga wojskowa 02.09.2018 – koniec modułu podstawowego, zakończenie szkolenia 22.09.2018 uzyskując stopień kaprała po module podoficerskim.

⁹¹ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 147–149.

⁹² „Wóz” – w wojskowym żargonie oznacza łóżko.

Fot. 1. Łóżko koszarowe WP2-27 z elementami pościania

Pierwszym zadaniem studenta-ochotnika na pododdziale po zakoszarowaniu było właśnie nauczenie się sposobów zasłania „wozu”. Było ich trzy:

- a) „na wietrze” (fot. 2) – sposób pościania po przebudzeniu, gdy pierwszym punktem planu dnia jest zaprawa⁹³;
- b) „na szaro” (fot. 3) – sposób pościania na dzień, od przebudzenia lub od powrotu z zaprawy;
- c) „na biało” (fot. 4) – sposób pościania na czas tuż przed capstrzykiem⁹⁴ do snu.

Najbardziej problematyczny był sposób pościania „na szaro”. Wymaga on idealnego pościania i wyprasowania taboretami (siedziskiem do koca), gdyż niejednokrotnie efekt ten był sprawdzany przez przełożonych. Na niedokładnie posłane łóżka, przełożeni, którzy kontrolowali porządek w izbach zwracali szczególną uwagę. Mogli nakazać szeregowemu poprawienie porządku słownie, a gdy słowa nie działały lub cierpliwość przełożonego była nadwyrężona, to można było zobaczyć podwozie wozu.

Każdy sposób zasłania łóżka jest zawsze określany poleceniem przez podoficera dyżurnego pełniącego służbę

---

⁹³ zaprawa- rozgrzewka/poranny rozruch fizyczny

⁹⁴ capstrzyk-cisza nocna

Fot. 2. Łóżko zaścielone „a wietrzenie” (na zaprawę)

Fot. 3. Łóżko zaścielone "na szaro" (na dzień)

Zdjęcie 4 Łóżko zaścielone „na bialo” (na` noc)

Fot. 5. Ułożenie rzeczy w obrębie łóżka żołnierza

PORZĄDEK DNIA⁹⁵

Jak to w wojsku bywa: „*ch%&wo, ale jednakowo*” – maksyma, którą każdy z żołnierzy im szybciej zapamięta i przyswoi, tym lepiej dla niego oraz towarzyszy z drużyny, a która będzie mu towarzyszyć już od pierwszych chwil na jednostce. Zawsze obowiązuje jeden standard we wszystkim. Wszyscy są ubrani tak samo, np. rękawy wszyscy mają opuszczone albo podwinięte. Jeśli określone zostało, w jaki sposób mają być trzymane i ułożone rzeczy w szafie, to w każdej szafie musi to wyglądać zgoła identycznie (fot. 5). Wchodząc do izby żołnierskiej jakkolwiek by się nie spojrzęło, wszystko musi wyglądać tak samo (fot. 6). W wojsku brak miejsca dla osób indywidualnych/oryginalnych, wyznaczających własne standardy. Przykładowo, jeśli cała kompania ubiera strój sportowy i wychodzi na zaprawę, to wszyscy muszą się do tego dostosować. Ubiór jest określany przez regulamin, który nie dopuszcza łączenia elementów odzieży cywilnej z odzieżą wojskową⁹⁶. Każde działanie indywidualne, które nie zostanie określone przez przełożonego, będzie traktowane jako przejaw niesubordynacji. Z kolei takie zachowania w trybie natychmiastowym będą duszone w zarodku przez przełożonych, którzy za zadanie mają wpoić świeżo przybyłym żołnierzom „*kto tutaj jest faraonem a kto tylko ciągnie bloczki*”.

Każdy dzień służby dla żołnierza jest rozplanowany godzina po godzinie, zazwyczaj jest on rozpisany z kilku-, kilkunastodniowym wyprzedzeniem i wywieszony w ogólnodostępnym miejscu na kompanii, tak aby żołnierz mógł zapoznać się z nim. Warto to zrobić, ponieważ nigdy się nie wie, kiedy zostanie się zapytany o to, co szeregowy-elew ma w planie dnia.

Niekiedy plan szkolenia powtarza się w ciągu cyklu szkoleniowego niejednokrotnie, wydawać by się mogło, że wiele dni w wojsku jest takich samych. Wielu uczestników szkolenia może pomyśleć, że skoro już coś było, to wałkowanie tego samego znów będzie czymś nudnym. Kto tak pomyśli, jest w błędzie. Każdy dzień w wojsku jest innym dniem, pomimo wykonywanych tych samych czynności, nie ma dwóch identycznych. Codziennie przeżywa się coś nowego, zauważa się postęp w szkoleniu i zdobywa się nowe umiejętności. Na potrzeby niniejszej publikacji pod obserwację brany jest typowy dzień życia na kompanii od pobudki aż do capstrzyku.

Zgodnie z punktem 121 Regulaminu Ogólnego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (w dalszej części Regulamin) „W porządku dnia uwzględnia się 8 godzin snu...”. Czas przeznaczony na sen jest określany wewnętrznie przez każdą jednostkę. Niejednokrotnie zdarzyć się może, że żołnierze brali udział w ćwiczeniach w godzinach od capstrzyku do pobudki. Zgodnie z punktem

---

⁹⁵ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 119-120.

⁹⁶ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 92.

126 daje to możliwość dowódcy pododdziału na doraźną zmianę godzin udania się na spoczynek. Fakt ten musi zostać zgłoszony do oficera dyżurnego jednostki wojskowej⁹⁷.

Fot. 6. Wygląd sali żołnierskiej

Wybija godzina 5,30; na korytarzu pododdziału rozlega się donośny krzyk dyżurnego: „*Na kompanii pobudka, pobudka, wstać!*”. W ten sposób kończy się cisza nocna, a rozpoczyna się dzień życia na kompanii. Zazwyczaj dyżurny również ogłasza, w co żołnierz ma się ubrać.

Żołnierz, który budzi się o godz. 5.30, jest już spóźniony. Jest to godzina dla dyżurnego, który ogłasza na pododdziale, że skończyła się cisza nocna, a szeregowy powinien wstać kilka minut szybciej i rozpocząć oporządzenie wyglądu zewnętrznego (np. w przypadku mężczyzn dokładne golenie twarzy)⁹⁸ oraz poprawienie porządku w izbie żołnierskiej (ścielenie łóżka). Studenci-ochotnicy muszą sobie zdać sprawę, że w jednostce nie istnieje pojęcie „kwadransa akademickiego”, a czas to pojęcie względne, ponieważ w wojsku „czas leci na skrót”. W istocie oznacza to, że na każdą czynność przełożeni dadzą szkolonym zawsze za mało czasu, tylko po to, by wywierać nacisk. Ma to na celu nauczyć działania pod presją i szybkiego, wręcz mechanicznego wykonywania nakazywanych czynności.

Kilka minut po ogłoszonej pobudce, dowódcy drużyn informują o czasie pozostałym do zbiórki celem udania się na poranny rozruch. W tym czasie należy zabrać buty z korytarza, zaścielić

⁹⁷ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 126.

⁹⁸ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 96, 97.

łóżko w ściśle zdefiniowanym przez przełożonych sposobie i ubrać się w strój sportowy określony regulaminem i temperaturą na zewnątrz. W przypadku szkolenia Legii Akademickiej, które przypada jak do tej pory na okres lipiec – wrzesień, jest to strój sportowy krótki. Nawet, jeśli na zewnątrz jest relatywnie chłodno, nie wolno żołnierzom ubierać dodatkowej odzieży cywilnej, typu np. kominy czy koszulki termoaktywne itp. Jest to przejaw indywidualizmu, na który przełożeni nie mogą pozwolić.

Zbiórki są jedną z częstszych czynności wykonywanych przez żołnierzy. Wykorzystywane są m.in.: do przekazania ważnych informacji, określenia działań dla pododdziału, weryfikacji obecności, tworzenia szyku, przegrupowywania itp. Organizowane są przez przełożonych na ich potrzebę bez względu na miejsce i czas. Dowódca wydaje komendę – w zapowiedzi określa, którego pododdziału dotyczy komenda, sposób uformowania się i miejsce zbiórki, a hasłem „ZBIÓRKA” nakazuje wykonanie komendy. Na to hasło żołnierze natychmiast udają się w wyznaczone miejsce i formują się w zadany szyk oraz przyjmują postawę zasadniczą. Po zajęciu miejsc w ugrupowaniu, dopiero po komendzie „SPOCZNIJ” żołnierze wykonują trzy czynności, które zawsze wykonuje się w szyku – tj.: kryją, łączą, równają i odstępują. Po uzyskaniu przez dowódcę celu zbiórki, dalszymi komendami (np. „Do nakazanych czynności – ODMASZEROWAĆ/ROZEJŚĆ SIĘ”) kończy zbiórkę.

Każde wyjście z pododdziału jest czynnością zorganizowaną ściśle według regulaminu musztry. Zawsze przed wyjściem następuje zbiórka, organizowana przez przełożonego, który w tym momencie ma przeprowadzić działania z pododdziałem. Na zbiórce dowódca sprawdza stan osobowy, po czym wydaje stosowne polecenia do przemieszczenia się, najczęściej przed wejście do miejsca zakwaterowania oraz rodzaj kolumny marszowej, w jaki należy się ustawić do przemarszu. Po uformowaniu, pododdział krokiem marszowym zostaje przeprowadzony do miejsca docelowego. Prowadzący kolumnę marszową idzie w odległości kilku metrów przed czołem formacji, nadając krok marszu oraz wydając polecenia konieczne do prawidłowego prowadzenia żołnierzy w szyku. Na jego polecenia formacja rozpoczyna marsz (np. po komendzie „Za mną – MARSZ”), zawsze rozpoczynając z LEWEJ NOGI trzema krokami defiladowymi! Warto zaznaczyć że nieodzownym elementem każdego marszu, chociażby najkrótszego (z budynku do budynku) jest śpiew. Jest on realizowany na polecenie prowadzącego (np. „Serce w plecaku, pluton – ŚPIEW”). Czynność ta pomaga podczas marszu złapać tempo i ewentualnie krok, jeśli ktoś się pogubi. Piosenek nadających się do tej czynności jest wiele, np.: „Przybyli ułani pod okienko”, „Serce w plecaku”, „Róża i bez” i inne.

Typowy dzień na jednostce wojskowej rozpoczyna się od porannego rozruchu. Gotowy żołnierz po wezwaniu przełożonego wybiega na zbiórkę, najszybciej jak to możliwe z zachowaniem bezpieczeństwa własnego oraz innych, ubrany w strój wcześniej zdefiniowany. Zgodnie z poleceniami wykonuje zadane czynności.

Zaprawa to najczęściej kilka ćwiczeń rozciągających i rozgrzewających, po których w uformowanej kolumnie czwórkowej za prowadzącym, żołnierze przebiegają kilka okrążeń (najczęściej wokół placu apelowego). Liczba okrążeń jest zależna od ilości czasu, jaki przełożeni mogą poświęcić na zaprawę, lecz dystans to nie więcej niż 3–5 kilometrów. Zdarza się, że ze względu na napięty grafik rezygnuje się z przeprowadzenia porannego rozruchu.

W tym miejscu warto zwrócić uwagę na to, że osoby przychodzące na szkolenie wojskowe mają różne uwarunkowania fizyczne oraz kondycję. Występują sytuacje, kiedy to poszczególni szkoleni nie dają rady przebiec choćby tak krótkiego dystansu. Nie są oni w żaden sposób deklasowani. Konieczne jest natomiast, aby taka osoba zgłaszała przełożonemu od razu, gdy coś się dzieje, a nie w chwili, gdy omal nie uderzy twarzą o asfalt. Wtedy najczęściej pada polecenie, aby inni żołnierze pomogli słabszemu przebiec zaprawę do końca. W innych przypadkach zaleca się żołnierzowi, aby przeszedł lekkim marszem resztę dystansu, lub jeśli kompletnie nie jest w stanie, zezwala się takiemu przejść do miejsca zakwaterowania nie dokończywszy rozgrzewki.

Zbiórka na zakończenie zaprawy jest organizowana przed budynkiem zakwaterowania. Przełożony ma obowiązek sprawdzić liczbę osób po to, aby potwierdzić, czy liczba osób, które wyszły z pododdziału, jest taka sama jak liczba osób, które powróciły nań. Jeśli na kompanii znajdują się osoby palące, za zgodą przełożonego mogą jeszcze zapalić w palarni, a reszta jest skierowana na pododdział celem przygotowania się na śniadanie.

Pomiędzy zaprawą a śniadaniem żołnierze dostają od kilkunastu do kilkadziesiąt minut na przygotowanie się. W tym czasie na poranną toaletę po rozgrzewce, przebranie się w mundur polowy, poprawę porządku na rejonach i posłanie łóżka w sposób „na szaro” zgodnie z poleceniem wydanym przez podoficera dyżurnego. Trzeba się spieszyć, aby móc się wyrobić.

Czas, jaki pozostał do kolejnego punktu planu dnia, jest ogłaszany przez przełożonego – zazwyczaj maksymalnie 5 minut. W tym czasie trzeba dokończyć dosłownie wszystko, co było nakazane, tak aby po wezwaniu na zbiórkę wyjść bez żadnych niedociągnięć.

W ciągu dnia jednostka wojskowa ma w obowiązku zapewnić żołnierzowi trzy posiłki. Dlatego też podczas planu dnia pomiędzy zajęciami przewidziany jest czas na śniadanie, obiad i kolację. Każdy posiłek na jednostce, o ile jest taka możliwość, jest podawany w stołówce

żołnierskiej, do której żołnierze są przeprowadzeni, tak jak wcześniej zostało wspomniane, w ugrupowaniu marszowym. Zdarza się, że pododdziały mają zaplanowane całodniowe zajęcia polowe. W takich sytuacjach, aby ograniczyć konieczność przemieszczania oddziałów, żołnierzom wydaje się raczej żywnościowe stosownie do czasu, na jaki mają wystarczyć.

Śniadanie składa się z posiłku przygotowanego przez kuchnię, wskazanego w karcie żywienia jednostki. W śniadaniu uwzględnione jest drugie śniadanie, które należy sobie przygotować z podanych produktów i zabrać ze sobą, ponieważ kolejnym posiłkiem jest dopiero obiad w godzinach popołudniowych. Po spożyciu posiłku, prowadzący formuje pododdział w kolumnę marszową i przeprowadza go do miejsca, w którym powinien się znaleźć. Zajęcia po śniadaniu są prowadzone do kolejnego posiłku. Po przerwie na obiad, zajęcia są kontynuowane do kolacji, która najczęściej jest około godziny 17.00–18.00⁹⁹.

W pierwszych dniach szkolenia plan jest wypełniony zajęciami w obrębie jednostki na wykładach w salach szkoleniowych i ćwiczeniach musztry na placu apelowym (można jeszcze czuć się po studencku). W takich dniach żołnierz powinien być wyposażony w torbę polową „raportówkę”, zeszyt, przybory piśmiennicze oraz mieć nienaganny wygląd.

W dniach, kiedy przewidziane są zajęcia taktyczne, zajęcia odbywają się na poligonie (m.in.: pas taktyczny, strzelnica). Wtedy żołnierz najczęściej musi zostać wyposażony w kamizelkę taktyczną, hełm, saperkę piechoty, maskę przeciwgazową MP-5, FOO-1 (filtracyjna odzież ochronna) oraz broń. Obowiązkowo należy zabierać wodę, żeby się nie odwodnić!

Kompletność wyposażenia żołnierza oraz jego wygląd zewnętrzny poddają weryfikacji dowódcy drużyn codziennie przed rozpoczęciem zajęć. Odbywa się to podczas zbiórki; dowódca podchodzi frontem do każdego żołnierza i sprawdza poszczególne elementy umundurowania, w szczególności zwracając uwagę na: czystość i połysk obuwia (podeszwa to również część buta), ciasność pasa, kompletność barw przynależności do jednostki (rzepy), kompletność zapięć, w przypadku kobiet sposób upięcia włosów, w przypadku mężczyzn dokładność ogolenia (mężczyzna może nosić brodę jedynie w sytuacji, kiedy zadecyduje o tym lekarz pisemnie, np. w przypadku choroby skórnej, albo za zgodą przełożonego). W sytuacji, kiedy dowódca zauważy u żołnierza jakiegokolwiek niedociągnięcie nakazuje bezzwłoczne (czasami w nałożonym czasie operacyjnym) doprowadzenie swojego stanu do idealnego. Ważnym elementem wyglądu żołnierza są włosy – w przypadku mężczyzn włosy muszą być krótko przystrzyżone, a u kobiet krótkie lub krótko upięte.

---

⁹⁹ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, Rozdz. V – organizacja żywienia.

Na jednostce wojskowej nie zawsze jest dostępny fryzjer, dlatego przed przyjazdem na szkolenie mężczyźni powinni się ostrzyć lub zabrać ze sobą przyrządy do strzyżenia¹⁰⁰.

Gdy szeregowi-elewi, zdaniem swoich dowódców, są gotowi pod względem estetycznego wyglądu, zostają przeprowadzani w ugrupowaniach marszowych do miejsc odbywania zajęć. Są one przeprowadzane przez wykładowców w salach dydaktycznych bądź instruktorów na punktach nauczania. Po kolacji, w przypadku okresu szkolenia podstawowego zajęcia są nadal kontynuowane, w szczególności czas ten poświęca się na szkolenia z zakresu musztry. Natomiast w okresie szkolenia podoficerskiego częściej zdarza się, że jest to już wtedy czas wolny.

Zgodnie z cyklem szkoleniowym w ramach Legii Akademickiej, w ciągu kilku pierwszych dni po zakoszarowaniu, delegacji składającej się z kilku żołnierzy-studentów, w uroczysty sposób, na apelu dowódca jednostki wręcza atrybut żołnierza, jakim jest broń. Żołnierze-studenci podczas szkolenia korzystają z karabinu 7,62 mm KBK AKMS. Po tym dniu, żołnierze mogą pobierać broń z magazynu wedle rozkazu dowódcy pododdziału. Każdemu z żołnierzy przypisany zostaje jeden konkretny numer broni (w przypadku 7,62 mm KBK AKMS jest to oznaczenie ciągu 2 liter i 5 cyfr np.: XY 12345), który każdy musiał zapamiętać. To bardzo ważne, ponieważ tylko po podaniu prawidłowego numeru, broń mogła zostać wydana, oraz po tym numerze można było w stanie zidentyfikować broń w sytuacji, gdy kilku żołnierzy złożyło karabiny w jednym miejscu. Każdemu numerowi broni było przypisane indywidualne miejsce w magazynie, dzięki czemu odpowiedzialni za magazyn broni w każdym momencie mogli zweryfikować jego stan, a podczas pobierania i zdawania broni żołnierz pobierał wyposażenie zawsze z tego samego stanowiska.

W przypadku używania broni, wszyscy na korytarzu w swoim budynku, pod nadzorem przełożonych, czyszczą broń.¹⁰¹ Aby prawidłowo wykonać tę czynność należy w pierwszej kolejności częściowo rozłożyć karabinek, a następnie wyczyścić skrupulatnie każdą jego część. Umiejętność częściowego rozkładania karabinku oraz metody czyszczenia są czynnościami, które uczą instruktorzy na punktach nauczania podczas szkoleń. Czyszcząc karabinek szczególną uwagę należy zwrócić na wyczyszczenie lufy, komory gazowej z nakładką termiczną i komory zamkowej. Większość osadu z prochu można usunąć za pomocą szmatek, które dostępne są na jednostce. Aby ułatwić sobie nieco ten proces, warto zaopatrzyć się w starą szczoteczkę do zębów i środek czyszczący w sprayu, co pomaga pozbyć się brudu z trudno dostępnych miejsc. Po usunięciu zabrudzeń należy nasmarować elementy tego wymagające. Wyczyszczoną i zakonserwowaną broń, składa się i zdaje się do magazynu broni (po uprzednim sprawdzeniu czystości karabinka przez nadzorujących proces) – szczególnie należy pamiętać o tym, że broń po złożeniu w trakcie

¹⁰⁰ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 92–97.

¹⁰¹ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 137–138 – obsługa i sprzęt wojskowy.

czyszczenia, zawsze należy „przestrzelić na sucho”, tj. pociągnąć za język spustowy oddając strzał z pustą komorą naboją, po czym zabezpieczyć i oddać.

Po oddaniu karabinku lub, gdy w dany dzień nie pobierało się broni, należy zająć się wyczyszczeniem i wypastowaniem butów, które codziennie muszą być pełne blasku. Koniecznie trzeba zabrać ze sobą kilka puszek pasty do butów, nablyszczacza, szczotkę do nakładania i do zacierania pasty oraz ściereczkę do polerowania – bardzo dobrze sprawdzają się do tego ścierki z mikrofibry. Czystość butów jest równie ważna jak czystość broni.

Do codziennych obowiązków zakoszarowanych żołnierzy jest dbanie o porządki w salach i wyznaczonych rejonach¹⁰². Na komendę podoficera dyżurnego szeregowi-elewi po całym dniu w mundurze muszą się przebrać w strój sportowy i zabrać się za porządki, tj. dokładne zamiecenie i starcie na mokro podłóg na korytarzach i w salach, umycie łazienek, wytarcie kurzów oraz zadbanie o jednolitość w izbach żołnierskich – ustawienie łóżek, taboretów, pomocy dydaktycznych i oporządzenia w szafach. Podoficer dyżurny może sprawdzać jakość wykonywanych czynności, a w przypadku stwierdzenia niedociągnięć, nakazać poprawę wskazanych rzeczy. Codzienne porządki mają w żołnierzach wyrabiać dyscyplinę.

Kiedy powyższe czynności zostaną wykonane, przychodzi czas na odpoczynek, naukę zagadnień koniecznych do opanowania, toaletę wieczorną. Tak samo jak w każdym innym przypadku nawet te czynności mogą być realizowane na komendę.

Tuż przed godziną 21.30 (jeśli dzień zaczyna się o 5.30) pada komenda od dyżurnego o zmianie ubioru na piżamę. Po przebraniu się, podoficer dyżurny organizuje zbiórkę na podsumowanie dnia. Sprawdzany jest wówczas stan osobowy, omawiane są sprawy bieżące oraz naglące. Jest to czas na zgłaszanie wszelkich urazów, zapisania się na wizytę w izbie chorych następnego dnia i wyjaśniania wszelkich niejasności. O godzinie 21.30 na kompanii dyżurny ogłasza capstrzyk i gasną światła, żołnierze muszą wystawić buty na korytarz, ułożyć je w linii prostej i położyć się spać.

CO JESZCZE WARTO WIEDZIEĆ NA CO DZIEŃ?

Na kompaniach różnie bywa z obecnością pralek – często ich nie ma. Bielizna, koszulki, skarpety po całym dniu nadają się jedynie do prania. W przypadku braku pralki trzeba wyprać rzeczy w umywalce. Warto zabrać ze sobą w tym celu środek do prania w ilości wystarczającej na okres 3–6 tygodni. Wyprane rzeczy w nocy można suszyć rozwieszane na poręczach łóżek,

---

¹⁰² Rejon – miejsce wyznaczone do sprzątnięcia (bywają rejonu zewnętrzne i wewnętrzne). Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 155.

kaloryferach, szafach itd. Natomiast w dzień trzeba sobie z tym jakoś poradzić, np. poprzez rozwieszenie prania na sprężynach łóżka, tak aby były niewidoczne. Poszewki, pidżamy, ręczniki wymienia się co około 2 tygodnie. Koce w okresie letnim wytrzepuje się z kurzu w sobotnie poranki¹⁰³.

Każdego dnia jeden z żołnierzy pododdziału odbywa 24-godzinną służbę jako dyżurny pododdziału¹⁰⁴; czyni to pod rozkazami podoficera dyżurnego¹⁰⁵. Konieczne jest, aby nauczyć się wszystkich jego obowiązków, ponieważ ich nieznanomość podczas służby jest niedopuszczalna. Po odbyciu służby żołnierzowi przysługuje kolejnego dnia odpoczynek od zajęć planu dnia. Lista terminów i osób do nich przypisanych celem pełnienia służby jest wywieszona w ogólnodostępnym miejscu na kompanii, tak aby można było zawsze się z nią zapoznać.

Wojsko codziennie zapewnia kilkunastogodzinny „detoks” od wszelkiej maści elektroniki. Telefonów podczas pełnienia zajęć na pododdziale i w terenie używać nie wolno. Nie dopuszcza się filmowania, nagrywania, wykonywania fotografii na terenie jednostki wojskowej ze względu na przepisy bezpieczeństwa. Przy natłoku zajęć nawet nie ma się czasu na używanie go – warto go zostawić w bezpiecznym miejscu na pododdziale. Użycie telefonu dopuszczalne jest jedynie za zgodą podoficera dyżurnego. Wyrozumieli podoficerowie, pozwalają korzystać z telefonów i prowadzić rozmowy telefoniczne po capstrzyku na korytarzu bądź świetlicy (oczywiście nieoficjalnie).

Korzystanie z łóżka możliwe jest jedynie w nocy od capstrzyku do pobudki. W trakcie trwania porządku dnia „wóz” musi błyszczeć nienagannym wyglądem i niedopuszczalne jest wylegiwanie się na łózkach bez pozwolenia przełożonego.

Pobranie broni z magazynu broni wiąże się z dbaniem o nią na każdym kroku. Żołnierz jest odpowiedzialny za wszelkie zniszczenia i zagubienia. Nie wolno broni spuszczać ze wzroku. Niepilnowana broń może zostać skonfiskowana przez przełożonego, a żołnierz może zostać pociągnięty do odpowiedzialności. Zawsze trzeba zwracać uwagę na zabezpieczenie karabinka, ponieważ zgodnie z wojskowym powiedzeniem „Raz do roku nawet kij od miotły może wystrzelić” i zasadami **BLOS** każdą broń należy traktować jako naładowaną i obchodzić się z nią z należytymi zasadami bezpieczeństwa¹⁰⁶.

---

¹⁰³ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014. Rozdział VII „Higiena osobista”.

¹⁰⁴ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 263, 282–283.

¹⁰⁵ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 253–262.

¹⁰⁶ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 142.

Wojsko jest organizacją ściśle uporządkowaną, posiadającą regulaminy¹⁰⁷ określające zachowanie się w niemalże każdej sytuacji. Bez względu na wiek, płeć czy stopnie wojskowe, każdego z żołnierzy zawsze obowiązują te same zasady, w szczególności zasady wzajemnego szacunku oraz poszanowania munduru. Większości z zasad uczy się podczas służby, aczkolwiek rozpoczynając życie wojskowe warto o kilku rzeczach wiedzieć już na samym początku, np.:

- jeśli w wąskim przejściu (np. korytarz) nie ma możliwości swobodnego rozminięcia się, pierwsza osoba, która widzi starszego stopniem, próbującego przejść musi krzyknąć „PRZEJŚCIE” i umożliwić mu swobodne przejście. W praktyce każdy z szeregowych studentów na pierwszym etapie szkolenia jest niższy stopniem, więc każdemu żołnierzowi na jednostce należy ustępować przejścia;
- jeśli w wąskim przejściu (np. korytarz) szeregowy nie ma możliwości swobodnego przejścia obok starszych stopniem konieczne jest zwrócenie się do najwyższego stopniem o pozwolenie przejścia (np. „Panie sierżancie, szeregowy Kowalski, proszę o pozwolenie przejścia”)
- jeśli podczas przebywania szeregowych w izbie zakwaterowania wejdzie do niej starszy stopniem, pierwszy, który zauważy starszego musi krzyknąć „Panowie szeregowi”. Po tym haśle wszyscy „frontują” starszemu i przyjmują postawę zasadniczą.
- jeśli szeregowy wchodzi do izby żołnierskiej, w której znajduje się starszy stopniem, konieczne jest, aby zwrócić się do niego z prośbą o pozostanie w izbie (np. „panie kapralu, szeregowy Kowalski, proszę o pozwolenie pozostania w izbie”)

Żołnierze odbywający szkolenie spełniający obowiązek zakwaterowania mogą opuszczać jednostkę tylko i wyłącznie za zgodą przełożonych po uzyskaniu przepustki. Na przepustkę można wyjść w dzień wolny od zajęć (np. niedziela), bądź po odbyciu wszystkich zadań przewidzianych w planie, o ile przełożeni wyrażą na to zgodę. Podczas szkolenia Legii Akademickiej wyjście na przepustkę jest zależne od jednostki – do przysięgi praktycznie przepustek nie ma dla nikogo, na module podoficerskim są większe szanse, aczkolwiek nie ma się co dziwić, gdy się nie wyjdzie na przepustkę ani razu¹⁰⁸.

---

¹⁰⁷ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 59–67, 78–83.

¹⁰⁸ Regulamin Ogólny SZ RP Szt. Gen. 1664/2014, pkt 98-108.

ROZDZIAŁ VI

Przygotowanie fizyczne

LEGIONISTA MUSI BYĆ SPRAWNY FIZYCZNIE

Sprawność fizyczna jest jednym z najważniejszych czynników określających gotowość żołnierza do działania, szczególnie w warunkach bojowych. Organizm, który jest przyzwyczajony do wysiłku fizycznego, łatwiej sprosta wyzwaniom, które czekają na intensywnych szkoleniach, a co najważniejsze – na polu bitwy. Jest to bardzo istotne ze względu na to, że żołnierze często wykonują swoje zadania w niesprzyjających warunkach pogodowych, w trudnym terenie, a ponadto z wyposażeniem, które do najłżejszych nie należy. Żołnierz dbający o poziom swojej sprawności jest w stanie przeciwstawić się takim okolicznościom i stawić czoła wymaganiom.

CZYM TAK NAPRAWDĘ JEST SPRAWNOŚĆ FIZYCZNA?

Istnieje wiele definicji sprawności fizycznej, ponieważ jest ona w różny sposób pojmowana. Pojęcie to można rozumieć jako uprawianie danej aktywności ruchowej, jako troskę o stan swojego zdrowia, czy też jako atletyczną sylwetkę ciała. Pomimo występujących rozbieżności możemy dostrzec w nich pewne cechy wspólne.

W 1968 r. WHO określiła sprawność fizyczną jako „zdolność do efektywnego wykonania pracy mięśniowej”¹¹⁰.

L. Denisiuk sprawność fizyczną rozumie jako obecne możliwości wykonywania czynności ruchowych, które wymagają znacznego zaangażowania siły, wytrzymałości, szybkości, zwinności, zręczności i innych cech motorycznych. Według niego sprawność jest efektem wyćwiczenia¹¹¹.

---

¹⁰⁹ Łukasz Olejarczyk – 01.07 – 10.08.2018 r., turnus I, Centrum Szkolenia Inżynieryjno-Lotniczego w Dęblinie, uzyskany stopień: kapral.

¹¹⁰ J. Jaroszuk, *Sprawność fizyczna i aktywność fizyczna w czasie wolnym a poczucie jakości życia żołnierzy zawodowych 2 Skrzydła Lotnictwa Taktycznego*, Poznań 2018, s. 3.

¹¹¹ *Ibidem*.

Definicja przedstawiona przez profesora R. Trześniowskiego wydaje się być najbardziej odpowiednia w kontekście do żołnierzy. Przedstawia on sprawność fizyczną jako „zdolność człowieka do podejmowania i rozwiązywania trudnych zadań ruchowych w różnych sytuacjach życiowych, wymagających siły, szybkości, zwinności, gibkości, wytrzymałości, a ponadto pewnych nabytych i ukształtowanych umiejętności i nawyków ruchowych opartych na odpowiednich uzdolnieniach ruchowych oraz stanie zdrowia”¹¹².

Sprawność fizyczna jest pojęciem bardzo złożonym i uzależnionym od wielu czynników takich jak płeć, wiek, stan zdrowia, budowy ciała, sprawności aparatu ruchu, umiejętności ruchowych, wydolności narządów, trybu życia, motywacji, siły woli czy stanu psychicznego¹¹³.

Nie da się zatem ukryć, że wydajność i wartość żołnierza w dużym stopniu zależy od poziomu jego sprawności fizycznej szczególnie w aspekcie siły mięśniowej i wytrzymałości.

TEST SPRAWNOŚCIOWY DO WOJSKA POLSKIEGO

Wysoka sprawność fizyczna żołnierzy jest jednym z wyznaczników jakości każdej współczesnej armii. Żołnierze zawodowi każdego roku muszą uzyskać z egzaminu ze sprawności fizycznej pozytywną ocenę. W tym egzaminie przewidziane są normy czasowe i liczby powtórzeń dla poszczególnych konkurencji egzaminacyjnych, które uzależnione są od wymogów zajmowanego stanowiska służbowego przez żołnierza, jego wieku oraz płci.

Test został skonstruowany w taki sposób, aby sprawdzić wytrzymałość, siłę, motorykę, szybkość oraz zwinność. Polega on na wykonaniu czterech ćwiczeń i są to odpowiednio¹¹⁴:

- marszobieg na dystansie 3 kilometrów lub pływanie w czasie 12 minut,
- podciąganie na drążku wysokim lub ugięcia ramion w podporze przodem,
- skłony tułowia w przód (tzw. brzuszki) w czasie dwóch minut,
- bieg wahadłowy 10x10 metrów lub bieg po tzw. kopercie.

Marszobieg jest wykonywany na bieżni lekkoatletycznej, a czas jest mierzony z dokładnością do 1 sekundy, natomiast pływanie odbywa się na basenie otwartym lub krytym na torze o długości 25 lub 50 metrów. W trakcie pływania dozwolone są okulary, a styl pływania jest dowolny. Pod uwagę bierze się dystans pokonany w czasie 12 minut¹¹⁵.

---

¹¹² https://pl.wikipedia.org/wiki/Sprawno%C5%9B%C4%87_fizyczna (dostęp: 25.11.2019 r.).

¹¹³ J. Jaroszek, *Sprawność fizyczna i aktywność fizyczna...*, s. 3.

¹¹⁴ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 2 marca 2018 r. w sprawie przeprowadzania sprawdzianu sprawności fizycznej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 173 i 138).

¹¹⁵ <https://www.wojsko-polskie.pl> (dostęp: 25.11.2019 r.).

Podciąganie wykonuje się na drążku umieszczonym na wysokości co najmniej 220 cm. Po komendzie „gotów” ćwiczący wykonuje zwis nachwytem o ramionach wyprostowanych w stawach łokciowych – jest to pozycja wyjściowa. Na komendę „ćwicz” wykonuje podciąganie tak, aby broda znalazła się powyżej drążka i powraca do pozycji wyjściowej¹¹⁶.

Pompki na ławeczce, czyli uginanie i prostowanie ramion w podporze na ławeczce. Po komendzie „gotów” ćwiczący wykonuje podpór leżąc przodem na ławeczce ze złączonymi nogami lub lekkim rozkroku, a ręce rozstawia na szerokość barków. Po komendzie „ćwicz” wykonuje pompki tak, aby stawy barkowe znalazły się poniżej stawów łokciowych, a następnie powraca do podporu¹¹⁷.

Skłony tułowia wykonuje się w leżeniu na plecach ze splecionymi palcami rąk ułożonymi z tyłu na głowie. Ćwiczący ma nogi ugięte w stawach kolanowych, a stopy włożone pod szczebel drabinki albo przytrzymywane przez współćwiczącego. Zadaniem ćwiczącego jest wykonanie jak największej liczby skłonów w czasie 2 minut. Na komendę „ćwicz” wykonuje skłon w przód z jednoczesnym dotknięciem łokciami kolan, a wracając dotyka splecionymi palcami rąk i łopatkami do materaca¹¹⁸.

Bieg wahadłowy ćwiczący rozpoczyna na komendę „start”. Ćwiczący biegnie w kierunku przeciwnieległej chorągiewki, obiega ją oraz powraca do chorągiewki na linii startu, którą również obiega. Ćwiczący pokonuje 5 takich powtórzeń. Przewrócenie chorągiewki powoduje powtórzenie próby¹¹⁹.

Bieg zygzakiem po tzw. kopercie ćwiczący wykonuje po wyznaczonym prostokącie o wymiarach 3x5 m. Rogi prostokąta oznaczone są kolejną literą (ABCD), a środek oznaczony jest literą E. W miejscu każdej litery znajduje się chorągiewka. Na kopercie oznaczony jest kierunek biegu, według którego ćwiczący porusza się, a chorągiewki omija po stronie zewnętrznej. Przewrócenie chorągiewki powoduje powtórzenie próby¹²⁰.

Zakres ćwiczeń w czasie testu jest zróżnicowany ze względu na płeć, wiek, zajmowane stanowisko, rodzaj jednostki wojskowej, a także posiadaną kategorię zdolności fizycznej i psychicznej do zawodowej służby wojskowej¹²¹.

---

¹¹⁶ *Ibidem.*

¹¹⁷ *Ibidem.*

¹¹⁸ *Ibidem.*

¹¹⁹ *Ibidem.*

¹²⁰ *Ibidem.*

¹²¹ Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 2 marca 2018 r. w sprawie przeprowadzania sprawdzianu sprawności fizycznej żołnierzy zawodowych.

Do celów testu sprawności fizycznej stosuje się podział na osiem grup wiekowych¹²²:

- 1) grupa I – do 25 lat,
- 2) grupa II – od 26 do 30 lat,
- 3) grupa III – od 31 do 35 lat,
- 4) grupa IV – od 36 do 40 lat,
- 5) grupa V – od 41 do 45 lat,
- 6) grupa VI – od 46 do 50 lat,
- 7) grupa VII – od 51 lat do 55 lat,
- 8) grupa VIII – powyżej 55 lat.

Ocenę sprawności fizycznej żołnierza ustala się na podstawie ocen z poszczególnych ćwiczeń w następujący sposób¹²³:

- średnia 4,51 i wyższa – ocena bardzo dobra,
- średnia od 3,51 do 4,50 – ocena dobra,
- średnia od 2,51 do 3,50 – ocena dostateczna,
- średnia 2,50 i niższa – ocena niedostateczna.

Uzyskania oceny niedostatecznej z marszobiegu na dystansie 3 km lub pływania w czasie 12 minut skutkuje otrzymaniem indywidualnej oceny ze sprawdzianu nie wyższej niż dostateczna. W razie nieukończenia ćwiczenia lub nieprzystąpienia do niego uzyskuje się za to ćwiczenie ocenę niedostateczną. Warunkiem otrzymania oceny pozytywnej z testu sprawności fizycznej jest uzyskanie co najmniej trzech ocen pozytywnych ze zdawanych ćwiczeń bez względu na to, czy posiada się kategorię Z, czy Z/O¹²⁴.

---

¹²² *Ibidem.*

¹²³ *Ibidem.*

¹²⁴ *Ibidem.*

Tabela 2. Wykaz ćwiczeń i norm sprawdzianu sprawności fizycznej żołnierzy zawodowych

		Kolumny																						
		1					2					3					4							
		Żołnierze zawodowi zajmujący stanowiska służbowe w zespołach bojowych, zespołach sztabowych, jednostkach wojsk specjalnych i w Oddziale Specjalnym Zandarmani Wojskowej w Warszawie					Żołnierze zawodowi zajmujący stanowiska służbowe dowódców pododdziałów (batalion, kompania, pluton, drużyna, sekcja i równorzędne), pozostaali żołnierze Wojsk Specjalnych, w tym osobowo ogólnym – grupa osobowa w wyeliminacji fizycznej oraz żołnierze wykonujący Akcję ze spalaczami					Żołnierze zawodowi zajmujący stanowiska służbowe w korpusie osobowym sz powiatowych – grupa osobowa, plutonów i grupa pododdziałowa					Pozostali żołnierze zawodowi							
MEŻCZYŹNI		KOBIETY		MEŻCZYŹNI		KOBIETY		MEŻCZYŹNI		KOBIETY		MEŻCZYŹNI		KOBIETY		MEŻCZYŹNI		KOBIETY		MEŻCZYŹNI		KOBIETY		
5	4	3	5	4	3	5	4	3	5	4	3	5	4	3	5	4	3	5	4	3	5	4		
25	74	68	62	56	39	36	33	62	56	50	36	33	30	58	52	46	33	28	23	55	49			
30	70	64	58	52	36	33	30	58	52	46	33	30	27	54	48	42	30	25	20	51	45			
35	66	60	52	48	33	30	27	54	48	42	30	27	24	50	44	38	27	21	17	47	41			
40	60	54	46	48	42	30	27	48	42	36	27	24	21	44	38	32	24	19	14	41	35			
45	54	48	40	48	42	36	27	42	36	30	24	21	18	38	32	26	21	18	12	35	29			
50	48	42	36	42	36	30	24	36	30	24	21	18	15	34	28	22	18	15	10	31	25			
55	42	36	30	36	30	24	21	30	24	18	15	12	8	28	22	16	15	12	8	25	19			
życi	36	30	24	30	24	18	15	24	18	12	9	9	9	22	14	12	12	9	6	19	11			
25	28,6	29,6	30,6	29,2	30,2	31,2	30,7	31,7	32,8	29,8	30,8	31,8	31,3	32,3	33,4	30,4	31,4	32,4	32,0	33,0	30,5	31,5		
30	28,9	29,9	30,9	29,5	30,5	31,5	31,0	32,0	33,1	30,1	31,1	32,1	31,6	32,6	33,7	30,7	31,7	32,7	32,3	33,3	30,8	31,8		
35	29,2	30,2	31,2	29,8	30,8	31,8	31,3	32,3	33,4	30,4	31,4	32,4	31,9	32,9	34	31,0	32,0	33,0	32,6	33,6	31,1	32,1		
40	29,5	30,5	31,5	30,1	31,1	32,1	31,6	32,6	33,7	30,7	31,7	32,7	32,2	33,2	34,3	31,3	32,3	33,3	32,9	33,9	31,4	32,4		
45	30,1	31,1	32,1	30,7	31,7	32,7	32,3	33,3	34,4	31,3	32,3	33,3	32,9	33,9	35	31,9	32,9	33,9	33,6	34,6	32,0	33,0		
50	30,4	31,4	32,4	31,0	32,0	33,0	32,7	33,7	34,8	31,6	32,6	33,6	33,3	34,3	35,4	32,2	33,2	34,2	34,0	35,0	32,3	33,3		
55	30,7	31,7	32,7	31,3	32,3	33,3	33,1	34,1	35,2	31,9	32,9	33,9	33,7	34,7	35,8	32,5	33,5	34,5	34,4	35,4	32,6	33,6		
życi	31,7	32,7	33,7	32,3	33,3	34,3	33,5	34,5	35,6	32,9	33,9	34,9	34,1	35,1	36,2	33,5	34,5	35,5	34,8	35,8	33,6	34,6		
25	22,6	23,6	24,6	22,8	23,8	24,8	25,0	26,0	27,0	23,0	24,0	25,0	25,2	26,2	27,2	23,2	24,2	25,2	25,7	26,5	23,3	24,3		
30	23,0	24,0	25,0	23,2	24,2	25,2	25,5	26,5	27,5	23,4	24,4	25,4	25,7	26,7	27,7	23,6	24,6	25,6	26,2	27,0	23,7	24,7		
35	23,4	24,4	25,4	23,6	24,6	25,6	26,0	27,0	28,0	23,8	24,8	25,8	26,2	27,2	28,2	24,0	25,0	26,0	26,7	27,5	24,1	25,1		
40	23,8	24,8	25,8	24,0	25,0	26,0	27,5	28,5	29,5	24,2	25,2	26,2	27,7	28,7	30,2	24,4	25,4	26,4	27,0	27,8	24,5	25,5		
45	24,2	25,2	26,2	24,4	25,4	26,4	28,5	29,5	30,5	24,6	25,6	26,6	28,7	29,7	31,2	24,8	25,8	26,8	29,0	30,0	24,9	25,9		
50	24,6	26,4	27,4	24,8	26	27,6	29,5	30,5	31,5	25,0	26,8	28,6	29,7	30,7	32,2	25,2	27,0	28,8	30,0	31,0	25,3	27,1		
55	26,4	28,2	30,0	26,6	28,4	30,2	30,7	31,7	32,7	26,8	28,6	30,4	30,9	31,9	33,4	27,0	28,8	30,6	31,1	32,2	27,1	28,9		
życi	28,2	30,0	31,8	28,4	30,2	32,0	32,2	33,2	34,2	28,6	30,4	32,2	32,4	33,4	34,9	28,8	30,6	32,4	32,7	33,7	28,9	30,7		

Źródło: <http://31b1t.wp.mil.pl/pl/164.html>

TYLKO DLA NAJSPRAWNIEJSZYCH ŻOŁNIERZY

Wojskowa Odznaka Sprawności Fizycznej ma na celu rozpowszechnianie sprawności fizycznej wśród żołnierzy, podtrzymanie najwyższego poziomu sprawności fizycznej w jak najdłuższym okresie, promowanie zdrowego trybu życia, a także uhonorowanie najsprawniejszych żołnierzy.

O Wojskową Odznakę Sprawności Fizycznej ubiegać się mogą żołnierze zawodowi, którzy otrzymali ocenę pozytywną z testu sprawności w danym roku kalendarzowym, kandydaci na żołnierzy zawodowych oraz żołnierze pełniący terytorialną służbę wojskową¹²⁵.

W celu uzyskania Wojskowej Odznaki Sprawności Fizycznej żołnierz musi zaliczyć cztery konkurencje, które sprawdzają wytrzymałość, umiejętność pływania, siłę oraz szybkość i zwinność. Egzamin obejmuje bieg na 3 km, pływanie stylem dowolnym na dystansie 50 m, podciąganie na drążku wysokim lub uginanie i prostowanie ramion w podporze leżąc przodem na ławeczce oraz bieg wahadłowy 10x10 lub bieg zygzakiem, tzw. koperta. Normy czasowe i liczby powtórzeń uzależnione są od grupy wiekowej. Podział na grupy wiekowe jest następujący¹²⁶:

- 1) grupa I – do 25 lat,
- 2) grupa II – od 26 do 30 lat,
- 3) grupa III – od 31 do 35 lat,
- 4) grupa IV – od 36 do 40 lat,
- 5) grupa V – od 41 do 45 lat,
- 6) grupa VI – od 46 do 50 lat,
- 7) grupa VII – od 51 lat do 55 lat,
- 8) grupa VIII – powyżej 55 lat.

Jeżeli żołnierz w następnym roku kalendarzowym, w czasie kolejnego egzaminu na Wojskową Odznakę Sprawności Fizycznej, nie wykaże się odpowiednią sprawnością fizyczną, która wymagana jest do uzyskania Odznaki w danej grupie wiekowej, zawiesza się mu uprawnienie do noszenia tej Odznaki¹²⁷.

---

¹²⁵ Decyzja nr 89/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie wprowadzenia Wojskowej Odznaki Sprawności Fizycznej (Dz. Urz. Min. Obrony Narodowej z 18 czerwca 2019 r., poz. 115).

¹²⁶ *Ibidem*.

¹²⁷ *Ibidem*.

NORMY I ĆWICZENIA FIZYCZNE WYMAGANE DO UZYSKANIA WOJSKOWEJ ODZNAKI SPRAWNOŚCI FIZYCZNEJ

Tabela 4. Normy i ćwiczenia fizyczne wymagane do uzyskania Wojskowej Odznaki Sprawności Fizycznej

	Ćwiczenia	Jedn. miary	Grupy wiekowe	Norma sprawnościowa mężczyzn	Norma sprawnościowa kobiet			
Wytrzymałość	Marszobieg na 3 km	Minuta	Gr. I	12,00	14,00			
			Gr. II	12,15	14,15			
			Gr. III	12,30	14,30			
			Gr. IV	13,10	15,10			
			Gr. V	14,10	16,20			
			Gr. VI	15,10	17,20			
			Gr. VII	16,10	18,30			
			Gr. VIII	17,10	19,00			
Umiejętność	Pływanie na dystansie 50 m stylem dowolnym	sekunda	Gr. I	40	42			
			Gr. II	43	45			
			Gr. III	46	48			
			Gr. IV	49	51			
			Gr. V	52	54			
			Gr. VI	55	57			
			Gr. VII	58	60			
			Gr. VIII	61	63			
Siła	Podciąganie się na drążku wysokim albo uginanie i prostowanie ramion w podporze leżąc przodem na ławeczce gimnastycznej	liczba	Gr. I	18	8			
			Gr. II	16	7			
			Gr. III	14	6			
			Gr. IV	12	5			
			Gr. V	10	4			
			Gr. VI	8	3			
			Gr. VII	7	3			
			Gr. VIII	6	3			
			Gr. I	74	39			
			Gr. II	70	36			
			Gr. III	66	33			
			Gr. IV	60	30			
			Gr. V	54	27			
			Gr. VI	48	24			
			Gr. VII	42	21			
			Gr. VIII	36	18			
			Szybkość i zwinność	Bieg wahadłowy 10x10 m albo bieg zygzakiem „koperta”	sekunda	Gr. I	28,6	30,7
						Gr. II	28,9	31,0
Gr. III	29,2	31,3						
Gr. IV	29,5	31,6						
Gr. V	30,1	32,3						
Gr. VI	30,4	32,7						
Gr. VII	30,7	33,1						
Gr. VIII	31,7	33,5						
Gr. I	22,6	25,0						
Gr. II	23,0	25,5						
Gr. III	23,4	26,0						
Gr. IV	23,8	27,5						
Gr. V	24,2	28,5						
Gr. VI	24,6	29,5						
Gr. VII	26,4	30,7						
Gr. VIII	28,2	32,2						

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Decyzja nr 89/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie wprowadzenia Wojskowej Odznaki Sprawności Fizycznej (Dz. Urz. Min. Obrony Narodowej z 18 czerwca 2019 r. poz. 115).

JAK NAJLEPIEJ PRZYGOTOWAĆ SIĘ DO TESTÓW SPRAWNOŚCIOWYCH?

Przygotowania indywidualne warto rozpocząć od sprawdzenia naszej formy w wymienionych wcześniej ćwiczeniach oraz zapisania czasów lub liczby powtórzeń. Dzięki temu będziemy w stanie wskazać nasze mocne i słabe strony, a ponadto określić główne punkty, na których powinniśmy się skupić.

Ważne jest, aby nasze przygotowania rozpocząć odpowiednio wcześnie. Czas trwania takich przygotowań jest uzależniony od naszej aktualnej sprawności fizycznej i dlatego też mogą one dwa miesiące i więcej. Jeśli uprawiamy sport regularnie i jesteśmy w dobrej formie przygotowania do testów sprawnościowych nie będą trudne, ale jak chcemy osiągnąć najwyższe oceny musimy się przyłożyć do treningów i poświęcić czas na przygotowania. Jeśli jednak przez dłuższy okres czasu nie mieliśmy styczności z aktywnością fizyczną musimy najpierw wprowadzić swój organizm w cykl treningowy oraz zacząć od ćwiczeń ogólnorozwojowych.

Podstawą przygotowań powinien być prawidłowo ułożony plan treningowy, który pozwoli nam na szybszy i efektywniejszy progres. Jeśli nie jesteśmy w stanie stworzyć sobie planu treningowego powinniśmy skorzystać z pomocy osób, które się tym zajmują. Możemy również skorzystać z gotowych planów treningowych, które są udostępnione w Internecie wraz ze wskazówkami treningowymi. Pamiętajmy jednak, że skuteczny plan treningowy powinien być dopasowany do naszych możliwości.

Nie zapominajmy też o prawidłowym i zbilansowanym odżywianiu, które pomoże nam lepiej się regenerować, a w połączeniu z odpowiednimi treningami pozwoli osiągać nie tylko lepsze rezultaty, ale także lepszą sylwetkę. Dlatego też po osiągnięciu pozytywnych wyników z testów sprawnościowych nie można osiadać na laurach, trzeba trenować dalej, by być jeszcze lepszym.

CZĘŚĆ PRAKTYCZNA SZKOLENIA LEGII AKADEMICKIEJ

Część praktyczna szkolenia charakteryzuje się dużą intensywnością, zwłaszcza w terenie. Należy przygotować się m.in. na poranne rozruchy fizyczne, praktyczne zajęcia z obciążeniem, a w tym pokonywanie terenu z bronią i elementami indywidualnego wyposażenia żołnierza. Ważne jest, aby przed przystąpieniem do części praktycznej być już odpowiednio przygotowanym. Pozwoli to wytrzymać trudy szkolenia wojskowego i nie wykruszyć się już na samym początku. Nie jest tajemnicą, że to właśnie z powodu ogromnego wysiłku fizycznego i psychicznego część uczestników decyduje się na odejście ze szkolenia.

O tym, że szkolenie jest wymagające, świadczyć mogą między innymi przypadki zasłabnięć i omdleń z powodu dużego wysiłku i niesprzyjających warunków pogodowych. Jedną z takich sytuacji, która zapadła mi w pamięć był bieg w kolumnie pod stołówką. Odległość, jaką mieliśmy do przebiegnięcia, to było około 200 metrów. Po przebiegnięciu ponad 50 metrów kilka osób zasłabło i potrzebowało chwili odpoczynku. Były też przypadki zasłabnięć podczas marszu na poligon oraz na samym poligonie. Sytuacje te potwierdzają jak ważne jest wcześniejsze przygotowanie do szkolenia.

Na pewno usłyszeliście i przeczytaliście wiele komentarzy na temat tego szkolenia i jak w każdej dyskusji zdania są podzielone, ale chciałbym Was zapewnić, że to szkolenie nie jest „wojskowym przedszkolem”, tak jak niektórzy sądzą. Program Legii jest skondensowany i składa się przede wszystkim z praktyki. Uczestnicy muszą wykazać się determinacją i zaangażowaniem oraz przyswoić ogrom wiedzy, aby ukończyć szkolenie. Osobom, którym brakło ambicji i woli walki, szkolenia nie ukończyły, ponieważ odpadły już na samym początku.

ROZDZIAŁ VII

Szkolenie na placach ćwiczeń

Szkolenie na placu ćwiczeń rozpoczyna się już w pierwszych dniach programu Legii Akademickiej i odbywa się przez cały jej okres trwania. Jest to szkolenie praktyczne, odbywające się na placach ćwiczeń poszczególnych jednostek wojskowych biorących udział w przedsięwzięciu. Podczas trwania szkolenia zlokalizowanego na placu ćwiczebnym kadet zdobywa nowe umiejętności praktyczne. Pod okiem instruktorów doskonalą i wykorzystuje wiedzę zdobytą podczas zajęć teoretycznych. Aby przystąpić do niektórych zajęć na placu ćwiczeń, m.in. strzelanie szkolne i niezbędne jest zaliczenie części teoretycznej określającej warunki bezpiecznego strzelania, systemu BLOS. Dlatego niezmiernie ważnym jest efektywne wykorzystanie części teoretycznej. Harmonogram przebiegu zajęć na placach ćwiczeń jest zależny od danej jednostki wojskowej, natomiast treść szkoleniowa jest identyczna. Cykl szkoleniowy na placach ćwiczeń zawiera zajęcia takie jak:

- taktyka,
- szkolenie ogniowe,
- szkolenie inżynieryjno-saperskie,
- OPBMR (Obrona przed Bronią Masowego Rażenia),
- terenoznawstwo,
- szkolenie medyczne.

Zajęcia w pełni przygotowują do pozytywnego zaliczenia podstawowej normy szkolno-bojowej. Do zaliczenia normy przystępuje się w ostatnich dniach pierwszej, podstawowej części szkolenia. Jej pozytywne zaliczenie jest niezbędne do otrzymania promocji na stopień starszego szeregowego oraz przystąpienia do szkolenia podoficerskiego Legii Akademickiej.

PRZED WYJŚCIEM NA PLAC ĆWICZEŃ

Szkolenie na placach ćwiczeń niesie ze sobą wysokie ryzyko kontuzji. Program Legii Akademickiej jest niezwykle napięty oraz męczący. Zwłaszcza w pierwszych tygodniach, bez

---

¹²⁸ Łukasz Kalina – student Politechniki Rzeszowskiej im. Ignacego Łukasiewicza – I turnus: 01.07. – 10.08.2019 r. – 22. Batalion piechoty górskiej, Kłodzko.

odpowiedniego, wcześniejszego przygotowania można odczuć przemęczenie. Taki stan znacznie zwiększa ryzyko kontuzji. Podczas wcielenia kandydaci otrzymują podstawowe wyposażenie, każda jednostka zapewnia opiekę medyczną. Ważne jest jednak zabranie ze sobą na czas szkolenia zlokalizowanego na placach ćwiczeń plastrów lub pełnej apteczki, butelki z wodą. Przydatne okażą się również podstawowe leki przeciwbólowe oraz środki odstraszające komary, kleszcze i inne owady. Na czas trwania zajęć nocnych warto zabrać latarkę (koniecznie zasilana akumulatorem) ze zmiennym światłem.

Stanowczo natomiast odradza się zabierania na plac ćwiczebny drogich, zbędnych przedmiotów. W domach warto zostawić wszelką biżuterię, drogie telefony itp. Powodem tego jest duża szansa zagubienie lub uszkodzenia przedmiotów podczas trwania szkolenia. Jeśli istnieje konieczność zabrania sprzętu telekomunikacyjnego warto pomyśleć nad odpowiednim zabezpieczeniem go.

Wiele placów ćwiczeń jest zlokalizowanych w bliskiej okolicy jednostki prowadzącej szkolenie Legii Akademickiej. Część placów ćwiczeń może być jednak oddalona od jednostki kilka kilometrów lub kilkadziesiąt.

W przypadku placu ćwiczeń zlokalizowanego kilka kilometrów dalej należy być przygotowanym na odbywanie codziennych spacerów na place ćwiczeń jeszcze przed przystąpieniem do docelowego szkolenia. Przykładem może być plac ćwiczeń 22. Batalionu Piechoty Górskiej w Kłodzku, oddalony około 4 km od jednostki w mocno górzystym, nieprzyjemnym do pokonywania terenie. Istotne jest tutaj zabranie ze sobą odpowiednich skarpet zapobiegających otarciom oraz własnych, dobrze dopasowanych butów, jeśli istnieje taka możliwość. Większość jednostek wojskowych biorących udział w programie LA pozwala na ubranie własnych (koniecznie czarnych butów) na czas szkolenia na placu ćwiczeń. Troska oraz monitorowanie stanu stóp jest kluczowe podczas udziału w programie.

Taktyka

1. Marsz, przemieszczanie się na polu walki

Szkolenie z taktyki jest jednym z pierwszych, podstawowych elementów rozpoczynających szkolenie Legii Akademickiej. W pierwszych dniach zostanie przedstawiony sposób wykonywania poprawnego marszu, który będzie ćwiczony do ostatniego dnia kursu podoficerskiego. Przed rozpoczęciem marszu zostanie podane zadanie drużyny (w większości przypadków będzie to dotarcie do jakiegoś celu lub sprawdzenie danego obszaru), sygnały powiadamiania o środkach naparu powietrznego lub skażenia i zakażeniach oraz sygnały dowodzenia i współdziałania.

Sygnaly są szczegółowo omawiane w części teoretycznej LA. Przed wyjazdem na część praktyczną warto jest powtórzyć lub zabrać notatki.

Pamiętaj, że podczas marszu:

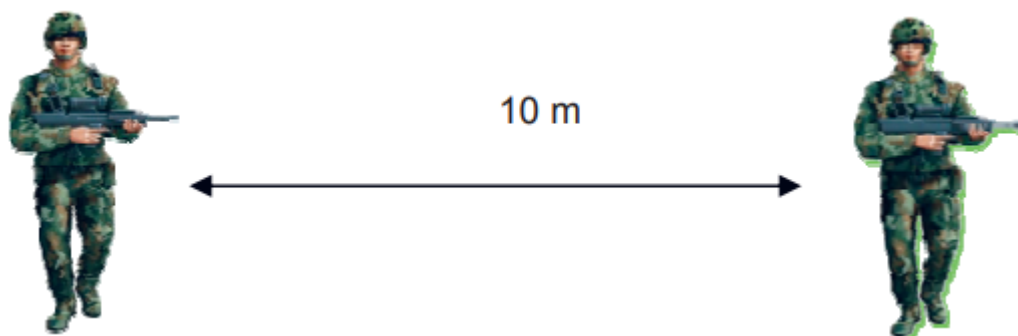
- musisz przestrzegać dyscypliny oraz porządku,
- nie wolno ci opuszczać wyznaczonego miejsca w kolumnie lub szyku,
- musisz szybko i dokładnie przekazywać wzdłuż kolumny wszystkie sygnały,
- podczas każdego zatrzymania sprawdzaj swoje uzbrojenie oraz oporządzenie,
- gdy będziesz prowadził marsz stosuj odpoczynki, pamiętając o najsłabszych kondycyjnie członkach kolumny.

W czasie odpoczynku:

- bez zezwolenia dowódcy nie możesz oddalać się od swojego pododdziału,
- musisz być w stałej gotowości bojowej,
- broń musisz mieć zawsze przy sobie,
- przed opuszczeniem rejonu odpoczynku sprawdzasz czy nic nie zostawiłeś.

2. Przemieszczanie się na polu walki

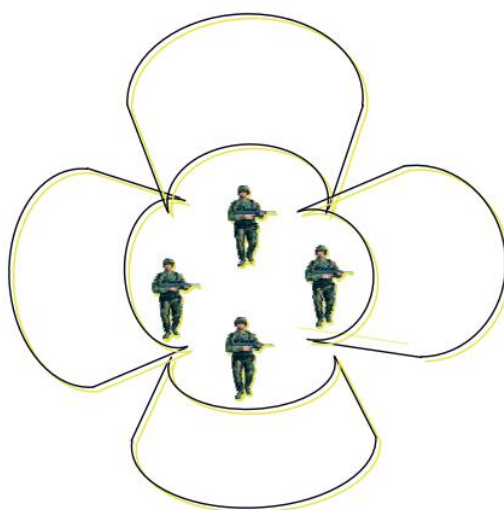
Przemieszczające się oddziały na polu walki powinny być stale kontrolowane i dowodzone przez dowódcę. Podczas szkolenia podstawowego rolę dowódców pełnią instruktorzy. Kandydaci wcielają się w role dowódców dopiero podczas szkolenia podoficerskiego. Każdy żołnierz podczas przemieszczania oraz odpoczynku ma przydzielony swój rejon obserwacji. Celem tego zabiegu jest prowadzenie obserwacji dookoła przemieszczającej się grupy. Sposób przemieszczania się należy dostosowywać do panujących warunków terenowych oraz sposobu działania przeciwnika. Podczas przemieszczania się odstępy pomiędzy żołnierzami powinny wynosić około 10 metrów. Jednak w przypadku ograniczonej widoczności odległości pomiędzy żołnierzami mogą być odpowiednio zmniejszone.

Rys. 1. Odległość pomiędzy żołnierzami podczas przemieszczania się

Źródło: *Poradnik szeregowego zawodowego oraz szeregowego Narodowych Sił Rezerwowych*, Dowództwo Wojsk Lądowych, Pion Szkolenia, Warszawa 211, s. 202.

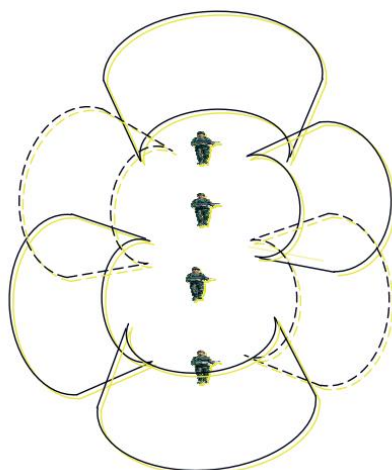
Szyk „w koło” jest stosowany zazwyczaj do pokonywania otwartego terenu pod osłoną nocy. Umożliwia prowadzenia ognia w każdym kierunku. Minusem szyku jest stanowienie łatwego celu dla broni maszynowej.

Rys. 2. Szyk „w koło”

Źródło: *Poradnik szeregowego zawodowego oraz szeregowego Narodowych Sił Rezerwowych...*, s. 204.

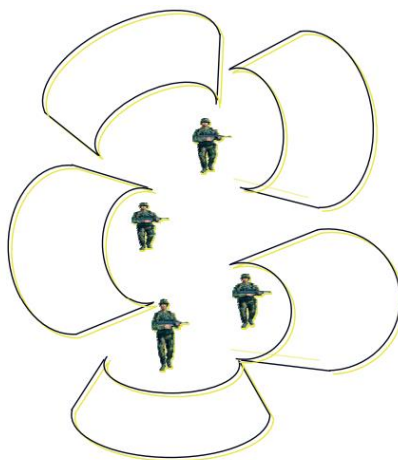
Szyk „w rząd” często stosowany jest do przemarszów skrajami lasu, pokonywaniu pól minowych. Jego zasadniczym minusem jest wrażliwość na ogień przeciwnika od czoła. Największym plusem jest łatwość dowodzenia takim szykiem oraz prowadzenie ognia na boki.

Rys. 3. Szyk „w rząd”

Źródło: *Poradnik szeregowego zawodowego oraz szeregowego Narodowych Sił Rezerwowych...*, s. 204.

Szyk „w kolumnę” cechuje się łatwością kontroli, gwarantuje dużą szybkość przemieszczania. Najczęściej stosowany w przejściach szerokimi drogami. Wrażliwy jest na ogień z granatów ręcznych, ogień artyleryjski oraz atak przeciwnika od skrzydła.

Rys. 4. Szyk „w kolumnę”

Źródło: *Poradnik szeregowego zawodowego oraz szeregowego Narodowych Sił Rezerwowych...*, s. 204.

2. Szkolenie ogniowe

Do szkolenia ogniowego programu Legii Akademickiej nie zalicza się tylko i wyłącznie nauki celnego strzelania z broni palnej. Przed przystąpieniem do właściwego szkolenia strzeleckiego uczy się rozkładania i składania 7,62 mm kbk AK, poznaje się zasady działania broni.

Są to ważne informacje, chociażby z tego powodu, że trzeba je będzie znać w czasie zaliczenia na egzaminie końcowym, na którym liczy się prawidłowa kolejność rozkładania, składania oraz czas, jaki na to zostanie poświęcony.

Rozkładanie:

1. odpięcie magazynka,
2. odbezpieczenie broni,
3. przeładowanie broni,
4. strzał kontrolny,
5. odpięcie pokrywy komory zamkowej,
6. demontaż mechanizmu powrotnego,
7. wysunięcie suwadła z tłokiem i zamkiem,
8. odpięcie rury gazowej z nakładką.

Składanie:

1. przypięcie rury gazowej z nakładką,
2. wpięcie zamka do suwadła,
3. wsunięcie suwadła z tłokiem i zamkiem,
4. montaż mechanizmu powrotnego,
5. przyłączenie pokrywy komory zamkowej,
6. przeładowanie broni,
7. strzał kontrolny,
8. zabezpieczenie broni,
9. przypięcie magazynka.

Temat strzelania rozpoczyna się od ćwiczeń się na tzw. CYKLOP. Jest to trener umożliwiający naukę prawidłowego celowania. Za jego pomocą instruktorzy są w stanie ocenić oraz poprawić zdolność celowania kadeta. Następnie korzysta się z symulatorów strzeleckich takich jak CZANTORIA 1 PLS-1M. Przed wyjazdem na strzelnicę należy być przygotowanym z zasad strzelania. Zdarzało się, że przed przystąpieniem do strzelania instruktorzy przepytawali kadetów z wcześniej wspomnianych zasad. Osoby ich nieznające nie mogły przystąpić do strzelania w danym terminie.

Pamiętaj, że kategorycznie zabrania się strzelać:

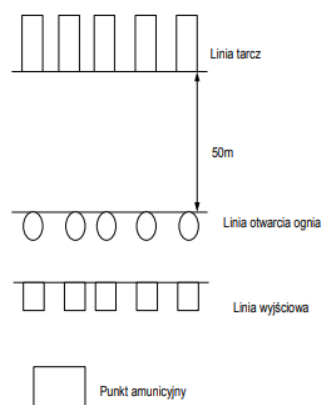
- z niesprawnej broni,

- niesprawnej lub zabronionej amunicji,
- poza wyznaczone pasy ognia,
- do schronów oraz innych urządzeń na strzelnicy,
- jeśli jest podniesiona biała chorągiew lub zapalone białe światło,
- w przypadku utraty łączności z kierownikiem strzelania a schronami.

Pamiętaj, że strzelanie przerywa się na komendę kierownika strzelania lub samodzielnie; w razie:

- pojawieniem się przed strzelającym ludzi, sprzętu oraz zwierząt,
- padania pocisków poza wyznaczone pasy ognia,
- utraty łączności z kierownikiem strzelania,
- utraty orientacji w terenie przez strzelającego,
- powstania pożaru,
- podniesienia białej chorągwi lub zapalenia białego światła,
- utraty łączności ze schronami, w których znajdują się ludzie,
- otrzymania meldunku lub sygnału o naruszeniu warunków bezpieczeństwa.

Na komendę kierownika strzelania „Naprzód” strzelający zajmuje stanowisko ogniowe na LOO – Linia Otwarcia Ognia, przyjmuje postawę strzelecką i przygotowuje się do strzelania. Po komendzie kierownika strzelania „ Do popiersia – ognia” strzelający rozpoczyna prowadzenie ognia do celu. Po zakończeniu strzelania strzelający odciąga suwadło w tylne położenie, a kierownik podaje komendy: „Przerwij ogień”, „Rozładuj”, „Do przejrzenia broń”. Strzelający odłącza magazynek od karabinka i odwodzi zamek w tylne położenie, kierownik strzelania sprawdza komorę nabożową oraz magazynek i oznajmia: „Przejrzałem”, wówczas strzelający zwalnia zamek, oddaje strzał kontrolny w kierunku pola tarczowego i zabezpiecza broń.

Rys. 5. Schemat strzelnicy

Źródło: M. Kaszczyk, *Szkolenie strzeleckie*, Centralny Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej, s. 3.

Pierwsze strzelania są wykonywane z postawy leżącej. Jest to najbardziej bezpieczna, statyczna i najmniej męcząca. Na strzelnicach istnieje możliwość wykorzystania podpórki, która znacznie ułatwia prowadzenie celnego ognia.

Źródło: <http://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/27334?t=-Strzelnica-w-powiecie-po-raz-drugi>

Jednym z najważniejszych elementów celnego strzelania jest przyjęcie prawidłowej postawy strzeleckiej. Ciało nie powinno znajdować się w linii prostej z celem. **Ustawiamy się pod kątem 5–20 stopni wobec linii celowania. Ustawienie nóg również ma znaczenie – lewa noga powinna być wyprostowana i równoległa z kręgosłupem, a prawa noga lekko ugięta ze stopą skierowaną w prawą stronę.** Taka postawa powoduje przeniesienie ciężaru ciała na lewą stronę i, co za tym idzie, swobodne oddychanie. Broń również chwytamy oburącz i dociskamy do podpórki.

Celowanie

Muszka powinna znajdować się dokładnie po środku szczerbinki celownika , a jej górna krawędź i górna krawędź celownika ustawione są w jednej linii.

Rys. 6. Prawidłowo zgrane przyrządy celownicze

Źródło: <http://apnl.pl/poradnik-praktyka/jak-celowac/>

Ustawienie zgranych przyrządów celowniczych względem celu wiąże się ze sposobami celowania. Wyróżnia się dwa sposoby celowania do celu statycznego:

- **w punkt**, gdy zgrane przyrządy celownicze ustawiamy w miejsce, w które chcemy trafić,
- **pod punkt**, gdy zgrane przyrządy celownicze ustawiamy poniżej miejsca, w które chcemy trafić.

strzelanie w punkt (w cel)

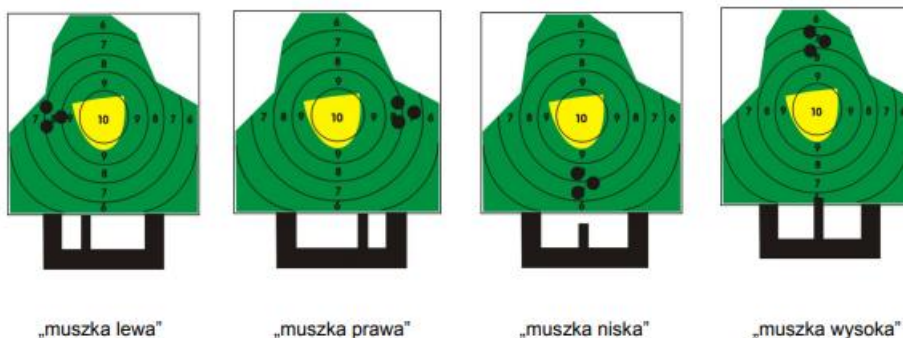
strzelanie pod punkt (pod cel)

Rys. 7. Sposoby celowania do celu statycznego

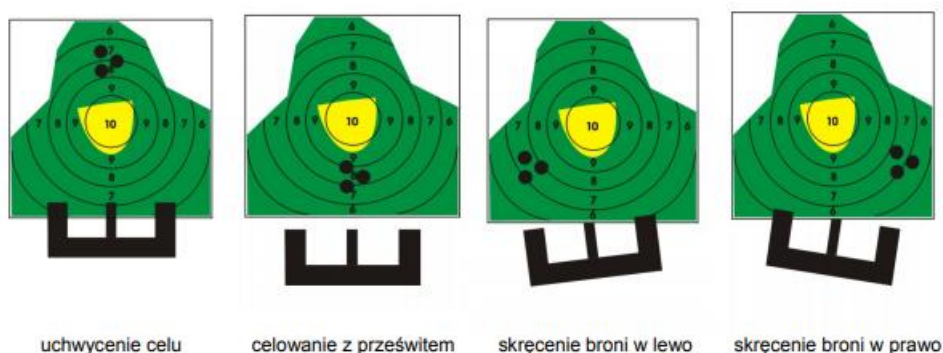
Źródło: M. Kaszczyk, *Szkolenie...*, s. 3.

1) Nieprawidłowe ustawienie (zgranie) przyrządów celowniczych:

a) nieprawidłowe ustawienie przyrządów celowniczych względem siebie:

b) nieprawidłowe ustawienie przyrządów celowniczych względem celu:

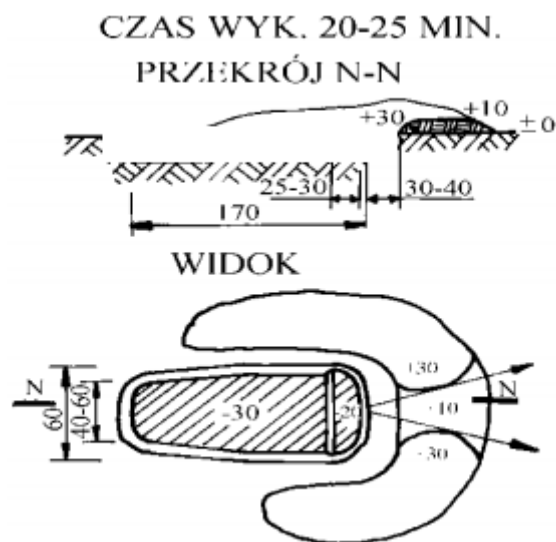
Rys. 8. Nieprawidłowe zgranie przyrządów celowniczych

Źródło: M. Kaszczyk, *Szkolenie...*, s. 4.

3. Szkolenie inżynieryjno-saperskie

Najprostszym, najszybszym do wykonania ukryciem dla żołnierza jest pojedynczy okop strzelecki. Umożliwia on prowadzenia ognia, chroni żołnierza przed środkami rażenia przeciwnika oraz częściowo ukrywa jego obecność. W przypadku utknięcia na równinie, bez naturalnych przeszkód przystępuje się do samookopywania. Najpierw wykonuje się okop do strzelania leżąc, następnie pogłębia się go do strzelania z postawy klęczącej oraz stojącej. Podczas szkolenia LA wykonuje się pojedynczy okop strzelecki tylko dla postawy leżącej. Wykopanie okopu na czas rzadko jest stosowane na egzaminach końcowych modułu podstawowego.

Rys. 9. Okop strzelecki z wymiarami

Źródło: Centrum Szkolenia Artylerii i Uzbrojenia im. gen. J. Bema, *Vademecum*, Toruń 24–26 października 2016, s. 75.

4. OPBMR (Obrona przed Bronią Masowego Rażenia)

Tematyka Obrony przed Bronią Masowego rażenia podczas zajęć na placach ćwiczeniowych programu Legii Akademickiej głównie ogranicza się do przygotowania kadetów z zakresu indywidualnych środków ochrony przed skażeniami. Skażenia mogą być spowodowane atakiem przeciwnika, katastrofami naturalnym oraz cywilizacyjnymi. Skażenia występują w postaci chemicznej, promieniotwórczej oraz biologicznej. W programie kadeci zostają zapoznani z Filtracyjną Odzieżą Ochronną FOO-1 oraz maską przeciwgazową MP-6. Zakładanie maski przeciwgazowej oraz FOO-1 jest normą zaliczeniową kursu podstawowego. Maskę zakłada się zawsze w pierwszej kolejności:

- po ogłoszeniu alarmu o skażeniach,
- na komendę przełożonego: *Maskę włóż*,
- rozpoznania przez żołnierza oznak użycia BMR,

Prawidłowe użycie maski przeciwgazowej wygląda następująco:

1. Wyjąć maskę z torby chwytając za filtropochłaniacz,
2. Przyłożyć maskę do twarzy,
3. Nałożyć nagłowie i zapiąć paski szyjne,
4. Sprawdzić szczelność maski wykonując wdech przy zamkniętym dłonią otworze wlotowym filtropochłaniacza,

5. W przypadku nagromadzeniu potu wewnątrz maski należy przechylić głowę w lewą stronę oraz wykonać głęboki wydech.

Rys. 10. Maska przeciwgazowa MP-5 i MP-6

1 – część twarzowa z nagłowiem taśmowym, 2 – filtropochłaniacz, 3 – urządzenie do przyjmowania płynów, 4 – torba nośna, 5 – manierka

Źródło: P. Maciejewski, W. Robak, M. Młynarczyk, *Indywidualne środki ochrony w Wojsku Polskim*, CNBOP-PIB 2015.

Rys. 11. FOO-1

1 – zasobnik na komplet odzieży, 2 – opakowanie hermetyczne z odzieżą ochronną, 2a – kurtka z kapturem, 2b – spodnie, 3 – buty ochronne, 4 – rękawice ochronne, 5 – rękawice ocieplające, 6 – torba nośna na buty i rękawice

Źródło: P. Maciejewski, W. Robak, M. Młynarczyk, *Indywidualne środki ochrony...*

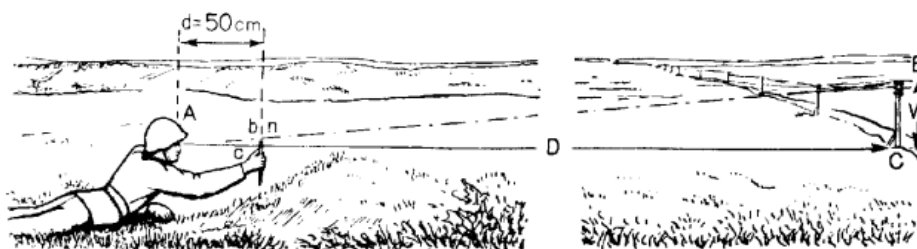
5. Terenoznawstwo

Określanie kierunku północy oraz odległości (za pomocą linijki milimetrowej) od wyznaczonych obiektów jest jednym z zagadnień egzaminu końcowego pierwszej części LA. Określić kierunku północy w terenie można jednym z następujących sposobów:

- za pomocą busoli,
- według słońca,
- według słońca i zegarka,
- według Gwiazdy Polarnej,
- według księżyca,
- według niektórych przedmiotów terenowych np. mchu na drzewach, mrowisk, starych kościołów,

Aby określić kierunek północy za pomocą busoli należy zwolnić igłę magnetyczną i zaczekać, aż się uspokoi. Przy tym należy pamiętać, aby w bliskiej odległości busoli nie znajdowały się obiekty metalowe, np. broń.

Określenie odległości za pomocą linijki milimetrowej. Wymieniony sposób wykorzystujemy, gdy przybliżone wymiary przedmiotów, do których odległość określamy są nam znane. W tym celu na linijce milimetrowej, trzymanej na długości wyciągniętej ręki odczytuje się ilość milimetrów n pokrywających znany przedmiot o wymiarze W . Następnie znany wymiar W należy zamienić na centymetry i podzielić przez n . Otrzymany wynik należy pomnożyć przez stały współczynnik 5.

Jeśli W – wysokość przedmiotu o znanych wymiarach (B, C)

n – odczyt na linijce (b, c)

D – szukana odległość w metrach (A,C)

d – długość wyciągniętej ręki (Ac – 50 cm) to z podobieństwa trójkątów

ABC i Abc

wynika zależność:

$$\frac{W}{n} = \frac{D}{d}, \quad D = d \cdot \frac{W}{n} \quad D = 5 \cdot \frac{W}{n} = \text{metrów}$$

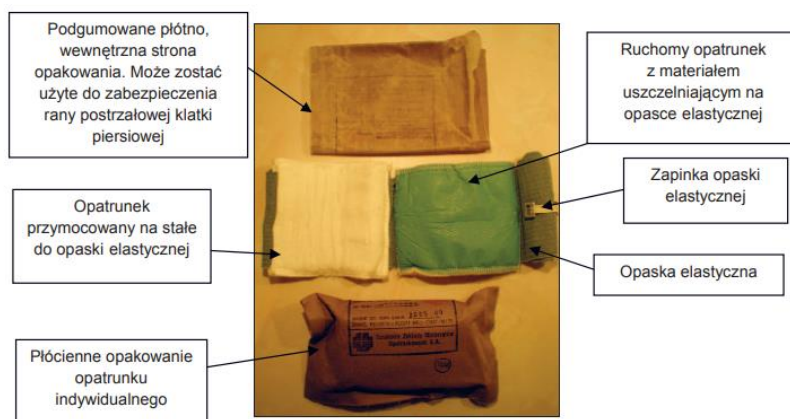
Rys. 12. Określanie odległości za pomocą linijki milimetrowej

Źródło: Dowództwo Wojsk Lądowych, Pion Szkolenia, *Poradnik szeregowego zawodowego oraz szeregowego Narodowych Sił Rezerwowych*, Warszawa 2011, s. 397.

6. Szkolenie medyczne

Podczas szkolenie medycznego LA legionieści głównie zostaną zapoznani z rodzajami urazów oraz najprostszymi sposobami ich zabezpieczenia. Zdecydowanie najważniejszym tematem jest zakładanie opatrunku indywidualnego oraz układanie poszkodowanego w pozycji bezpiecznej. W przypadku zabezpieczenia urazu innej osoby korzysta się z jej własnego opatrunk, z własnego korzysta się w ostateczności. Opatrunek indywidualny pozwala na szybkie zabezpieczenie rany.

Podczas egzaminu najważniejsze jest, aby nie zabrudzić części sterylnej opatrunku oraz aby nie zsunął się z miejsca uszkodzenia ciała.

Rys. 13. Opatrunek indywidualny

Źródło: Dowództwo Wojsk Lądowych, Pion Szkolenia, *Poradnik szeregowego zawodowego...*, s. 404.

Pozycja boczna/ bezpieczna jest właściwa dla osób nieprzytomnych oraz oddychających, u których nie stwierdzono urazów kręgosłupa. W przypadku, gdy poszkodowany leży w pozycji dłużej niż 30 min, należy przewrócić go na drugi bok. Analogicznie należy uczynić po kolejnych 30 minutach.

1. W pierwszej kolejności należy zadbać o własne bezpieczeństwo, sprawdzić, czy w okolicy, w której znajduje się poszkodowany nic nam nie zagraża.
2. Jeśli poszkodowany nosi okulary – należy je zdjąć,
3. Uklęknij przy poszkodowanym i upewnij się, że poszkodowany leży na plecach i obie nogi są wyprostowane,
4. Rękę poszkodowanego bliższą Tobie ułóż pod kątem prostym w stosunku do ciała, a następnie zegnij w łokciu pod kątem prostym tak, aby dłoń ręki była skierowana do góry,
5. Swoją ręką złap za dalszą kończynę dolną na wysokości kolana i zegnij nogę w kolanie, nie odrywając stopy poszkodowanego od podłoża,
6. Złap rękę dalszą poszkodowanego w taki sposób, aby palce dłoni poszkodowanego przeplatały się z palcami dłoni ratownika.
7. Rękę dalszą poszkodowanego przełóż w poprzek klatki piersiowej i przytrzymaj stroną grzbietową przy bliższym tobie policzku,
8. Przytrzymując dłoń dociśniętą do policzka, pociągnij za dalszą kończynę dolną tak, aby poszkodowany obrócił się na bok w twoim kierunku,

9. Odchyl głowę do tyłu, aby poprawić drożność dróg oddechowych i ułatwić oddychanie poszkodowanemu.

ROZDZIAŁ VIII

Zakończenie szkolenia

Rozdział ten poświęcony jest takim zagadnieniom jak szkolenie ogniowe, w ramach którego zaprezentowano zasady bezpieczeństwa „BLOS”, wskazano, w jaki sposób należy określać oko dominujące, co więcej – zaprezentowano, w jaki sposób przyjmowane są postawy strzeleckie. Zaprezentowano, na czym polega szkolne strzelanie nr 1 i nr 2. Kolejnym zagadnieniem opisanym w tym rozdziale jest egzamin na szeregowego, w którym wyjaśniono, czym jest norma szkolno-bojowa, a także opisano kilka przykładowych, z którymi studenci Legii Akademickiej mogą się spotkać podczas egzaminu na stopień szeregowego. Ponadto zawarto skalę ocen z egzaminu na stopień szeregowego a także zakres przedmiotowy, z którego pochodzą normy szkolno-bojowe. Przedostatnie zagadnienie dotyczy egzaminu na stopień kaprała, gdzie wskazano, jak przydzielany jest temat do samodzielnego przygotowania i opracowania, z którego student Legii Akademickiej będzie oceniany przez komisję egzaminacyjną, ponadto wskazano tematykę, z której będzie przeprowadzany egzamin teoretyczny. Ostatnim zagadnieniem wskazanym w tym rozdziale jest zakończenie szkolenia, gdzie pokrótce opisano, jak ono przebiega.

SZKOLENIE OGNIOWE

Przed strzelaniem należy zapoznać się z zasadami bezpieczeństwa „BLOS”, każda litera oznacza zasady, do których należy się zastosować podczas obsługi broni¹³¹:

- B** – broń (każdą broń należy traktować jako załadowaną, aż do momentu sprawdzenia),
- L** – lufa (zabrania się kierowania lufy w stosunku do osób, zwierząt, czy też miejsc, które nie stanowią celu),
- O** – otoczenie (przed oddaniem należy sprawdzić otoczenie, by nie oddać strzału do osób trzecich),
- S** – spust (kontakt z językiem spustowym tylko podczas oddania strzału).

---

¹²⁹ Daniel Król – uczestnik pierwszego turnusu Legii Akademickiej w dniach 01.07.2018 r. – 10.08.2018 r., w 22. Karpackim Batalionie Piechoty Górskiej w Kłodzku; szkolenie ukończył w stopniu kaprała.

¹³⁰ Kamil Kwaśnik – uczestnik pierwszego turnusu Legii Akademickiej w dniach 01.07.2018 r. – 10.08.2018 r., w Centrum Szkolenia Inżynieryjno-Lotniczego w Dęblinie; szkolenie ukończył w stopniu kaprała.

¹³¹ W. Kopeć, J. Kaczmarczyk, *System szkolenia z walki i bezpiecznego posługiwania się bronią – poradnik*, Dowództwo wojsk lądowych szefostwo wojsk pancernych i zmechanizowanych, DWLąd Wewn. 187/2011, Warszawa 2011, s. 15–16.

Przed strzelaniem należy określić również, które oko jest dominujące, gdyż strzelać należy z tego oka, ponieważ dostosowuje ono ostrość widzenia z dalszej i bliżej odległości. Jest to bardzo istotne dla strzelca, który patrzy, gdzie znajduje się cel, a później go namierza przez przyrządy celownicze. Poniżej zostaną opisane czynności, które należy wykonać, aby ustalić dominujące oko¹³²:

- 1) skup oczy na oddalonym przedmiocie,
- 2) podnieś palec wskazujący, a następnie skieruj go na takowy punkt,
- 3) nie poruszaj palcem i kolejno zamknij raz jedno oko, a raz drugie,
- 4) dominującym okiem jest to, dla którego palec wskazujący pozostał na wskazanym przedmiocie.

Postawy strzeleckie:

1) Postawa strzelecka stojąca niskiej gotowości¹³³:

- nogi w rozkroku na szerokość barków lekko ugięte w kolanach (dla osób praworęcznych noga lewa wysunięta do przodu, a dla leworęcznych prawa noga wysunięta do przodu),
- tułów lekko przysunięty do przodu wraz z łokciami dociśniętymi do tułowia,
- wzrok skierowany do przodu tak, by obserwować przedpole,
- broń trzymana pod kątem 45 stopni w stosunku do sylwetki, piętka kolby w dołku strzeleckim (broń zabezpieczono, a palec trzymamy wzdłuż komory zamkowej).

2) Postawa strzelecka stojąca wysokiej gotowości¹³⁴:

- nogi w rozkroku na szerokość barków lekko ugięte w kolanach (dla osób praworęcznych noga lewa wysunięta do przodu, a dla leworęcznych prawa noga wysunięta do przodu),
- tułów lekko przysunięty do przodu wraz z łokciami dociśniętymi do tułowia,

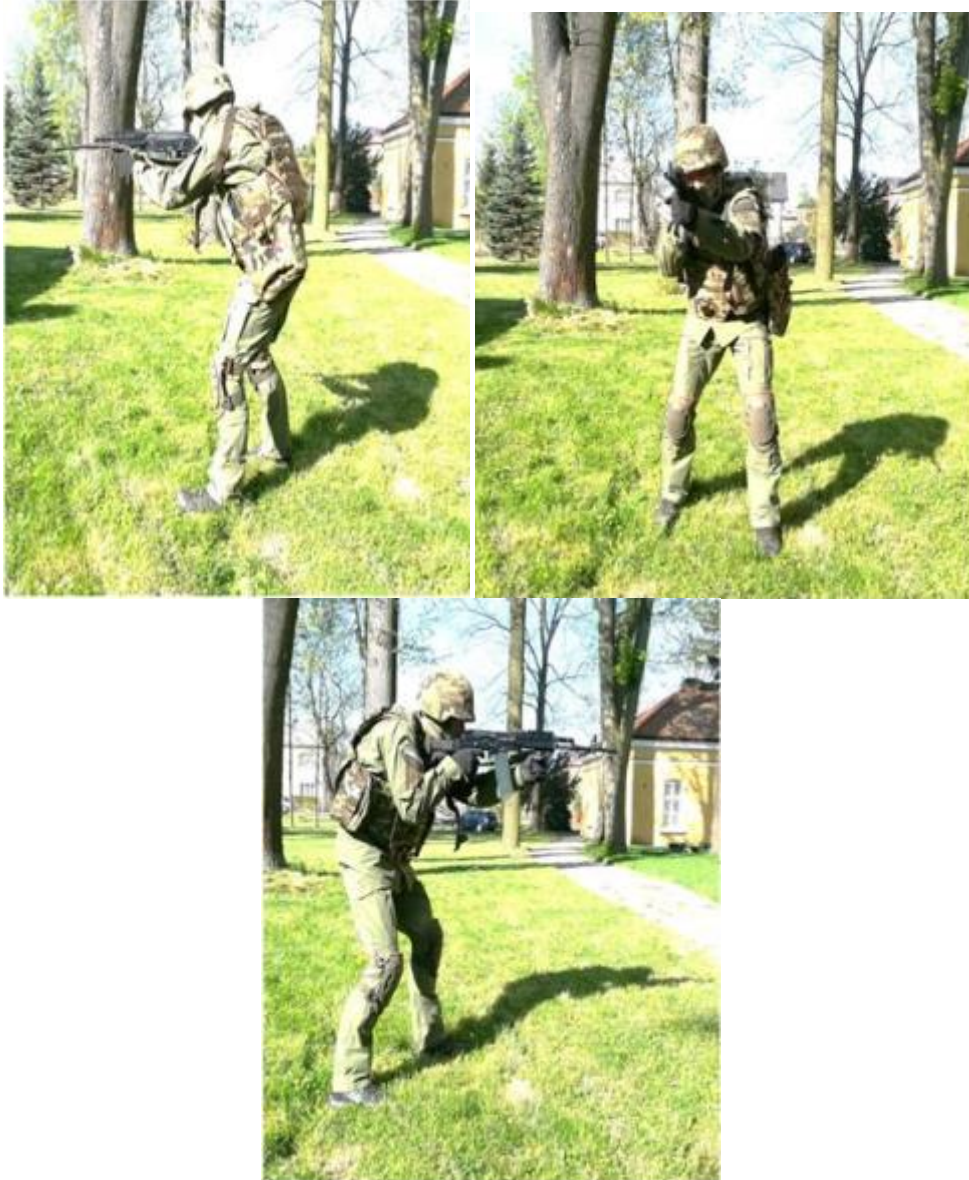
¹³² <https://legalna-bron.pl/myslistwo/dominujace-oko/>

¹³³ https://inob.uph.edu.pl/images/Legia_Akademicka/PODRCZNIK-MZSz-cz-1.pdf

¹³⁴ *Ibidem.*

- wzrok wraz z bonią skierowane w cel – broń odbezpieczona,
- przyrządy celownicze na wysokości oczu,
- celowanie okiem dominującym (celowanie przez oboje oczu otwarte, gdyż pozwala to na celowanie wraz z obserwacją otoczenie przez drugie oko).

3) Postawa klęcząca niskiej gotowości¹³⁵:

- usiądź na nodze zakroczonej, wraz z przesunięciem nogi wykroczonej do przodu,
- łokcie dociśnięte do tułowia,
- łokieć oparty o udo lub kolano,
- tułów lekko pochylony do przodu,
- wzrok skierowany przed siebie, aby obserwować przedpole,

¹³⁵ *Ibidem.*

- broń trzymana pod kątem 45 stopni w stosunku do sylwetki, pięćka kolby w dołku strzeleckim (broń zabezpieczono, a palec trzymamy wzdłuż komory zamkowej).

4) Postawa kłęcząca wysokiej gotowości¹³⁶:

- usiądź na nodze zakroczonej, wraz z przesunięciem nogi wykroczonej do przodu,
- łokcie dociśnięte do tułowia,
- łokieć oparty o udo lub kolano,
- tułów lekko pochylony do przodu,
- wzrok skierowany na cel,
- broń wymierzona w kierunku celu, broń odbezpieczona, palec na języku spustowym dopiero po zidentyfikowaniu celu.

¹³⁶ *Ibidem.*

5) Postawa strzelecka leżąca niskiej gotowości:

- osoba strzelająca leży płasko na podłożu,
- łokcie oparte o podłoże,
- dla osoby praworęcznej prawa noga stanowi przedłużenie linii celowania, analogicznie dla osoby leworęcznej,
- druga noga odwiedzona na bok,
- pięty należy oprzeć o podłoże, a palce skierować na zewnątrz,
- broń skierowana przed siebie – broń zabezpieczona,
- obserwacja otoczenia.

6) Postawa strzelecka leżąca wysokiej gotowości¹³⁷:

- osoba strzelająca leży płasko na podłożu,
- łokcie oparte o podłoże,
- dla osoby praworęcznej prawa noga stanowi przedłużenie linii celowania, analogicznie dla osoby leworęcznej,

---

¹³⁷ *Ibidem.*

- druga noga odwiedzona w bok,
- pięty oprzeć o podłoże, a palce skierować na zewnątrz,
- zgranie przyrządów celowniczych,
- broń skierowana do celu – broń odbezpieczona,
- palec na języku spustowym dopiero po zidentyfikowaniu celu.

W ramach Legii Akademickiej studenci mają do wykonania strzelanie szkolne nr 1 z karabinka oraz strzelanie szkolne nr 2 – strzelanie w postawie leżącej. Ćwiczenia z zakresu strzelania są zróżnicowane; zależy to od jednostki wojskowej czy centrów szkolenia wojsk, gdyż dla przykładu studenci w centrum szkolenia wojsk we Wrocławiu oddadzą większą liczbę strzałów niż studenci, którzy będą się szkolić w jednostce wojskowej w Kłodzku z tego względu, iż Centrum we Wrocławiu posiada własną strzelnicę, a jednostka wojskowa w Kłodzku takiej nie posiada. Aby studenci mogli zostać dopuszczonymi do strzelania, dzień wcześniej odbywa się test pisemny ze znajomości zasad bezpieczeństwa na strzelnicy oraz ze znajomości poszczególnego strzelania szkolnego nr 1, czy też nr 2. Studenci, którzy nie zdadzą takiego egzaminu, muszą go poprawić jeszcze w ten sam dzień, a jeśli znajdą się osoby, które dalej takiego testu nie zaliczą, to nie zostaną dopuszczone do strzelania. Kiedy studenci Legii Akademickiej znajdują się na strzelnicy, to jeszcze

raz są im przypomniane zasady strzelania przez instruktorów, a także instruktorzy mogą poprosić daną osobę, aby podała zasady bezpieczeństwa strzelania oraz zasady strzelania szkolnego nr 1, bądź nr 2. W sytuacji kiedy strzelający nie będzie znał zasad bezpieczeństwa oraz zasad strzelania to nie zostanie dopuszczonym do strzelania. Kiedy odbywa się szkolenie ze strzelania, to studenci Legii Akademickiej dzieleni są na grupy, gdzie oprócz strzelania są podpunkty z obsługi broni związane z prawdopodobnymi usterkami broni, takimi jak:

1. „Suchy strzał” – przekoszenie broni oraz zajrzenie do komory nabojoyej, a także przeładowanie broni,
2. Zacięcie – przekoszenie broi, zajrzenie do komory nabojoyej, odpięcie magazynka, przeładowanie kilka razy broń oraz podpięcie magazynka,
3. Podwójne załadownie (*doublefeed*) – wyjęcie magazynka, obrócić broń tak, by wyrzucić nabój z komory nabojoyej, przeładować broń kilkakrotnie.

W ramach podziału grup w czasie szkolenia ogniowego są także podpunkty z przyjmowaniem postaw strzeleckich w niskiej gotowości oraz w wysokiej gotowości, postawa: stojąca, klęcząca, a także leżąca.

Podstawowe informacje dotyczące strzelania szkolnego nr 1 i nr 2.

Strzelanie szkolne nr 1 – strzelanie na celność i skupienie:

Cel: popiersie (figura bojowa nr 23p) na tarczy o wymiarach 0,75x0,75 m, cel stały

Odległość: 100 m

Liczba nabojów: 5 sztuk

Czas: nieograniczony

Postawa: leżąca z wykorzystaniem podpórki

Rodzaj ognia: pojedynczy

Ocena: bardzo dobry – 40 punktów

dobry – 35 punktów

dostateczny – 30 punktów

Warunki strzelania: dzień

Szkolenie szkolne nr 2 – w postawie leżącej

Cel: ukazuje się 5 razy na 30 sekund z przerwami 10-sekundowymi (figura bojowa nr 27)

Odległość: 100 metrów

Liczba naboju: 15 sztuk

Czas: ograniczony ukazywaniem się celów

Postawa: leżąca z wykorzystaniem podpórki

Rodzaj ognia: krótkie serie

Ocena: bardzo dobry – trafić 4 razy

dobry – trafić 3 razy

dostateczny – trafić 2 razy

Warunki strzelania: dzień, noc, w masce

EGZAMIN NA SZEREGOWEGO

Po prawie trzytygodniowym pobycie w jednostce wojskowej, zdobywaniu wiedzy i doświadczenia, przychodzi czas, na sprawdzenie wiedzy teoretycznej, jak i praktycznej. Pytania, zadania nie będą odbiegały od tego, czego w czasie pobytu studenci Legii Akademickiej się uczyli.

Podczas egzaminu na stopień szeregowego studenci Legii Akademickiej realizują normy szkolno-bojowe, które uzgadniane są w oparciu o instrukcje, czy też regulaminy, które wynikają z programu szkolenia. Zakres przedmiotów, które wchodzi w skład norm to:

- terenoznawstwo,
- szkolenie ogniowe (strzeleckie),
- taktyka,
- łączność,
- szkolenie Medyczne,
- obrona przed bronią masowego rażenia (OPBMR),
- szkolenie inżynieryjno-saperskie,
- rozpoznanie.

Jeśli ocenę w normie szkolno-bojowej nie ustalono inaczej, to normy te podlegają ocenie w oparciu o kryterium: zaliczył bądź nie zaliczył. Aby zdać egzamin na szeregowego, należy uzyskać ogólną średnią arytmetyczną ze wszystkich przeprowadzonych norm co najmniej na poziomie 2,51, gdyż wtedy uzyska się pozytywną ocenę z egzaminu, jaką jest ocena dostateczna. W przypadku, gdy w czasie egzaminu przeprowadza się cztery bądź więcej norm, należy uzyskać minimum 70% ocen pozytywnych z przeprowadzonych norm. Skala ocen obejmuje:

- Bardzo dobry od 4,51 do 5,00.
- Dobry od 3,51 do 4,50.
- Dostateczny od 2,51 do 3,50.
- Niedostateczny do 2,50.

Przykładowe normy szkolne realizowane podczas egzaminu na szeregowego¹³⁹:

1. Wykrywanie celów w dzień

Należy obserwować teren, gdzie naprzeciw znajduje się 7 różnorodnych celów, które znajdują się od nas w odległości od 300 do 1500 metrów. Cele wyłaniają się po kolei, każdy cel osobno oraz trzykrotnie, jednak czas ukazywania się celu nie przekracza jednej minuty. Aby zdać ową normę należy wykryć wszystkie cele. Norma ta podlega skali ocen od dostatecznej, gdzie błąd pomiaru wynosi 20%, oceny dobry (błąd pomiaru wynosi 15%), bardzo dobry maksymalny błąd pomiaru to 10%.

---

¹³⁹ Ministerstwo Obrony Narodowej Sztab Generalny Wojska Polskiego, *Normy szkoleniowe na osiągnięcie zdolności do działania oraz gotowości do realizacji zadania dla żołnierzy i pododdziałów zawodowych*, Warszawa 2012.

2. Nakładanie opatrunku na ranę kończyn przedramienia (podudzia) oraz ramienia (uda)

Należy przyjąć pozycję klęczącą obok rannego, który znajduje się w pozycji leżącej i założyć opatrunek rannemu na część ciała rannego, którą wskazuje prowadzący. Po założeniu należy zameldować „Gotów”. Czas trwania normy nie może przekraczać 4 minut od wydania komendy przez prowadzącego, aż do zameldowania „Gotów”. Opatrunek można zakładać na mundur. Jeśli jałowa część opatrunku została zabrudzona, to następuje niezaliczenie normy. Kryterium oceny polega na: zaliczył/nie zaliczył.

3. Założenie opaski zaciskowej – staza taktyczna typu CAT (tamowanie krwotoków z dużym przepływem np. po amputacjach pourazowych kończyn) na udzie bądź ramieniu

Należy przyjąć pozycję klęczącą obok rannego, który znajduje się w pozycji leżącej oraz użyć stazę taktyczną rannego na część ciała rannego, którą wskazuje prowadzący. Po założeniu opaski uciskowej należy napisać datę założenia stazy w widocznym miejscu, np. na wyznaczonej części stazy, czy też mundurze rannego. Długość normy nie może być dłuższa niż jedna minuta od wydania komendy przez prowadzącego do zameldowania „Gotów”. W oparciu o tę normę stosuje się kryterium oceny: zaliczył/nie zaliczył.

4. Ułożenie rannego w pozycję bezpieczną

Do rannego, który leży na plecach należy podejść od przodu, by nas widział i przyjąć pozycję wygodną przy rannym. W oparciu o wydaną komendę przez prowadzącego należy ułożyć poszkodowanego w pozycji bezpiecznej i zameldować hasłem „Gotów”, jednakże wcześniej należy podjąć próbę nawiązania kontaktu, dokonać sprawdzenia czy w jamie ustnej u rannego znajduje się ciało obce, a także udrożnić drogi oddechowe w oparciu o odwiedzenie do tyłu głowy. Długość normy nie może być dłuższa niż 1 minuta od wydania komendy przez prowadzącego do zameldowania „Gotów”. W oparciu o tę normę stosuje się kryterium oceny: zaliczył/nie zaliczył. Prowadzący może wskazać niezaliczenie normy, jeśli przekroczy się dopuszczalny czas wykonania normy, bądź pozycja rannego będzie niestabilna, czy też nie dokona się sprawdzenia jamy ustnej w oparciu o potencjalne ciała obce.

5. Przygotowanie do pracy i nawiązanie łączności w poszczególnych trybach pracy radiostacji przenośnej R – 3501

Po komendzie wydanej przez prowadzącego „Do pracy – przystąp” podchodzimy do radiostacji, która znajduje się w odległości 5 metrów od nas i przystępujemy do jej oględzin zewnętrznych. Następnie przystępujemy do jej uzbrojenia, począwszy od podłączenia anteny,

akumulatora, a także włączenia radiostacji. Kolejną czynnością jest zaprogramowanie trzech częstotliwości, gdzie jedna będzie główna, a pozostałe dwie zapasowe. Programuje się częstotliwości w trybie pracy analogowej. W oparciu o częstotliwość główną nawiązuje się łączność z radiostacją, która została wcześniej zaprogramowana stosując kryptonimy radiowe. Po nawiązaniu łączności z radiostacją prowadzącego, nakazuje on przejść na częstotliwość zapasową pierwszą, którą wcześniej trzeba zaprogramować. W dalszych czynnościach nawiązuje się łączność, a prowadzący normę nakazuje szkolonemu przejść w tryb ASCR, jeśli wszystko jest zgodne to w takiej sytuacji przechodzi się na częstotliwość zapasową drugą wraz ze zmienionym kluczem, w związku z nawiązaniem łączności w oparciu o częstotliwość zapasową drugą. Po nawiązaniu łączności z prowadzącym na częstotliwościach zapasowych, prowadzący normy w takiej sytuacji nakazuje powrót do początkowej częstotliwości, a więc na częstotliwość główną, gdzie ponownie nawiązuje się łączność z prowadzącym normę. W związku z wykonaniem powyższych czynności zameldowuje się hasłem „Zadanie wykonałem”.

Długość normy nie może przekraczać 12 minut. W oparciu o tą normę stosuje się kryterium oceny: zaliczył/nie zaliczył, normę można nie zaliczyć w sytuacji, kiedy nie nawiąże się łączności z prowadzącym na wszystkich stacjach.

6. Pokonanie terenu na polu walki

Normę tę wykonuje się w umundurowaniu wraz z bronią, gdzie zajmuje się postawę strzelecką na linii wyjściowej, pokonanie terenu na polu walki dzieli się na:

- 1) Skokami 100 metrów (minimum 4 skoki) – po zajęciu stanowiska na linii wyjściowej meldujemy prowadzącemu hasłem „Gotów”. Prowadzi się ogień do przeciwnika, następnie odczołgujemy się minimum dwie pozycje strzeleckie w prawo lub lewo i biegniemy (około 25 metrów), aż ponownie przyjmiemy leżącą postawę strzelecką, gdzie będziemy prowadzić ogień do przeciwnika, następnie należy wykonać ponownie to samo, aż wykonamy co najmniej 4 skoki i przebiegniemy 100 metrów. W oparciu o tą normę stosuje się kryterium oceny:
  - dostateczny – czas na pokonanie normy wynosi od 2 minut 31 sekund do maksymalnie 2 minut 40 sekund,
  - dobry – minimalny czas wynosi od 2 minut 21 sekund do maksymalnie 2 minut 30 sekund,
  - bardzo dobry – maksymalny czas wynosi 2 minuty 20 sekund.
- 2) Czołganiem się 50 metrów – po zajęciu stanowiska na linii wyjściowej meldujemy prowadzącemu hasłem „Gotów”. Prowadzi się ogień do przeciwnika, następnie należy pokonać 50-metrowy teren czołgając się. Do tej normy stosuje się kryterium ocen:

- dostateczny – czas na pokonanie normy wynosi od 2 minut 21 sekund do maksymalnie 2 minut 40 sekund,
- dobry – minimalny czas wynosi powyżej 2 minut do maksymalnie 2 minut 30 sekund,
- bardzo dobry – maksymalny czas wynosi 2 minuty.

Powyższe normy można nie zaliczyć, jeśli:

- nie odczołga się po zajęciu stanowiska,
- nie odczołga się po wykonanym skoku,
- zgubi się poszczególne rzeczy z indywidualnego wyposażenia,
- nie wykorzysta się maskujących właściwości terenu.

Warto dodać, że żołnierz ma ze sobą broń etatową i wyposażenie, które w pewien sposób ogranicza swobodę ruchu. Ważne jest, aby dobrze dopasować wyposażenie, aby jak najmniej przeszkadzało. Dopasować paski regulacyjne np. w hełmie, kamizelce, plecaku.

7. Dostarczanie amunicji czołgając się

Norma ta dotyczy przetransportowania skrzyni z amunicją przez żołnierza na odległość 30 metrów. Waga skrzyni wynosi 20 kilogramów. Czas, w którym żołnierz musi wykonać zadanie, to nie dłużej niż 2 minuty. Normę rozpoczyna z postawy strzeleckiej leżąc, tak też i ją kończy, meldując na sam koniec swoją gotowość przez podniesienie ręki lub głosem.

Co istotne, to oporządzenie i broń, którą żołnierz ma na wyposażeniu. Ważne jest, aby jak najmniej utrudniało wykonanie zadania, należy ją dobrze dopasować. Kryterium oceny jest takie samo jak w normie o pokonywaniu terenu na polu walki. Najczęstsze przyczyny wyników negatywnych, to m.in. przekroczenie normy, jak i niekompletność oporządzenia po wykonaniu zadania.

8. Przygotowanie się do strzelania.

Norma rozpoczyna się na linii wyjściowej w postawie strzeleckiej leżąc. Żołnierz otrzymuje amunicję szkolną w ilości do załadowania pełnego magazynka, którą przygotowuje według własnego uznania. Na określony sygnał, wyjmuje pusty magazynek, ładuje go amunicją szkolną. Następnie chowa magazynek do torby, przemieszcza się 10 metrów od linii wyjściowej, przyjmuje postawę strzelecką klęcząc i przygotowuje się do strzelania. Zmienia magazynki, podłączając magazynek z amunicją, ustawia nastawę celownika dla strzału bezwzględnie do figury bojowej nr 40. Po zakończeniu tych czynności melduje swoją gotowość. Czas na wykonanie normy to 90 sekund. Kryterium oceny to: zaliczył/nie zaliczył. Najczęstsze przyczyny wyników negatywnych to:

przekroczenie czasu normy, niewłaściwe dobranie nastawy celownika lub załadowanie niepełnego magazynka.

Bardzo ważne jest przygotowanie amunicji, którą trzeba załadować. Osoby praworęczne i leworęczne mają inne preferencje ładowania. Jedni wolą lewą ręką, inni prawą. Co istotne, warto, aby ta amunicja była w bardzo bliskim zasięgu, by wykonywać nieduże ruchy i ułożona w jednakowy sposób, aby samo jej podniesienie z podłoża było proste i szybkie. Gdy chcemy to zrobić, szybko tracimy na dokładności, zdarza się, że amunicja się zaklinuje. Gdy się tak stanie, najlepiej nie próbować wepchnąć ją za wszelką cenę, a spróbować ją wycofać. Jeśli usterkę usuniemy sprawnie i szybko, to czasu jest wystarczająco dużo, aby zmieścić się w czasie przewidzianym na wykonanie normy.

9. Nakładanie maski przeciwgazowej

Żołnierz będąc w umundurowaniu polowym z etatową bronią i wyposażeniem znajduje się na linii wyjściowej. Maskę filtracyjną ma w pogotowiu (czyli wstępnie przyszykowaną do założenia). Na odpowiednią komendę przystępuje do realizacji normy. Czas przewidziany to mniej niż 9 sekund.

W tym czasie, aby poprawnie wykonać normę trzeba założyć maskę, następnie należy wypuścić powietrze z ust, aby oczyścić filtr z ewentualnych skażeń, a dalej należy sprawdzić szczelność maski. Czynność tę realizuje się poprzez szczelne zatkanie dłonią filtra maski, który doprowadza powietrze i następuje próba pobrania powietrza. Jeśli maska jest poprawnie i szczelnie założona nie powinno nam się udać pobrać zbyt dużo powietrza, pobrane zostanie jedynie powietrze z przestrzeni między maską a twarzą żołnierza. Jeśli z nabieraniem powietrza nie było problemu, znaczy, że maska jest niedopasowana. Jeśli sprawdziliśmy szczelność i wyszła ta próba dobrze, zgłaszamy wykonanie zadania i dopiero wtedy możemy otworzyć oczy. Przy realizacji tych czynności dotyczących normy oczy muszą być zamknięte.

Jeśli maski przeciwgazowe żołnierze będą mieć na pododdziale, ważne, aby w wolnej chwili poćwiczyć. Żeby te czynności były automatyczne i nie trzeba było się zastanawiać, która czynność jest pierwsza, a która następna.

10. Nakładanie etatowej odzieży ochronnej oraz maski przeciwgazowej

Żołnierz będąc na linii wyjściowej w umundurowaniu polowym z etatową bronią i wyposażeniem, odzież ochronna lekka i maska w położeniu marszowym. W zależności, jaka komenda padnie, żołnierz albo z położenia marszowego nakłada odzież do położenia pogotowia i zakłada w położenie bojowe lub od razu z położenia marszowego zakłada w położenie bojowe.

Od rodzaju komendy zależy też czas na realizację czynności:

- do położenia pogotowia nie dłużej niż 4 minuty i 50 sekund,
- do położenia bojowego z położenia pogotowia 1 minuta i 50 sekund,
- do położenia bojowego z położenia marszowego nie dłużej niż 6 minut i 20 sekund.

Kryterium oceny to zaliczył/nie zaliczył. Najczęstsze błędy to m.in. przekroczenie czasu wykonania normy, niezamknięcie oczu, niewstrzymanie oddechu, niewykonanie wydechu po nałożeniu maski, niewłaściwe nałożenie maski, wskutek czego powietrze przedostaje się z zewnątrz; nieuszczelnienie odzieży (niezapięcie więcej niż 2 guzików), uszkodzenie odzieży ochronnej (np. przez rozdarcie).

11. Wyznaczanie w terenie kierunku na podstawie podanego azymutu magnetycznego za pomocą busoli

Żołnierz prowadzi obserwację określonego sektora ze stanowiska obserwacyjnego. Prowadzący podaje azymut magnetyczny, żołnierz w ciągu 2 minut wskazuje kierunek odpowiadający podanemu azymutowi.

Błędy powodujące niezaliczenie normy to przekroczenie czasu wykonania normy lub błąd w wyznaczeniu kierunku przekraczający 6° (stopni).

EGZAMIN NA PODOFICERA

Szkolenie na podoficera trwa trzy tygodnie, odbywa się po zaliczeniu pierwszego modułu. Do egzaminu podoficerskiego można podejść zaraz po zaliczeniu egzaminu na szeregowego zdając oba egzaminy w ciągu jednego roku, bądź też podejść do egzaminu na szeregowego w jednym roku, a do egzaminu podoficerskiego w następnym roku. Przygotowanie do egzaminu podoficerskiego jest przeciwieństwem do przygotowania się do egzaminu na szeregowego. W czasie szkolenia podoficerskiego jest dużo teorii, którą należy przyswajać systematycznie, aby być dobrze przygotowanym teoretycznie w dniu egzaminu podoficerskiego. Podczas szkolenia przełożeni wskazują kolejne osoby, aby dowodziły sekcją podczas zajęć, tak by przygotować się do egzaminu. W czasie egzaminu tworzy się sekcje i naprzemiennie każda kolejna osoba staje się jej dowódcą. Przygotowując się do egzaminu na stopień kaprała, na dwa tygodnie przed egzaminem każda z osób losowała zagadnienie, które będzie przedstawiać na egzaminie. Wśród tematów znalazły się zagadnienia z musztry, taktyki, czy też balistyki, m.in.:

1. Oddawanie honorów.
2. Krok zwykły.
3. Zwroty w miejscu.
4. Budowa i dane taktyczno-techniczne karabinku kbk akms 47.
5. Budowa i dane taktyczno-techniczne pistoletu P-83 „Wanad”.

6. Przyjmowanie postawy strzeleckiej – postawa leżąca.
7. Pokonywanie terenu różnymi sposobami – czołganie na boku.
8. Pokonywanie terenu różnymi sposobami – wykonywanie skoków.

Każdy z uczestników szkolenia losuje zagadnienie, następnie dzieli się osoby z całej kompanii na grupy, w związku z wylosowanym tematem, tak by w tej grupie uczestniczyć już w dniu egzaminu. Po rozlosowaniu tematów zaczyna się nauka pisania planu pracy instruktora na punkcie nauczania, który zawiera treść naszego zagadnienia, dokładny opis, a także czynności, jakie po kolei wykonujemy.

W planie pracy instruktora muszą być zawarte następujące czynności:

1. Przedstawienie treści zagadnienia.
2. Określenie celu zagadnienia.
3. Omówienie warunków bezpieczeństwa na obszarze, gdzie prowadzi się zagadnienie.
4. Wprowadzenie w sytuację taktyczną.
5. Omówienie komend, na jakie wykonuje się określoną czynność.
6. Przedstawienie wzorowego pokazu.
7. Objasnienie pokazu.
8. Prowadzenie ćwiczenia na tempa.
9. Prowadzenie ćwiczeń etapami.
10. Ćwiczenie do pełnego opanowania.
11. Reagowanie na ewentualne błędy.
12. Omówienie zagadnienia wraz z przedstawieniem najczęściej popełnianych błędów, metodach ich uniknięcia, a także wskazanie zadań do samokształcenia.

W dalszej części opracowania zaprezentowano wzór planu pracy instruktora na punkcie nauczania¹⁴⁰.

---

¹⁴⁰ Centrum szkolenia wojsk lądowych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana Czarnieckiego, *Poradnik metodyczny – opracowania dokumentacji oraz ewidencjonowania szkolenia*, Poznań 2015.

....., dnia .....
(Miejscowość)

(data)

ZATWIERDZAM

.....

(pełna nazwa stanowiska służbowego)

.....

(stopień, imię i nazwisko, podpis)

PLAN PRACY INSTRUKTORA NA PUNKCIE NAUCZANIA

I. ZAGADNIENIE:

.....

(treść zagadnienia)

II. CEL:

- zapoznać:
- uczyć:
- doskonalić:
- zgrażać:
- sprawdzić:

podać jeden cel do zagadnienia zgodnie z instruktażem udzielonym przez kierownika zajęć. Cel powinien pokrywać się z celem założonym w Planie-konspekcie.

III. CZAS: .....

IV. MIEJSCE: .....

V. LITERATURA:

.....

VI. ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWO-TECHNICZNE:

.....

VII. WARUNKI BEZPIECZEŃSTWA:

.....

PRZEBIEG ZAJĘĆ*:

* czynności instruktora mogą być przedstawione w formie opisowej (tabela) lub graficznej (schemat postępowania)

Lp.	CZYNNOŚCI INSTRUKTORA	CZYNNOŚCI SZKOLONYCH

Podczas prowadzenia zajęć w okresie szkolenia podstawowego czynności instruktora wykonywane są zgodnie z podstawowym modelem instruowania pkt. 128 „Instrukcji o działalności szkoleniowo-metodycznej” Szkol. 816/2009

Lp.	CZYNNOŚCI INSTRUKTORA	CZYNNOŚCI SZKOLONYCH
1	Podanie treści zagadnienia	
2	Określenie celu szkolenia (zagadnienia)	
3	Wprowadzenie w sytuację taktyczną	
4	Podanie komendy, na jaką się wykonuje tę czynność	
5	Wzorowy pokaz	
6	Pokaz z objaśnieniem	
7	Ćwiczenia na tempa	
8	Ćwiczenia etapami	
9	Ćwiczenia do pełnego opanowania	
10	Reagowanie instruktora na popełniane błędy	
11	Omówienie zrealizowanego zagadnienia ze wskazaniem najczęściej popełnianych błędów, sposobu ich usunięcia, wskazanie najlepiej i najłabiej ćwiczących, zadań i czynności do pracy samodzielnej	

OPRACOWAŁ

.....
(stopień, imię i nazwisko, podpis)

Egzamin jest przeprowadzany przez komisję niezależną, czyli do jednostek wojskowych albo do centrów szkolenia przyjeżdżają egzaminatorzy z innych ośrodków wojskowych. Egzamin składa się z dwóch etapów, gdzie trzeba zaliczyć (zdać) pierwszy etap, czyli część teoretyczną, by być dopuszczonym do drugiej części praktycznej. Egzamin teoretyczny składa się z 50 pytań zamkniętych, jednokrotnego wyboru. Pytania są z zakresu tematów realizowanych podczas szkolenia podoficerskiego; należą do nich m.in.¹⁴¹:

- Regulaminy.
Musztra zespołowa. Występowanie i wstępowanie z (do) szyku. Wykonywanie zbiórek w ugrupowaniu rozwiniętym i marszowym.
- Szkolenie prawne.
Podstawowe pojęcia i definicje oraz znaki ochronne. Podstawowe kategorie osób i obiektów. Osoby i obiekty podlegające szczególnej ochronie. Znaki ochronne.
- Metodyka szkolenia wojskowego.
Zasady szkolenia wojskowego. Zasady szkolenia. Charakterystyka zasad szkolenia. Formy i metody szkolenia wojskowego. Pojęcie „metoda szkolenia”. Charakterystyka metod szkolenia. Formy szkolenia wojsk. Podział i omówienie form szkolenia. Modele instruowania. Podstawowy model instruowania. Problemowy model instruowania. Rola, obowiązki i zadania dowódcy drużyny w szkoleniu. Dokumentacja szkoleniowa i ewidencyjna w procesie szkolenia drużyny i plutonu. Dokumentacja szkoleniowa instruktora. Instruktaż i jego znaczenie w przygotowaniu się do zajęć. Istota, cel i treść instruktażu. Przebieg instruktażu. Metody prowadzenia instruktażu.
- Szkolenie inżynieryjno-saperskie.
Budowa elektrycznych sieci wybuchowych. Przepisy bezpieczeństwa. Elektryczne sieci wybuchowe ich podział oraz zastosowanie.
- Obrona przed bronią masowego rażenia.
Podstawowe pojęcia z zakresu rozpoznawania skażeń. Podstawowe definicje i jednostki stosowane w ochronie radiologicznej. Rozpoznanie, identyfikacja i monitoring skażeń.
Podstawowe pojęcia z zakresu likwidacji skażeń. Pojęcie „skażenia”. Punkt likwidacji skażeń.
- Taktyka.
- Podstawy dowodzenia. Budowa i zastosowanie znaków taktycznych. Podstawowe znaki taktyczne używane w dokumentach graficznych. Dokumenty dowodzenia na szczeblu drużyny. Układ i treść rozkazu bojowego.
- Łączność

---

¹⁴¹ Tematyka egzaminu teoretycznego – I turnus LA (wytyczne dla koordynatorów modułu oraz realizujących szkolenie w centrach).

Zasady organizacji łączności w pododdziale. Podział środków łączności i podział łączności pod względem funkcjonalnym. Pojęcie kierunek i sieć radiowa.

➤ Szkolenie strzeleckie

Budowa i użytkowanie broni strzeleckiej. Teoria i zasady strzelania z broni strzeleckiej. Tysięczna jako miara kątów i jej zastosowanie. Warunki strzelania szkolnego nr 1 i nr 2 z karabinka. Porządek podczas strzelań. Porządek podczas strzelań z broni strzeleckiej.

➤ Terenoznawstwo

Określanie i wyznaczanie azymutów oraz sposoby określania odległości. Budowa i zasady posługiwania się busolą AK. Wiadomość o mapach i praca na mapie. Rodzaje umownych znaków topograficznych. Układy współrzędnych prostokątnych płaskich UTM. Pomiary w terenie wykonywane prostymi sposobami Tysięczna i jej praktyczne znaczenie.

➤ Zabezpieczenie medyczne działań bojowych

Taktyczna opieka nad poszkodowanym w warunkach bojowych. Założenia taktyczne systemu TCCC. Fazy udzielania pomocy poszkodowanym na polu walki. Indywidualny Pakiet Medyczny – przeznaczenia i zasady użycia poszczególnych elementów. Rozpoznanie i postępowanie w przypadku oparzeń i odmrożeń.

➤ Przywództwo wojskowe

Asertywność w dowodzeniu, sztuka podejmowania decyzji. Definicja asertywności. Zachowania i umiejętności asertywne.

Aby zaliczyć część teoretyczną i być dopuszczonym do egzaminu z części praktycznej trzeba uzyskać minimum 70%, a więc 35 punktów z możliwych 50 punktów do zdobycia. Po zaliczeniu egzaminu teoretycznego następuje podział według wcześniejszych zagadnień na grupy, gdzie studenci przedstawiają swojego zagadnienie w oparciu o własnoręcznie sporządzony plan pracy instruktora na punkcie nauczania. Etap ten obejmuje metodykę prowadzenia zajęć, a więc egzaminujący oceniają przygotowanie metodyczne, a także merytoryczne oraz sprawdzają plan pracy pod względem merytorycznym oraz estetycznym. Etap obejmujący część praktyczną jest niezaliczany, kiedy egzaminujący stwierdzi, iż student Legii Akademickiej prowadzi zajęcia niemerytorycznie, czy też niemethodycznie, w wyniku czego prowadzi to do niezaliczenia egzaminu na pierwszy stopień podoficerski¹⁴².

Po zdaniu egzaminu zostają wręczone certyfikaty potwierdzające zdany egzamin na pierwszy stopień podoficerski oraz następuje wpis do książeczki wojskowej o nadaniu stopnia kaprała¹⁴³. **ROZLICZENIE Z JEDNOSTKĄ**

¹⁴² http://spwl.wp.mil.pl/pl/1_673.html

¹⁴³ <https://cswlpoznan.wp.mil.pl/pl/57.html>

Rozliczenie z jednostką wojskową odbywa się w ostatni dzień szkolenia, gdzie szkoleni przekierowywani są osobno kompaniami do poszczególnych miejsc zdania otrzymanego wyposażenia i broni. Na początku należy zdać broń wraz z magazynkami i przybornikiem. Broń należy bardzo dokładnie wyczyścić, w przyborniku sprawdza się poszczególne części, czy nie zostały zgubione. Następnie zdawana jest kamizelka, tzw. lubawa wraz z maską przeciwgazową oraz pałatką. W dalszej kolejności zdaje się dwa mundury wraz ze strojem sportowym. Po zakończonym szkoleniu można wziąć ze sobą buty wojskowe oraz sportowe. Kiedy wszyscy rozliczą się z jednostką, to udają się, by posprzątać własne izby żołnierskie, gdzie po ich posprzątaniu i zdaniu służbie dyżurnej uczestnicy szkolenia spotykają się ze swoim dowódcą plutonu. Zwracane są im książeczki wojskowe, należy sprawdzić, czy zostały wpisane informacje o odbyciu szkolenia i nadaniu stopnia. Na końcu uczestnicy szkolenia opuszczają jednostkę.

ROZDZIAŁ IX

Perspektywy rozwoju po ukończeniu szkolenia Legii Akademickiej

Legia Akademicka, to program skierowany do studentów, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, którzy chcą odbyć szkolenie wojskowe, uzyskać odpowiedni stopień wojskowy, myślą o wstąpieniu do polskiej armii i o czynnej służbie wojskowej. Jest to przygoda, realizacja własnych marzeń, ambicji i pasji.

Ministerstwo Obrony Narodowej (MON) w porozumieniu z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego w 2017 roku uruchomiło pilotażowy program ochotniczego szkolenia wojskowego studentów pt. „Legia Akademicka”. I edycja cieszyła się ogromnym zainteresowaniem i odniosła tak duży sukces, że już w II edycji programu (rok akademicki 2018/2019) do szkolenia przystąpiło ponad 4000 studentów z całej Polski¹⁴⁵. Trzecia edycja programu realizowana jest w roku akademickim 2019/2020. Za część teoretyczną szkolenia odpowiedzialny jest rektor uczelni, która przystąpiła do programu LA, natomiast część praktyczną organizuje Ministerstwo Obrony Narodowej w formie ćwiczeń poligonowych.

Jeżeli chodzi o sam przebieg programu dzieli się on na dwie części: pierwsza – teoretyczna, odbywająca się na uczelni w ramach wykładów, które będą obejmowały ok. 30 godzin lekcyjnych, będą odbywały się zajęcia z zakresu realizacji misji Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polski (zasadnicze zadania), otoczenia międzynarodowego w aspekcie militarnym, a także zależności pomiędzy elementami systemu obronnego RP (cywilny i demokratyczny nadzór nad siłami zbrojnymi, w tym zwierzchnictwo) oraz umocowania prawnego zależności w ramach Sił Zbrojnych RP (przełożony – podwładny, dyscyplina wojskowa, odpowiedzialność karna i materialna).

Jeżeli kandydat pomyślnie zaliczy część teoretyczną egzaminu, to może złożyć wniosek do organów wojskowych i otrzyma on kartę powołania na ćwiczenia wojskowe (czyli część praktyczną), która będzie realizowana w wytypowanych jednostkach wojskowych, jednostkach szkolnictwa wojskowego oraz ośrodkach szkoleniowych SZ RP w okresie tzw. przerwy wakacyjnej, w dwóch turach po 6 tygodni każda. Podsumowując i utrwalając dotychczasowe informacje:

---

¹⁴⁴ Wiktor Król – pierwszy turnus – 01.07.2018 r. – 21.07.2018 r. – Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana Czarnieckiego w Poznaniu.

¹⁴⁵ <http://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/28707?t=-Legia-Akademicka-czyli-zak-w-kamaszach#> (dostęp: 19.01.2020 r.).

Każda tura dzieli się na dwa moduły:

- moduł szkolenia podstawowego trwający 21 dni, zakończony egzaminem i złożeniem przysięgi,
- moduł szkolenia podoficerskiego trwający 21 dni, zakończony egzaminem i mianowaniem na stopień kaprała rezerwy.

Poprzez szkolenie praktyczne, kandydat uczy się następujących zagadnień:

1. Taktyka

Na zajęciach z taktyki, student uczy się rodzajów szyków, poruszania się w szykach, sposobu zachowania się w określonych sytuacjach, a także współpracy z dowódcą oraz kompanami z plutonu lub drużyny (zależy od organizacji zajęć). Ponadto na module podoficerskim kandydat na kaprała rezerwy będzie mógł sam zostać dowódcą i spróbować swoich sił w prowadzeniu ludzi poprzez tereny poligonu.

2. Szkolenie ogniowe

Szkolenie ogniowe składa się z kilku etapów, najpierw kandydat uczy się nazewnictwa, z jakich elementów składa się jego broń, następnie uczy się ją składać i rozkładać, trzecim etapem jest nauka celowania oraz wykorzystanie symulatorów strzeleckich, tj. CZANTORIA 1 PLS-1M i dopiero na końcu ochotnik może przystąpić do bezpośredniego oddania strzału z prawdziwej broni, oczywiście wcześniej musi zaznajomić się z zasadami panującymi podczas strzelania. Strzelanie podlega ocenie, osobno strzelanie pojedynczymi strzałami w tarcze i osobne strzelanie seriami w nieruchome cele, które mają być imitacją przeciwnika.

3. Szkolenie inżynieryjno-saperskie

Polega ono na wykopaniu przez żołnierza pojedynczego okopu strzeleckiego, który ma umożliwić teoretyczne wyprowadzenie ognia, chronić żołnierza przed środkami rażenia przeciwnika, a także ukrywać go w terenie. Oprócz tego, żołnierz jest uczony, jak poprawnie rzucać granatem, co jest również jedną z norm przy zdawaniu egzaminu.

4. Szkolenie z obrony przed bronią masowego rażenia

Szkolenie polega przede wszystkim na poprawnym zakładaniu maski przeciwgazowej, a także podłączanie do niej filtrów powietrza, tak by można było w niej swobodnie oddychać. Zakładanie maski na czas również stanowi jedną z norm zaliczeniowych.

5. Terenoznawstwo

Terenoznawstwo, czyli sztuka orientacji w terenie, odnajdywanie drogi, sporządzanie map i szkiców terenu. Ponadto student musi nauczyć posługiwać się kompasem i busolą, a także poprawnie wyznaczać azymut.

6. Szkolenie medyczne

Kandydat w trakcie szkolenia nabywa umiejętności udzielania pierwszej pomocy, poprawnego wykonywania **RKO**, ułożenia poszkodowanego w pozycji bocznej oraz ewakuacji poszkodowanego z pola bitwy. Udzielenie pierwszej pomocy również stanowi jedną z norm, niezbędnych do ukończenia szkolenia.

Po pomyślnym ukończeniu wszystkich norm, zdaniu egzaminu, złożeniu przysięgi, a także po ukończeniu modułu podoficerskiego student otrzymuje stopień kaprala rezerwy. Po ukończeniu szkolenia z LA otwiera się przed nim wiele potencjalnych dróg rozwoju. Przede wszystkim Wojska Obrony Terytorialnej, które są szczególnie otwarte na absolwentów LA. Aktualnie w WOT brakuje podoficerów, więc LA daje ogromną szansę na rozpoczęcie zawodowej kariery wojskowej już od wyższego stopnia, w środowisku, gdzie będzie można pochwalić się całym doświadczeniem zdobytym podczas szkolenia. Poza tym, całkiem prawdopodobne jest, że powstanie kolejny moduł, tym razem moduł oficerki, gdzie absolwent LA będzie mógł dalej kształcić się, aby uzyskać tytuł oficera rezerwy i stopień podporucznika, co jednocześnie jeszcze bardziej zachęca do służby w WOT.

Mimo to, WOT to nie jedyna opcja, z której może skorzystać student po ukończeniu szkolenia LA. Ważnym czynnikiem jest tutaj rodzaj studiów, jakich podjął się student, a także tytuł zawodowy, jaki uzyskał po skończeniu nauki. Jednostki wojskowe chętnie pozyskują kandydata, który ma wyspecjalizowane wykształcenie wyższe i jest po szkoleniu wojskowym do swoich szeregów. Dla przykładu, osobie, która otrzyma stopień kaprala rezerwy i tytuł inżyniera/magistra budowy maszyn będzie zdecydowanie łatwiej dostać się np. do wojsk inżynieryjnych; idąc dalej, osobom, które ukończyły lotnictwo i posiadają szkolenie LA będzie zdecydowanie łatwiej dostać się do Sił Powietrznych itd. Dlatego warto wykorzystać wszystkie dostępne środki, aby jak najlepiej wykształcić się w konkretnych dziedzinach, aby później wyprzedzić innych i dostać się na wymarzone stanowisko do wymarzonej jednostki.

Oprócz służby wojskowej, można również próbować swoich sił w innych formacjach mundurowych, tj.: Policja, Straż Graniczna, Państwowa Straż Pożarna, Straż Ochrony Kolei, Służba Więzienna, Służba Ochrony Państwa itd. Stopień wojskowy, a także samo szkolenie, zarówno teoretyczne, jak i praktyczne, otwierają przed studentem nowe możliwości. Najważniejsze jest

umiejętne wykorzystanie nabytej wiedzy i umiejętności w właściwy sposób i we właściwym kierunku.

Ponadto, jeżeli ktoś z różnych przyczyn nie może odbyć szkolenia praktycznego, to warto odbyć samo szkolenie teoretyczne, ponieważ przekazywana tam wiedza przez doświadczonych prowadzących jest na tyle wartościowa, że takie osoby chętnie są przyjmowane na różne stanowiska cywilne w różnych jednostkach formacji mundurowych. W ten sposób student zyskuje zarówno wiedzę indywidualnie, ale i również rośnie poziom świadomości społecznej co do problematyki związanej z obronnością.

Jedynym mankamentem szkolenia LA jest to, że nie ma żadnej gwarancji, iż po takim szkoleniu otrzymamy w przyszłości jakieś stanowisko, nie ma też żadnych specjalnych ułatwień czy rekomendacji, które pomogłyby uzyskać stanowisko, natomiast takie przywileje otrzymuje się po ukończeniu szkolenia w Związku Strzeleckim „Strzelec”¹⁴⁶. Sytuacja ta prawdopodobnie w niedalekiej przyszłości zostanie zmieniona, dopracowana.

Mimo wszystko, warto wziąć udział w szkoleniu LA, zarówno w części teoretycznej, jak i praktycznej, nie tylko po to, aby sprawdzić siebie, swój charakter, przeżyć przygodę, ale również po to, aby nabyć odpowiednią wiedzę i nowe umiejętności, które zapewnią bardzo dobry start do rozwoju swojej kariery zawodowej.

---

¹⁴⁶ Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 374).

Zakończenie

Program szkolenia wojskowego studentów było bardzo istotnym elementem szeroko rozumianej obronności od czasu odzyskanie niepodległości przez Rzeczpospolitą Polską. Zgodnie z łacińską sentencją *Si vis pacem, para bellum* („Jeśli chcesz pokoju, przygotuj się do wojny”) każde państwo przygotowuje się na trudny czas próby wojennej pożogi. Zgodnie ze słowami Cypriana Kamila Norwida – naszego narodowego wieszczka „Ojczyzna to wielki zbiorowy obowiązek”, obowiązek ten dotyczy także intelektualnej elity naszego społeczeństwa, jakim są absolwenci wyższych uczelni. Nie jest dla nikogo tajemnicą, że to właśnie rezerwy, ich stan, wykszolenie, morale i determinacja w dążeniu do obrony własnego państwa są decydującymi czynnikami rozstrzygającym losy wojny.

Jakkolwiek zmobilizowanie wielotysięcznej (a może nawet milionowej) armii jest sporym wysiłkiem organizacyjnym i materialnym, to jest to dopiero początek drogi. Teraz czas na doskonale wykształcone kadry, które podejmą trud kierowania tak wielkim organizmem, aby stał się on skutecznym narzędziem w obronie granic i niepodległości państwa. Przyszłe kadry dowódcze, które wezmą na swoje barki ciągłość państwa muszą być do tego odpowiedni przygotowane. Nie ma lepszego miejsca na rekrutację przyszłych dowódców, liderów, którzy podejmą się tego, wyjątkowo trudnego zadania niż absolwenci wyższych uczelni. Bo gdzie ich szukać, jeśli nie pośród intelektualnej elity społeczeństwa? To właśnie wyższe uczelnie są tym miejscem, a na ich absolwentach spoczywa obowiązek większy niż na „zwykłym obywatelu”. Bo jeśli nie absolwenci, ludzie wykształceni i inteligentni, to kto ma przejąć ster przyszłości naszego państwa? Dlatego każdy student-legionista jest wyjątkowo cennym obywatelem Rzeczypospolitej, bo obywatelem, który nie będzie czuł obaw przed podjęciem wyzwania obrony państwa, a przeszkolony i znający mechanizmy funkcjonowania sił zbrojnych zdolny będzie do podejmowania trudnych, lecz koniecznych decyzji, które pozwolą na przetrwanie państwa.

Dlatego program Legii Akademickiej ma strukturalną dla obronności państwa przyszłość i z pewnością będzie w takiej czy innej formie (nazwie) kontynuowany w przyszłości, jako niezbędny element systemu obronnego państwa. Tym bardziej ważne jest, aby absolwenci tego szkolenia byli ludźmi o patriotycznych postawach, odpornymi na stres i nieprzewidziane sytuacje. Takie postawy i zdolności może zapewnić jedynie przeszkolenie wojskowe studentów, a niniejsze opracowanie ma także na celu wyselekcjonowanie tych najlepszych, którzy pomimo treści, z jakimi się zapoznali, w dalszym ciągu chcą być opoką przyszłych Rzeczypospolitych.

BIBLIOGRAFIA

1. Kopec W., Kaczmarczyk J., *System szkolenia z walki i bezpiecznego posługiwania się bronią – poradnik*, Dowództwo Wojsk Lądowych, Szefostwo Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych, DWLądWewn. 187/2011, Warszawa 2011.
2. *Poradnik metodyczny – opracowania dokumentacji oraz ewidencjonowania szkolenia*, Centrum szkolenia wojsk lądowych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana Czarnieckiego, Poznań 2015.

AKTY NORMATYWNE

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
2. Ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Ustawa z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej.
4. Ustawa z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy niezawodowych.
5. Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.
6. Ustawa z dnia 3 października 1992 r. o przysiędze wojskowej.
7. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.
8. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
9. Ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych.
10. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 18 marca 2004 r. w sprawie wzywania osób podlegających powszechnemu obowiązkowi obrony przez organy wojskowe.
11. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 maja 2004 r. w sprawie należności żołnierzy niezawodowych za podróże służbowe.
12. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 13 stycznia 2017 r. w sprawie stawek uposażenia zasadniczego żołnierzy niezawodowych oraz dodatków do uposażenia zasadniczego żołnierzy niezawodowych.
13. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej oraz trybu postępowania wojskowych komisji lekarskich w tych sprawach.
14. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 marca 2018 r. w sprawie ustalania i wypłacania świadczenia pieniężnego żołnierzom pełniącym terytorialną służbę wojskową rotacyjnie.

15. Rozporządzenie Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 lipca 2018 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie umundurowania i wyekwipowania żołnierzy w czynnej służbie wojskowej.
16. Decyzja Nr 48/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie programu edukacji wojskowej studentów w ramach Legii Akademickiej.

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Regulamin Ogólny Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej – Szt. Gen. 1664/2014, Warszawa 2014 r.
2. Regulamin Musztry SZ RP – Szt. Gen. 1427/94, Warszawa 1994.
3. Ceremoniał wojskowy SZ RP – Dep. Wych. 18/2015.
4. Normy szkoleniowe na osiągnięcie zdolności do działania oraz gotowości do realizacji zadania dla żołnierzy i pododdziałów zawodowych – Szkol. 849/2012, Warszawa 2012.
5. Zbiór norm szkoleniowych dla pododdziałów wojsk pancernych i zmechanizowanych – DWŁąd. Wewn. 159/2010, Warszawa 2010.
6. Instrukcja o działalności szkoleniowo-metodycznej – Szkol. 816/2009, Warszawa 2009.
7. Instrukcja o obronie wojsk przed bronią masowego rażenia – Chem. 249/75.
8. Zbiór wojskowych przepisów dyscyplinarnych oraz dotyczących wojskowych organów porządkowych – Dep. Wych. 15/2011.
9. Normy i katalog sprzętu kwaterunkowego – Kwat.-Bud. 131/2010.
10. Przepisy o gospodarce sprzętem kwaterunkowym. DD/4.23.2.01 – Kwat.-Bud. 135/2012.
11. Normy należności naliczeniowego sprzętu i wyposażenia infrastruktury (na czas wojny i pokoju) – Kwat.-Bud. 136/2014.
12. Normy należności tabelarycznego sprzętu wyposażenia infrastruktury (na czas wojny i pokoju) – Kwat.-Bud. 137/2014.
13. Zasady strzelania z broni strzeleckiej – Szkol. 155/62.
14. Teoria strzału – Szkol. 348/69.
15. Album tarcz i figur bojowych – Szkol. 565/76.
16. Regulamin kultury fizycznej w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej – Szkol. 842/2011.
17. Program strzelań z broni strzeleckiej – Szkol. 857/2012.
18. Przepisy o działalności służby żywnościowej DD-4.21.1(A) – Żywn. 120/2016.
19. Tematyka egzaminu teoretycznego – I turnus LA (wytyczne dla koordynatorów modułu oraz realizujących szkolenie w centrach).

20. *Normy szkoleniowe na osiągnięcie zdolności do działania oraz gotowości do realizacji zadania dla żołnierzy i pododdziałów zawodowych*, Ministerstwo Obrony Narodowej Sztab Generalny Wojska Polskiego, Warszawa 2012.
21. Tematyka egzaminu teoretycznego – I turnus LA (wytyczne dla koordynatorów modułu oraz realizujących szkolenie w centrach).

NETOGRAFIA

1. <https://legalna-bron.pl/myslistwo/dominujace-oko/>
2. https://inob.uph.edu.pl/images/Legia_Akademicka/PODRZCZNIK-MZSz-cz-1.pdf
3. <https://cswlpoznan.wp.mil.pl/pl/57.html>
4. http://spwl.wp.mil.pl/pl/1_673.html
5. <https://cswlpoznan.wp.mil.pl/pl/57.html>
6. <http://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/28707?t=-Legia-Akademicka-czyli-zak-w-kamaszach#> - dostęp z dnia 19.01.2020
7. www.wojsko-polskie.pl
8. www.wkuwloclawek.wp.mil.pl
9. www.pb.edu.pl
10. www.podatki.biz